účtenka z kavárničky

dříve narozených

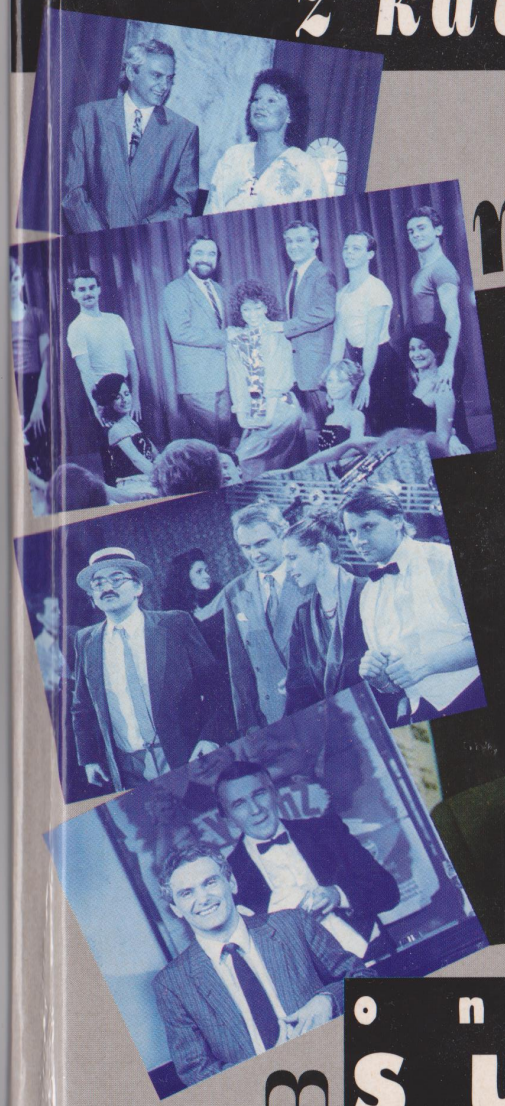

ondřej suchý

BRÁNA

Poškozený výtisk
za sníženou cenu

ondřej

suchý

účtenka

z kavárničky dříve narozených

BRÁNA

© Ondřej Suchý, 1995

ISBN 80-85946-12-2

Ze všeho nejdříve

Každý si ze svého života pamatuje některé letopočty, které se mu s odstupem času ukázaly být mezníkem. Něco jimi začalo, skončilo, změnilo se.

Pominu-li rok 1945, který se stal rokem mého narození, pominu-li roky významné v mém soukromí, pominu-li celostátně významné roky 1968 a 1989, pak mohu jmenovat už jen dva – 1981 a 1985. Roky, které sehrály nejdůležitější roli v mém životě pracovním.

V roce 1981 mi vyšla knížka **Exkurze do království grotesky,** s níž jsem nastoupil (jak jsem se později dočetl) dráhu spisovatele zábavné literatury faktu a biografisty. A v roce 1985 se ze mne stal scenárista a učedník televizního moderátorství v pořadu **Kavárnička dříve narozených.** V prvním případě mi bylo 36 a ve druhém 40 let – je tedy pochopitelné, že oběma těmto počinům muselo v minulosti něco předcházet. Něco, co mě formovalo, něco, co mě vedlo k zájmům, díky jimž mohu dnes před vámi složit svou první částečnou bilanci: Přes deset knížek o filmu a komicích a jedno desetiletí existence hudebně zábavného, vzpomínkového pořadu České televize v Ostravě.

Zkrátka, než vám začnu z Kavárničky dříve narozených skládat účty, domnívám se, že bych vás měl nejprve zavést na pár míst své „temné" minulosti.

O festivalech, prožitých v krátkých kalhotách

Řekne-li se Mezinárodní filmový festival v Karlových Varech, zjihnu a jsem ochoten vyprávět o atmosféře tohoto festivalu na přelomu první a druhé desítky jeho ročníků celé hodiny. To bylo moje dětství, mé školní prázdniny, tam nacházím vůbec první kořínky svého dnešního profesionálního zájmu o film, filmové komedie, jejich historii a představitele. Od svých necelých jedenácti let – v letech 1956 až 1960 – jsem nechyběl na žádném z tehdejších karlovarských festivalů! Kdyby mi však tenkrát někdo řekl, že se mi těmito pobyty stane film jednou z celoživotních lásek, neuvěřil bych mu. V té době jsem si například kupoval první knížky, které stojí svým výběrem za zmínku: Plevův Malý Bobeš, Ptáci a jiné ryby od J. R. Picka, Lovci mamutů Eduarda Štorcha a Včelařství v JZD, což byla brožurka, která mě nadchla jak svou nízkou cenou, tak i předpokládaným obsahem – domníval jsem se totiž, že bych mohl v Praze-Nuslích začít pěstovat včely ve velkém. Moje tehdejší zájmy byly vůbec zajímavé: Chtěl jsem hrát na bendžo a na basu jako můj bratr, pěstovat včely jako JZD, hrát loutkové divadlo jako tatínek, postavit u nás v kuchyni inkubátor na umělou líheň kuřat, mít domácí biograf s dřevěnou promítačkou vlastní výroby, stát se leteckým modelářem a pěstovat s kamarádem Vaňkem zahradní jahody. Do toho všeho mě navíc spolužák Jirout učil vařit si puding (úspěšně) a stavět jednoduché rádio, dvoulampovku (neúspěšně).

Ale zpět do Karlových Varů let padesátých. Tehdy jsem věřil, že jediný, kdo se z naší rodiny bude filmu profesionálně věnovat, je pouze náš karlovarský bratranec, o šest let ode mne starší Ivan Soeldner, který se skutečně po letech stal nejen známým filmovým publicistou, ale i schopným dramaturgem a režisérem Zpravodajského filmu. Podle mého soudu byl opravdu mimořádně nadaný a tak smrt při nezaviněné autohavárii, která v roce 1970 nečekaně ukončila jeho třicetiletý život, způsobila naší filmové publicistice a dokumentaristice velkou ztrátu.

K tetičce Soeldnerové a k bratranci Ivanovi, kteří tenkrát bydleli v ulici Tržiště, poblíž Zámeckého pramene, v domě s nádherně magickým jménem HELUAN, jsem přijížděl obyčejně s maminkou a někdy také se svým bratrem Jiřím, který sice už v roce 1956 brnkal v Redutě na basu a nesměle zpíval své první písničky, ale o tom, že bude za pár let zakládat divadla Na Zábradlí a SEMAFOR neměl tehdy ještě ani zdání (anebo: zdání možná jo, ale to bylo tak všechno). Před časem jsme si spolu povídali o tom, co všechno předcházelo vzniku Semaforu. A tak jsme se dostali i na Karlovy Vary. Připomněl jsem mu, jak jsem viděl tehdejší filmové festivaly svýma dětskýma očima a jak mně bylo vždycky nejlíp, když mě on a Ivan vzali někam s sebou. Ten můj „první" festival v roce 1956 byl v pořadí už IX. a Velkou cenu na něm dostal francouzský film Kdyby všichni chlapi světa. O dva roky později zahájilo svou činnost divadlo Na Zábradlí Jiřího hrou Kdyby tisíc klarinetů. Nyní mi sourozenec potvrdil, že se nechal inspirovat názvem filmu, který tehdy viděl ve Varech na festivalu. Já ho vidět nemohl, vzhledem ke svému tehdy ještě opravdu nízkému věku. O dva roky později už to bylo lepší...

V roce 1956 jsem tedy poprvé přičichl k festivalovým Karlovým Varům. Velmi rychle jsem se zorientoval a pochopil, že k takové velké společenské události nutně patří i početná tlupa lovců autogramů. A tak jsem se stal lovcem autogramů. Dodnes mám listy z bloku, který jsem si k této příležitosti koupil v místním papírnictví. Kdykoliv mi odněkud vypadnou, jihnu si nad nimi. První autogramy na první stránce tvoří prazvláštní společnost – posuďte sami: Dirigent a klarinetista Karel Krautgartner, jistá Blanka Černilová (tu

neznám, ale vím, že ta tehdy pana Krautgartnera provázela), František Filipovský, Miloš Nedbal, Oldřich Nový a – Jan Werich. Myslím, že to na začátečníka nebyl špatný počinek, že ne? A vybavují se vzpomínky další, třeba chvíle, kdy jsme zrovna s bratrancem a bratrem „znalecky" hodnotili půvaby italské herečky Giovanny Ralliové na fotografii, když tu do místnosti vstoupila naše maminka a pronesla k nám zdrcující kritiku, že podle ní je ta kráska příliš vyumělkovaná a nadmíru kýčovitá, a že se nám všem diví. Všichni tři, jako jeden muž, jsme se postavili na obranu filmové divy, takže maminka nakonec rezignovaně mávla rukou a místnost opustila.

Sedím nad hromádkou festivalových časopisů z té doby. I ty mám dodnes schované, už proto, že jsem byl také jejich kolportérem. Listuji v nich, zvláště v těch úplně prvních, a připomínám si, že například tehdy do Karlových Varů přijel slavný kreslíř Jean Effel, tvůrce filmu Stvoření světa, a že vedle jeho podpisu mám i dvě adresy, které jsem vzápětí vydundal na herečkách Barbaře Polomské z Polska (o dva roky později hrála s Josefem Bekem ve filmu Co řekne žena) a Anne-Kathrin Bürger z NDR, která na festivalu byla s filmem Berlínská romance a přibližně o čtvrt století později hrála ve filmu Manekýnka, hojně u nás diváky navštěvovaném, neb v něm Anne-Kathrin hrála též v Evině rouše. (Zatímco Berlínskou romanci jsem viděl, Manekýnka mi unikla, což si dodnes velmi vyčítám.) Obě herečky se mi děsně líbily, oběma jsem také poctivě psal dopisy pomocí slovníku. Moc jsem se v těch jedenácti letech nežinýroval. Barbara mi kupodivu odepisovala. Nikoliv milostně, ale adekvátně k mému věku: Pozdravuj maminku, co nového ve škole a podobně. Anne-Kathrin mi nepsala. Vzhledem k tomu, že jsem na němčinu chodil teprve asi tři měsíce, musely mé dopisy (psané navíc na psacím stroji) působit jako výlevy duševně chorého. Nicméně s oběma herečkami jsem měl příležitost se o pár let později v Berlíně a v Lodži setkat a dělat s nimi interview coby devatenáctiletý začínající novinář. Hle, jak se mi tyto známosti hodily o osm let později!

Avšak zpátky do roku 1956. Tehdy jsem si na festivalu vyhlédl ještě jednoho člověka, který mě – nevím proč – velmi přitahoval. Snad tím, že kouřil lulku a mluvil krásnou francouzštinou. A když tak znovu listuji svou sbírkou, musím se až červenat, protože jeho autogram se objevuje snad na každé třetí stránce. Možná desetkrát jsem tehdy zastavil na cestě z hotelu do kina slavného francouzského filmového historika Georgese Sadoula, autora Dějin světového filmu, a on, patrně člověk velmi vlídný a trpělivý (inu, lulkař!), se mi pokaždé poctivě podepsal. Ach jo... Co bych za takovou „známost" dal o pětadvacet let později, když jsem začal psát svou první knížku o filmu, Exkurzi do království grotesky!

Druhý festival, který se mi zapsal výrazně do paměti, byl ten z roku 1958. Tehdy moje sběratelská aktivita kulminovala. Jako lovec autogramů jsem byl tak urputný, že si mě všiml kdosi z místních novin, Stráže míru, a já pak v tomto listě četl 18. července 1958 pod fotografií a titulkem TAKÉ DĚTI NAVAZUJÍ PŘÁTELSTVÍ: „Nejmladším zahraničním návštěvníkem festivalu je nesporně malý Rana Bhattacharje, syn indického režiséra. Je mu osm let a velmi se mu u nás líbí. Už si také našel dva přátele, dvanáctiletého Sašu Času od Plzně a Ondřeje Suchého z Prahy. Nyní společně loví autogramy. Rana je však nejčilejší. Prý se ještě spojí s Beth, dvanáctiletou dcerkou dánského tiskového šéfa Ole Schoua, a budou „pracovat" společně. A jak se všichni domluví? Rukama. Ostatně – musejí se lidé vždycky domlouvat řečí, aby mohli být přáteli? Což festival nedává denně důkazy, že slov není třeba tam, kde je společná myšlenka?"

No, byl jsem tenkrát děsně pyšný, že jsem se ocitl v novinách, i když na fotografii toho na mně moc k vidění nebylo. Musím se vám ovšem svěřit s něčím neuvěřitelným – obsah toho článku měl totiž v průběhu dalších let svoji dohru. S Beth, „dvanáctiletou dcerkou dánského tiskového šéfa Ole Schoua" (mimochodem, toho roku byla velkou atrakcí festivalu a její snímky byly ke koupi ve všech karlovarských provozovnách Fotografie!) jsem se skutečně seznámil. (Zda Saša Času od Plzně, to nevím.) Pak jsme si spolu několik let dopisovali (trochu jinak než s Barbarou Polomskou) a když jsem byl plnoletý a jako zázrakem mi byl „přiklepnut" devizový příslib, jel jsem za ní do Kodaně na návštěvu. Prožil jsem tam krásných čtrnáct dní, vrátil se do Prahy, párkrát jsme si ještě napsali a pak se navzájem odmlčeli. Tak už to někdy v životě

chodívá. Jenomže v roce 1988 mi v létě přišel na chalupu telegram, v němž mi bratr (kterému ještě nekončila divadelní sezóna a byl proto v Praze) sděloval, že mám co nejdříve dorazit do Prahy, protože mě tam zoufale hledají nějací manželé z Holandska. Dorazil jsem do Prahy a setkal se s „Holanďany". Bylo to fantastické setkání! Beth, maminka dvou dospělých dcer, žijící s manželem v Holandsku, mi přijela oplatit někdejší návštěvu. Ze zavazadla vytáhla láhev whisky a povídá: „Právě v těchto dnech je to rovných třicet let, kdy jsme se seznámili v Karlových Varech. Jistě chápeš, že takové významné výročí se musí oslavit!" Chápal jsem. Slavili jsme ho pak na chalupě v Šemanovicích nedaleko Kokořína celý týden! Já se svou ženou žvatlal příšernou němčinou, manžel Beth uměl jen anglicky a holandsky a Beth sama měla co dělat, aby si pracně vybavovala svou školní němčinu, poznamenanou dánštinou, kterou nemluvila snad celé dvě desítky let. Nejlíp se ovšem zase mluvilo rukama.

Končím tohle vzpomínání. Nebralo by konce. V Karlových Varech jsem poprvé hovořil s panem Werichem. Dělal si ze mě srandu, pochopitelně, byl jsem malý kluk. Pak jsem občas zpovzdálí doprovázel pana Horníčka, který tu denně pobíhal se štábem filmařů, kameramanem Josefem Čepelákem a režiséry Emanuelem Kaněrou a Jiřím Papouškem, aby stihli natočit každodenní Momenty Filmového Festivalu. Po očku jsem pozoroval v zahrádce cukrárny mlsajícího Oldřicha Nového, po očku jsem pozoroval nepřehlédnutelného Jiřího Trnku a zamilovaně jsem pokukoval po krasavici českého filmu – Ireně Kačírkové...

Jak vypadaly festivalové Karlovy Vary v letech šedesátých, sedmdesátých a osmdesátých, nevím. Po roce 1960 jsem se už nikdy na žádný festival do Karlových Varů nedostal. Trochu je mi to líto, ale na druhé straně si říkám: Nehledal bych tu marně něco, co už tu být nemůže? A jak by to asi vypadalo, kdybych tu lítal v krátkých kalhotách od Elefanta k Puppu, s Festivalovým reportérem za pouhé dvě koruny a autogramovým blokem v ruce, a večer pak šplhal, jako divák nezletilý a neplatící, do korun stromů za plotem Letního kina?

Mimochodem – jsou za tím plotem vůbec ještě nějaké stromy?

O filmování s Oldřichem Novým a neslavném statování v Národním divadle

Určitě na mne měla vliv všechna osobní setkání s herci – od těch dětských oslovení s žádostí o autogram, přes očumování v zákulisí Semaforu, statování ve filmu i na jevišti, později přes vystupování v klubech, literárních kavárnách a na malých divadelních scénách, až po práci žurnalisty, kterou jsem stavěl především na rozhovorech se známými umělci.

V šestnácti letech jsem hrál na basu ve skupině, která se nazývala CRAZY BOYS a jejímž leadrem byl zpěvák a kytarista Mickey Volek. Mickey byl v té době zaměstnán jako rekvizitář na Barrandově a tak domluvil kapele „kšeft" – hraní na nějaké filmařské oslavě, ve Filmovém klubu na Národní třídě. Nejnadšenějším posluchačem a tanečníkem rock and rollu byl toho večera vysoký hubený muž s nápadným nosem a předkusem. Se všemi byl hned kamarád, tykal si s námi, byl naší muzikou nadšený. Mirek Berka, Láďa Štaidl, Mickey, ani žádný z dalších členů naší skupiny neměl zájem na tom dostat se k filmu. Tuhle ctižádost jsem měl pouze já a tak jsem nejbližší pauzy využil k tomu, že jsem se s oním mužem, evidentně cizincem, dal do řeči. Byl Řek, jmenoval se Georges Skalenakis a už jeho tehdejší profese byla veledůležitá, alespoň pro mé záměry – asistent režie (dnes, pokud vím, je jednou z nejdůležitějších postav řecké kinematografie).

„Jo, točíme zrovna film, ve kterém hraje celá třída kluků a holek. Chceš si zahrát? A máš čas? Tak pozítří v půl sedmé

ráno před hotelem Ambassador na Václaváku, odtamtud je odjezd autobusem na Barrandov!"

A bylo to! Budu hrát ve filmu!

Jaké překvapení mě navíc čekalo, když jsem zjistil, že hlavní dvojroli v tomto filmu, jehož režii měl Miloš Makovec, hraje Oldřich Nový! A že jde o film hudební! Co víc jsem si mohl přát? Jméno režiséra Makovce jsem znal; několik let předtím natočil film Snadný život, v němž si pro změnu zahrál a dokonce zazpíval můj bratr. Hrál studenta, nosil všude svůj kontrabas a zpíval společně s Pepíčkem Zímou píseň o tom, že „dáme si do bytu, dáme si lampu, nalejeme do ní petroleje". Soudruhům se tehdy zdála být tato píseň příliš odvážná (všudypřítomný Skalenakis při ní tančil samozřejmě rock and roll) takže se pár týdnů po premiéře ze všech filmových kopií musela vystřihovat. Bratrova „role" se tak smrskla do velikosti té, kterou jsem „vytvořil" já ve Dvou z onoho světa. Prostě: maminka nás na plátně poznala, což bylo důležité.

V dohodnutý den jsem už od šesti ráno stepoval na Václavském náměstí před hotelem. Barrandovský autobus se zaplnil mými vrstevníky a dokonce i některými kamarády, které jsem tam objevil. Pamatuji se dodnes přesně na tuto první jízdu a to díky temperamentnímu Skalenakisovi, kterému toho dne vlezla už po ránu do ucha melodie tehdejšího řeckého hitu Děti z Pirea. Nevybíravým způsobem donutil tuto píseň zpívat celý autobus, stále dokolečka, po celou dobu jízdy na Barrandov. Hulákali jsme „lalalala..." všichni do jednoho, neboť kdo zpívat přestal, toho pobouřený Řek okamžitě pohlavkoval. Na sedadle vedle řidiče seděl jediný člověk, který byl od zpěvu osvobozen. Byl to totiž sám režisér filmu Miloš Makovec. Připadal mi zasmušilý, byl zamlklý a já měl ten dojem, že jde o člověka velmi uzavřeného. Až po dlouhých letech, kdy jsem si s ním jeden čas korespondoval, jsem se dozvěděl příčinu jeho tehdejší zasmušilosti a zamlklosti: nedělal ten film rád a nedobrý osobní vztah měl i s jeho hlavním aktérem.

Na Barrandov jsme coby mládež (a víceméně jen kompars) přijížděli na plac jako první, aby, až dorazí hvězdy, byla maskérna volná. Těmi hvězdami byli po panu Oldřichu Novém

například paní Dana Medřická, Rudolf Deyl mladší, půvabná Helga Čočková a mně tehdy zrovna velmi protivný Jan Tříska, neboť při natáčení měla Helga oči jenom pro něj, zatímco my, někteří velmi hezcí komparsisté, jsme marně usilovali o její přízeň.

Byť praxe z příprav na začátku natáčecího dne byla taková, jak jsem popsal, stala se mi přesto neuvěřitelná a nezapomenutelná příhoda. Seděl jsem v křesle barrandovské maskérny, všude voněla káva, moc se nemluvilo, protože stále ještě bylo velmi časné a rozespalé ráno. Maskérka mi zrovna přejížděla obličej houbičkou s tekutým pudrem, když tu jsem uslyšel, jak vedle mne kdosi usedá do volného křesla. Chtěl jsem pozdravit nějakého ze svých filmových „spolužáků", ovšem když jsem pootočil hlavu – zkoprněl jsem. Vedle mne právě začali s líčením legendárního Kristiana! Pípl jsem své „dobré jitro", dostal jsem od Oldřicha Nového uctivou odpověď, maskérka mi ještě jednou přejela ksicht „ťuňtětem", sundala mi ručník zpod krku, a už jsem musel uvolnit místo dalšímu. Vyšel jsem z maskérny a šel „lovit" Čočkovou. Jenomže ta tam ještě nebyla – hvězdy přece přiváželi na pozdější hodinu...

Bylo mi šestnáct. Semafor tehdy měl stále ještě na repertoáru Člověka z půdy, objevila se Taková ztráta krve, Papírové blues a Zuzana je sama doma. Čočková se mnou komunikovala nanejvýš jen jako s kamarádem a tak jsem se porozhlížel jinde. Nedalo mi to dlouhé rozhodování, abych se rázem nezbláznil do Pavlíny Filipovské. V zákulisí Semaforu jsem začal být pečený–vařený, jihl jsem v kabině zvukaře Bohouše Palečka a osvětlovače Tondy Plannera, to když Pavlínka na jevišti vedla zamilované řeči s Karlem Brožkem a když posléze zlomocí záporného „člověka z půdy" Miroslava Horníčka se ocitla její duše na Měsíci. Nejklidnější jsem byl, když „člověka z půdy" hrál František Filipovský. Znal mě, snad si i všiml, že jsem zakoukaný do Pavlíny; byl jsem přibližně stejně starý jako jeho syn Honza a tak mi jednou povídá: „Hele, Ondro, nechtěl bys hrát v Národním?" Zatočila se mi hlava. „Tam je totiž takovej pomocnej hereckej sbor, většinou to dělají všichni při zaměstnání, střídají se jak má kdo čas a tak o jednoho víc nebo míň..." Tohle mi ovšem

bylo už fuk. Stačilo mi, že se budu moci pohybovat v blízkosti hereckých legend a k tomu ještě v zákulisí, ba dokonce i na jevišti naší Zlaté kapličky! Pamatuji se, jak jsem toho dne hrdě vstoupil doma do dveří a významně pronesl: „Budu hrát v Národním! Pan Filipovský mi to slíbil!"

Nikdo nic neříkal, jen maminka u sporáku zašeptala: „Ježíšmarjá..."

I stalo se, že jsem coby uhrovatý mladíček nastoupil do pomocného hereckého sboru Národního divadla a tam vzápětí hned do několika „rolí". Zmíním se jen o jedné, té, která mi byla přiřčena v představení hry Bertolta Brechta „Kavkazský křídový kruh". Stal jsem se jedním z nosičů paní Dany Medřické, hrající Natelu, ženu guvernéra Georgi Abašviliho (toho hrál Miloš Nedbal). Paní Medřická seděla v křesle opatřeném dvěma tyčemi, které tvořily držadla pro čtveřici nosičů. Hra měla velice zajímavé kostýmy; většina účinkujících měla na obličejích nepohodlné masky, na hlavách podivné kukly, někteří navíc cinkali spoustou zvonivých ozdob a na rukou měli dlouhatánské nehty. Vzhledem k tomu, že šat byl plandavý až na zem, nebylo jednoduché se v tom pohybovat. To mi však nevadilo. Předváděl jsem se pyšně v zákulisí, ba i v klubu Národního divadla a připadal si nesmírně důležitý. Tak důležitý, že jsem posledním zkouškám této nové hry nevěnoval příliš pozornosti.

Pak přišla chvíle premiéry v Tylově divadle. Přeplněné hlediště (mezi diváky pochopitelně i moje maminka a děvče jménem Jana Vokurková, která mi přinesla kytici se stuhami) pak najednou tma, představení začalo. Někdy v polovině přišla řada na obraz, ve kterém vstupuje na scénu dlouhý průvod, v jehož čele je mimo jiné nesena také paní Medřická. Ten průvod se formoval v zákulisí, na velmi těsném prostoru. Všichni jsme už byli v maskách, vráželi jsme tam do sebe v naprosté tmě, sbor, balet, herci, prostě – zmatek nad zmatek. Paní Medřická přicházela velmi opatrně. Na hlavě totiž měla něco, co připomínalo vánoční stromeček. Měla na „tom" přiděláno asi milion malých zvonečků; na sobě dlouhou róbu, stříbrné nehty na čtvrt metru. Usedla opatrně do křesílka–nosítek a my čtyři v černém a v ďábelských maskách se připravili k cestě na prkna, která znamenají svět. Jako jediný

jsem stál na jakémsi schůdku a zpoza kulisy pozoroval, co se právě děje na scéně. Tam končil zrovna předchozí obraz a – ejhle! – stupínek pode mnou cukl a dal se do pohybu! Ujížděl jsem směrem na jeviště a nechápal, co se to se mnou děje. Teprve když jsem se vzdálil od nosítek Dany Medřické na pár metrů, pochopil jsem, že se nalézám na točně, která mění i celou scénu. To už ale bylo pozdě. Moji tři kolegové v maskách, kteří v té tmě nepostřehli, že chybím, se shýbli a – zvedli nosítka. Slyšel jsem jen tlumený výkřik a uviděl jsem paní Medřickou, kterak se kácí dozadu, k jedné straně nosítek. Skokem jsem byl u nich. Trhl jsem svým držadlem a slyším druhý tlumený výkřik. Paní Medřická, jak jsem ji prudce nadzvedl, se pro změnu kácela zase dopředu, ven z nosítek. Vánoční stromeček se rozcinkal. Rychle jsem vyrovnal balanc a vykročil se sklopenou hlavou, v mírné úkloně, jak to předepisovala role toho nejpoddanějšího ze všech poddaných, na rozzářenou scénu Národního divadla. Reflektory pražily do štěrbin, které byly v maskách určené pro oči. Teď jsem zase pro změnu neviděl díky přívalu světla. Šel jsem tam, kam mě nosítka táhla. Nevím kolik poddaných krůčků jsem učinil, zato přesně vím, jak se stalo, že jsem šel pojednou k zemi. Přišlápl jsem si přední kus hábitu. To už mě zalil studený pot a klepal jsem se hrůzou. Zvedl jsem opatrně hlavu ze země a snažil se vypozorovat skrz štěrbiny, co se děje kolem. A ejhle! Ono se nedělo nic! Spolu se mnou totiž padlo na kolena několik dalších těl. Tak, jak to vyžadovala režie. Donesli jsme totiž nosítka na místo. I klečel jsem s hlavou na prknech jeviště Národního divadla a snažil se zahnat chmurné myšlenky nad tím, co se bude dít, až sundáme v zákulisí masky. Když náš výstup skončil a ocitli jsme se před šatnami, uslyšel jsem paní Medřickou, jak se velmi zlobí. Přišla k nám, nosičům, a dožadovala se odpovědi na otázku: „Proboha, kterej... (teď nevím přesně to označení)... z vás to byl?!" Statečnost není mou silnou stránkou a proto, když jsem si sundal svou masku, měl jsem pod ní výraz, vyjadřující značné znechucení. Otočil jsem se ke kolegům a povídám: „Promiňte, pánové, ale tohle, to tedy opravdu... tak takhle snad příště ne, že ano..."

Pak jsem si vzpomněl na to, že už jsem něco podobného

viděl v jednom filmu s Frigem Busterem Keatonem. Frigo však bohužel neměl masku (vyjma té své) a tak, postrádaje anonymity, končil tragičtěji – byl z jeviště stažen dlouhým bidlem zakončeným hákem, kterým byl uchopen přímo pod krkem, a saltem pak vyletěl zadními dveřmi z divadla ven.

Taková pohroma mě tedy nepotkala, nicméně o něco menší na mě přece jen číhala.

Začala se připravovat Prodaná nevěsta. A pro mne se našla první mluvená role (co na tom, že v opeře). Výkřik. Vlastně dva výkřiky! V tom obraze jsem vbíhal dokonce jako první na scénu a měl jsem při tom volat: „Turecký med! Turecký med!" Jó, to už bylo jiný kafe! Žádný němý nosič!

Začalo se zkoušet a poprvé jsem byl také vyslán do kostymérny. Tam mi něco vyzkoušeli, že prý to trochu zaberou, rukávek že založí, u krčku trochu povolí...

A teď pozor! Stalo se něco, co se stát nemělo: Já totálně zpychnul!

Dvakrát jsem se dostavil na zkoušku do pomocné budovy Národního divadla. Stále dokola zkoušel jen sbor a balet, i povídám si jednou, což si takhle jít raději sednout do kavárny Slavie, mezi umělce z filmové branže? Vždyť tu nejsem zapotřebí. Svůj text umím, už jsem to i jednou předvedl, námitek nebylo, kostým se mi šije... A tak místo na zkoušku, začal jsem docházet do nedaleké Slavie.

Blížilo se datum hlavních zkoušek a generálek. Safra, to už bude v kostýmech, povídám si, tam už bych asi měl být. Na první, hlavní, na tu jsem ještě nešel, nejsem přece zbabělec, ale na druhou, na tu už jsem se vypravil. Přišel jsem do kostymérny, jako že si jdu vyzvednout svůj obleček do Prodanky. „A vaše jméno?" zeptala se jedna z dam, které tu pracovaly. Trochu se mě tato otázka dotkla, ale – budiž. Vždyť v Národním nehraju zase tak dlouho, že?

„Suchý," povídám. – „Suchý Antonín?" – „Ne! Suchý Ondřej!" odsekl jsem a najednou vidím – tamhle visí můj kostýmek! Ukázal jsem na něj, kostymérka ho sundala, podívala se pod límec a zakroutila hlavou. „Tady je napsaný někdo jiný... Ale víte, že tu původně opravdu bylo jméno vaše?" rozzářila se. Pak trochu zrozpačitěla a začala chlácholivým

tónem: „To bude určitě nějaký omyl. Jděte za panem režisérem, uvidíte, že se to vysvětlí."

Jo, vysvětlí...

Zbledl jsem, poděkoval a odešel.

Toho dne jsem odešel z Národního divadla nadobro, mumlaje si cestou v duchu: „Tak tohle jste mi rejžo dělat neměl, to ne! Toho budete jednou litovat!!!"

Koncem roku 1969 jsem se ocitl na malém jevišťátku poetické vinárny Viola, v pořadu Walk over aneb Zpověď V + W. Hlavní roli tu hrál František Filipovský, z magnetofonového záznamu promlouval k divákům Jan Werich, „družinu" pana Filipovského jsme tvořili tři: dcera Pavlína (tehdy již provdaná), já (tehdy již poprvé ženatý) a malá Magda Křížková, zpívající dětská hvězdička ze Semaforu. Při zpěvu nás doprovázela skupina s názvem Jojo-trio, v níž – jak jsem se teprve před nedávnem dozvěděl – párkrát na basu zaskakoval Karel Vágner. Bylo to kouzelné představení a docela úspěšné, neboť vydrželo na repertoáru Violy tuším až do roku 1971.

Já si ovšem v tuto chvíli na něj vzpomněl z trochu jiného důvodu. Když jsem se tam po letech s Františkem Filipovským sešel, zjistil jsem neuvěřitelné: Představte si, že si toho ani nevšiml, že v té době už celých sedm let Národnímu divadlu chybím!

O trnité cestě za novinářskou slávou

Do třetice všeho dobrého (či zlého) – ještě pár slov o mých novinářských začátcích.

Můj první článeček (neumělý pokus o fejeton) vyšel v časopise ABC, když mi bylo třináct let. Popisoval jsem v něm – inu, co jiného – své zážitky z právě skončeného filmového festivalu v Karlových Varech. Psal se rok 1958. Za tenhle svůj první článek jsem dostal, představte si – 10 bodů! To bylo radosti, to bylo slávy! Deset bodů totiž ve jmenovaném časopise znamenalo vůbec to nejvyšší možné ocenění za literární pokusy čtenářů!

Naplněn pýchou jsem začal tenkrát přímo kischovsky zuřivě psát do všech možných novin a časopisů. Jenomže opakování úspěchu z ABC se nekonalo.

Až jednou mi konečně došel dopis z Pionýrských novin, do kterých jsem krátce předtím napsal něco o svých niterných pocitech ze školního výchovného koncertu orchestru FOK v Obecním domě. Třesoucí rukou jsem ho otevřel a četl: „Vážený soudruhu, Vaše postřehy ze školního koncertu FOK jsou sice velmi zajímavé, ovšem pro nás by bylo cennější, kdyby nám svůj zážitek popsal některý z Vašich žáků…"

Tehdy jsem poprvé na vlastní kůži poznal, čemu se říká smíšené pocity. Byl jsem zdrcen na straně jedné, avšak hrd na straně druhé.

V šestnácti letech jsem se nakonec přece jen prodral do několika periodik – do cyklostylovaných Filmových informací (pomohl bratranec Ivan) a do „opravdovských" novin s poněkud bojovnými názvy: Hlas revoluce a Stráž míru.

To už mi tenkrát vyšlo několik krátkých článků v kulturní rubrice Hlasu revoluce, když si mě tehdejší zástupce šéfredaktora, spisovatel Miroslav Ivanov, kterému jsem své výtvory přinášel, vzal stranou, aby mi opatrně sdělil: „Pane Suchý, víte, je to pěkné, co píšete, ale neuražte se, chtěl bych vás na něco upozornit. Viděl jste někdy v novinách, že by byla za nějakým titulkem tečka?"

Vím, že jsem tenkrát děsně zčervenal a musel sebekriticky přiznat, že já, takový „zkušený" novinář, jsem skutečně za žádným titulkem v žádných novinách tečku nikdy neviděl, zatímco v každém svém rukopise jsem ji důsledně dělal…

S pohnutím vzpomínám také na své první interview v životě. Měl jsem ho napsat pro již zmíněné Filmové informace a mou první nic netušící obětí byl Lubomír Lipský, tehdy zrovna národem milovaný děda Potůček z Dietlova televizního seriálu. Třásl se mi hlas, když jsem si s ním domlouval schůzku po telefonu. Řekl mi, ať na něj počkám po představení u vchodu do Vojanových sadů (hrávalo se tam v letních měsících), že si pak spolu pojedeme sednout do klubu Komorního divadla. Cesta s panem Lipským tramvají z Klárova do Hybernské ulice byla pro mne utrpením. Měl jsem na něho nachystané otázky pouze pro naše interview, na které jsem si přece odpovědi musel zapsat do bloku někde v klidu, jenomže o čem jsem měl hovořit v tramvaji? Na to jsem se doma nepřipravoval! A tak myslím, že celou cestu hovořil jen sám pan Lipský, pochopiv skutečnost, totiž že má před sebou novinářské štěně, které má momentálně jedinou starost – aby hrůzou neomdlelo. Mám dojem, že i jízdenku mi tenkrát koupil. Když mne usadil do pohodlného křesla v klubovně Komorního divadla a koupil mi kávu, položil jsem mu první otázku. Nevzpomínám už si přesně na její znění, ale určitě byla obdivuhodná ve své stupiditě. Ptal jsem se rozechvěn lačnou zvědavostí na to, v kolika filmech pan Lipský hrál a jak se jmenovaly. Na to jsem si světácky zapálil cigaretu a připravil čistý blok s tužkou. Pan Lipský začal trpělivě vypočítávat své filmy a na mě už zase začaly přicházet mrákoty. Přestože mluvil pomalu, já to nestačil zapi-

sovat! Do toho se mi začala navíc plést tužka s cigaretou, takže jsem co chvíli šlukoval verzatilku a klepal popel do bloku. V prostojích, kdy jsem škrábal vše slovo od slova, rozpovídal se zpovídaný o lecčems, na co jsem se ho neptal. Třeba o tom, co všechno mu lidi posílají do divadla jako dědovi Potůčkovi, že mu naposled přišel balík plný česneku, protože si zrovna v televizi postěžoval, že ho nemůže nikde sehnat.

Když jsem vyčerpal všechny své otázky a zapsal vše, co jsem chtěl vědět, rozloučil jsem se s panem Lipským a děkoval mu za trpělivost. Doma jsem rozhovor přepsal na stroji a předložil ho Ivanu Soeldnerovi, svému prvnímu kritikovi. Přečetl si ty dvě necelé stránky a poněkud zbledl. „Člověče, tohle jsou všechno informace, které se dají během několika minut vyhledat v knížkách! Na nic víc ses ho, proboha, neptal?" Byl jsem zmatený. „Neptal," vykoktal jsem zahanbeně. – „A on ti nic jiného neřekl?" – „Ale to jo," vyhrkl jsem, „třeba o tom, jak mu posledně někdo poslal do divadla balík česneku..." „No, prosím!" pookřál pojednou Ivan a už strkal čistý papír do stroje. „A co ti ještě povídal?" Pracně jsem lovil v paměti něco z toho, co mi pan Lipský vyprávěl v tramvaji i ve chvílích prostojů, kdy jsem si zrovna pečlivě zapisoval jeho odpovědi na mé rafinované otázky. Psací stroj klapal jako malý kulomet a když jsem skončil, vytáhl bratranec papír z válce, vyškrtal mi celé dvě třetiny původního rozhovoru a pak mi to všechno podal se slovy: „Tak a teď to přepiš po svým, naformuluj si nové otázky k tomu, k čemu je nemáš, a pak to odnes do redakce!"

Učinil jsem, co mi bylo přikázáno a v redakci uznale pokývali hlavami: V pořádku, tak zase přijďte s něčím novým!

Sotva jsem měl svůj novinářský křest za sebou, už mi zase začal narůstat hřebínek. Když už jsem si myslel, že jsem novinář–suverén, dostal jsem od Jiřího Černého z Mladého světa za úkol sepsat s několika známými zpěváky jakýsi „dotazník", anketní otázky, které museli zodpovědět všichni, kdo se dostali ve druhém ročníku Zlatého slavíka do první dvacítky. Tu anketu jsem měl vyplnit mimo jiné také s Ljubou Hermanovou, tehdy zrovna členkou divadla Večerní Brno.

Do Brna jsem volal Ljubě do hotelu, dopoledne a z hlavní

pošty. Když jsem konečně dostal spojení, ozvala se mi Ljuba Hermanová, ale já jí skoro vůbec nerozuměl. Potil jsem se a křičel do sluchátka: „Nezlobte se, paní Hermanová, ale já vám vůbec nerozumím!" Ve sluchátku to zaškrundalo a pak slyším otrávený ženský hlas: „Bodejť by jo, když jím jabko! Copak vy nevíte, že jste mě vzbudil?!" Omlouval jsem se a pak vysvětloval, že od ní musím dostat stručné odpovědi na dvacet otázek do ankety Zlatého slavíka, jenomže to hrozně spěchá a tak to musím řešit takhle po telefonu, atd. „Tak tedy povídejte!" ozvalo se na druhém konci. „Paní Hermanová, promiňte, ale hned otázka číslo jedna zní: Váš věk." Ticho. „Haló... slyšela jste mě? Nezlobte se, ale opravdu se vás mám zeptat, kolik let vám je..."

„Poslyšte," ozvalo se pojednou ze sluchátka stroze, „nejste vy ňákej drzej?"

Nohy se mi podlomily. Na kolemstojící v hale pošty jsem musel dělat v tu chvíli dojem nešťastníka, kterému právě po telefonu oznámili, že musí znovu opakovat celou osmiletku.

Nakonec jsme anketu přece jen vyplnili a já měl o zkušenost víc. Později, když jsem se na tenhle náš první rozhovor Ljuby ptal, rozesmála se: „To jsi nepochopil, že si z tebe dělám srandu? Ježíšmarjá!"

Tak takhle jsem to měl těžké, když jsem začínal psát do novin.

Nu, ale teď už konečně – vzhůru do roku 1985!

Účtenka z kavárničky dříve narozených

I.

Historie je vždycky inspirující. Když se do ní ponoříte, objevujete druhé i sebe. Jenomže my jsme si zvykli považovat za historii věci staré od sta let nahoru, přičemž padesát let ve filmu obnáší tolik, co pět století v jiném umění. Dodnes ještě mezi námi žijí lidé – i když je jich už jako šafránu – kteří tu historii vlastně zakládali, a my máme příležitost jim poděkovat. I když nás to třeba nenapadne, ačkoliv se rok co rok při starých filmech ohromně bavíme. Já vím, nejsou všechny dokonalé, některé jsou naivní a některé fakt hrozné, jenže auta z tehdejší doby nám také dnes připadají leckdy k smíchu, a přesto nad nimi musíme užasnout...

Tak takovéhle úvahy mě pronásledovaly už v první polovině osmdesátých let (ale jsou platné dodnes!). Ovšem když jsem se tehdy poptával v pražské televizi po tom, zda by tam neměli zájem o cyklus pořadů, v nichž by vzpomínali herci a zpěváci, kteří začínali svou kariéru v dobách, kdy film byl ještě němý (anebo kdy ten zvukový byl stále ještě v plenkách), kdy kabarety a taneční kavárny byly v Praze na každém rohu, kdy gramofonové desky byly snadno rozbitné a zdroj zábavy přinášel do domácnosti pouze rádiový přijímač, narazil jsem na mírné zděšení. Připomínat zábavu

první republiky či dokonce pozdějšího protektorátu – to bylo prostě vyloučeno!

Pak ovšem někdy začátkem roku 1985 zazvonil telefon a ozvala se televize Ostrava, konkrétně její dramaturg Karel Spurný, který mi nabídl (aniž by cokoliv věděl o mém marném snažení) přesně to, o co jsem se neúspěšně pokoušel škemrat v Praze.

A tak vznikla KAVÁRNIČKA DŘÍVE NAROZENÝCH.

Po několika mých ne zrovna šťastných pokusech zaujmout diváky v programech pražské televize, dostalo se mi v Ostravě důvěry a stal jsem se záhy tím, kdo nejenže Kavárničku připravuje, ale má v ní i podstatné slovo. Teprve po létech jsem se dozvěděl, že v době, když se interně v televizi zvažovalo, zda se mohu objevovat na obrazovce či nikoliv, padlo rozhodnutí, že tedy budiž, avšak nikoliv v programech z Prahy. Tam bych prý svou dikcí a mimikou mohl připomínat svého o čtrnáct let staršího bratra Jiřího, jehož jméno se tenkrát zrovna nesmělo na obrazovce ani vyslovit, natož aby se na ní objevil on sám. Budu-li diváky oslovovat v programech televize ostravské, nikoho ani nenapadne, že mám něco společného s tím zlobivým Suchým ze Semaforu – takhle nějak prý tenkrát kdosi kdesi uvažoval. A tak jsem se stal pražským Ostravakem či ostravským Pražáááakem, vyberte si. Ostravě za to tehdejší vstřícné gesto zůstanu věren tak dlouho, jak dlouho si budou v ostravské televizi přát.

Tolik úvodem Účtenky z Kavárničky.

II.

Že ani v Ostravě nešlo všechno bez problémů, jest nabíledni. Taková byla doba. Nešlo tam už o mě, ale především o účinkující hosty. Zvláště v začátcích – stačil anonym, aby celý hotový pořad spadl pod stůl a začal se nahonem vyrábět nový. Stalo se nám to hned při druhé Kavárničce, v níž byli hosty dr. František Kožík, Zita Kabátová a pěvecký kvartet Settleři. O likvidaci tohoto pořadu se zasloužily pouhé dva anonymní dopisy. Když totiž vyšly v časopise Čs. televize a v deníku Svobodné slovo fotografie s paní Kabátovou, po-

řízené při natáčení pořadu, usedli honem dva horliví anonymní snaživci k dopisním papírům, aby informovali vedení Čs. televize o tom, že by se snad nejdříve měla přezkoumat minulost paní Kabátové, neboť prý před čtyřiceti lety s ní nebylo všechno tak docela v pořádku. A nastal tanec! Vysvětlovalo se, argumentovalo, intervenovalo – vše marné. Zita Kabátová sice hrála v současných českých filmech, které dokonce televize reprízovala (v komedii Kulový blesk byl jejím partnerem Bedřich Prokoš, to aby zase film nespadl pod stůl), navíc vystupovala tehdy zcela bez problémů v agenturním pořadu – ale v žádném televizním pořadu se na obrazovce objevit nesměla! A tak jsme museli počkat. Do roku 1990, jestli si vzpomínáte.

Nešlo však pouze o incidenty vzniklé na základě anonymních udání. Pamatuji se, jak se také hovořilo o tom, že není vhodné oslovovat hosty v Kavárničce slovy paní a pane. Řeknu vám, bylo mi stydno, když jsem tak milého a vlídného hosta, jakým byla paní Zdenka Sulanová-Nováková (jinak též Madla zpívá Evropě, Lízino štěstí, Lízin let do nebe atd.) musel představovat rovnou: „Vítáme u nás Zdenku Sulanovou!" Naštěstí tento stav netrval dlouho. Vyvstal totiž problém, jak říkat panu Vrchnímu, který byl tehdy ještě neodmyslitelnou součástí každé Kavárničky. Soudruhu Vrchní – to nešlo, a jenom Vrchní, to by se taky nehodilo. A tak jsme se nakonec mohli vrátit k normálnímu, zdvořilému oslovování.

To všechno vám nevyprávím proto, abych si po létech stěžoval, ale abych vám dal nahlédnout do zákulisí začátků pořadu z úhlu veřejnosti léta neznámého.

Zanedlouho po Kavárničce, z níž se musela vystřihnout paní Zita Kabátová a s ní i pan dr. Kožík (seděl totiž po celou dobu s paní Kabátovou u jednoho stolu) jsme natáčeli Kavárničku se sourozenci – herečkou Stellou Zázvorkovou a filmovým architektem, legendou Janem Zázvorkou, které doprovázel Svatopluk Beneš. Tehdy jsem zase musel být smutným svědkem přetáčení klapky, v níž pan Beneš po vyzvání, aby něco zazpíval, uvedl, že může zazpívat pouze píseň, kterou zpívá na scéně divadla Semafor ve hře Jiřího Suchého Dr. Johann Faust. Vyslovení jména mého bratra

tehdy televizní obrazovka neunesla. Bylo paradoxní, že jsem byl nakonec požádán, abych šel rozrušeného pana Beneše uklidnit a přesvědčit, aby v natáčení pokračoval. Měl totiž v úmyslu okamžitě z Ostravy odjet. Nemusím vám snad popisovat pocity, s jakými jsem před Svatopluka Beneše předstupoval...

Nikdo si už dneska také nedovede představit, co riskoval dramaturg i autoři, když pozvali k návratu na obrazovku třeba takovou „odloženou" osobnost někdejší zábavy, jakou byl tehdy konferenciér a autor mnoha slavných televizních soutěží dr. Jan Pixa. Tajné otazníky se vznášely (i když třeba nakonec vyřčeny nebyly) nad vystoupením herečky a zpěvačky Lilly Hodáčové (nazpívala kdysi českou verzi Lilly Marlene na gramofonové desky – Vítězslav Nezval ji tehdy zoufale prosil, aby tuto nabídku neodmítala; to se však vedení televize nikdy nedozvědělo). Tajné otazníky se vznášely i nad prvním televizním vystoupením slavné harmonikářky třicátých let Berty Stýblové...

A ještě jedna historka.

V docela první Kavárničce zpívala Ljuba Hermanová písničku Jaroslava Ježka a Voskovce a Wericha Nebe na zemi. V polovině té písničky jsem se k ní musel přidat, abych odzpíval ty pasáže v textu V + W, které byly původně psány pro mužského interpreta (tím byl kdysi v Osvobozeném divadle Vladimír Šmeral). Závěr písničky jsme pak dozpívali spolu na parketu před orchestrem. Byl potlesk, Ljuba se uklonila a já, z vděčnosti za tu chvíli, že jsem si mohl pár veršů zazpívat společně s legendou našeho šansonu, jsem jí políbil ruku. STOP! Musíme to jet znovu! Ano, ať to zní sebenesmyslněji, tak tomu skutečně bylo. Políbit dámě z úcty ruku na obrazovce tehdejší ČST bylo vyloučeno. Alespoň u pořadu tohoto typu. A tak v nové klapce se ke mně na konci písničky Ljuba při potlesku otočila, podala mi ruku a já s ní chlapsky, tak nějak kamarádsky, potřásl. Ano, to bylo dobré... Samozřejmě, že po odvysílání pořadu mi přišlo hned několik dopisů a pár dalších, náhodných diváků mi vmetlo do tváře osobně: „To jste nemohl té paní Ljubě místo potřásání pravice políbit uctivě ruku?!"

Na to jsem měl jen jednu jedinou možnou odpověď, upra-

venou z pointy kterési anekdoty: „Prosím vás, já bych byl uctivý strašně rád, jenomže copak mě nechaj?!“

Ale proč jsem se o tom všem tak rozepsal?

Z radosti nad tím, že všechny tyto stresové záležitosti jsou dnes i v Kavárničce dříve narozených ty tam. Že už se nemusíme lekat jmen Jiří Voskovec, Adina Mandlová, Jára Kohout, Lída Baarová a dalších. A že i ve střižnách budou mít pracovníci televize jednou provždy ušetřenou práci s „retušováním“. Doufám.

III.

Když tak rekapituluji uplynulých deset let, které jsem v Kavárničce dříve narozených prožil, zjišťuji, že už si asi sotva někdy najdu čas na to, abych v celku shlédl všech těch pětapadesát pořadů, které se odvysílaly. Potřeboval bych na to minimálně 44 hodin. Za tu dobu se v Kavárničce vystřídalo na 170 hostů. Dalších asi 50 účinkujících byli pak hosté navíc, tanečníci a tanečnice a také zpěváci, jako například Jaroslav Wykrent, Věra Gurecká, herečka Jana Janěková, Josef Skopalík aj.

Mými partnery, před příchodem herečky Valerie Chmelové (která právě tady, v Ostravě, získala začátkem sedmdesátých let značnou televizní popularitu v seriálu „Dispečer a ...“, v němž hrála dceru kapelníka Juřici – Josefa Kobra) byli celkem tři páni Vrchní a jeden Ladislav Gerendáš. U těch Vrchních stojí za povšimnutí jejich příjmení. Babku vystřídal Dědeček. A ten třetí? Zatímco na vojně jsou mazáky ti starší, v Kavárničce se Mazák jmenoval nejmladší z Vrchních. Všechny pány Vrchní znají diváci především jako herce, z nichž Václav Babka je nejznámější díky mnoha rolím filmovým (Všichni dobří rodáci, Proč nevěřit na zázraky, Nekonečná – nevystupovat! aj). Ivan Dědeček, který Václava Babku poměrně brzy vystřídal (pan Babka byl tehdy zrovna pracovně vytížen), by zřejmě v roli Vrchního zůstal až do dnešních dnů, nebýt zákeřné nemoci, které v roce 1988 podlehl ve věku 57 let. O rok později ho nečekaně následoval režisér, který dal Kavárničkám ducha i tvář, z nichž to podstatné zůstalo do-

dnes. Alois Müller, režisér, ale také herec, tvůrce úspěšných seriálů ostravského studia (Kamenný řád, Advokát ex offo, Haldy) se dožil pouhých 55 let. Na tomto místě se sluší dodat, že v duchu jeho představ pokračoval v realizaci nových Kavárniček i režisér Ivan Misař, a nezpronevěřuje se jim ani režisér nynější, Petr Šamánek.

Když jsme hledali náhradu za Ivana Dědečka, věděli jsme, že musí jít o herce, který jej nebude připomínat. Myslím, že se nám podařilo najít toho nejvhodnějšího – mladého, temperamentního člena Divadla Petra Bezruče, Jana Mazáka. Mazák a tehdy ještě těšínská herečka Alena Sasínová se mi na dlouho stali podstatnou oporou v úloze hostitele a zpovídajícího.

Rozebírám-li úlohy svých nejbližších spolupracovníků, musím se ještě zmínit alespoň o dvou. Především je to dramaturg a vedoucí tvůrčí skupiny (spolu s Danuší Břeskou), Karel Spurný. Jeho podíl na Kavárničkách je vskutku lví. A to se, prosím, jedná o člověka, který je o celých deset let mladší než já! Spurný je zamilovaný do starých filmů, starých písniček, vyznává se z lásky ke starým operetám, kabaretům, ba i k hudbě dechové, jejímž je ohromným znalcem! Nebýt Karla Spurného, nevím, jaká by byla ostravská televize. Jeho jméno najdete pod názvy nejsledovanějších ostravských pořadů: Legendy taneční hudby, Snář, Halabalašou, Divadélko pod věží, dechovkové pořady.

Druhé jméno, k němuž jsem chtěl také dodat pár slov, rovněž čtete na titulcích Kavárniček, a to dokonce na čelném místě, jako jméno spoluautora – Johana Niederlová. Johana je v tomto případě tím člověkem, o němž se říká, že je to ten „černý vzadu“. Spolupracuje se mi s ní celkem dobře – jinak totiž ani nelze – protože to je moje žena. Coby člověk velmi nepraktický využívám jejích produkčně-manažerských zkušeností, které za léta nabyla v propagačním oddělení nakladatelství Albatros. S ní se radím, s ní mnohdy za dramatických okolností sháním narychlo hosty do Kavárničky (když někdo onemocní, anebo když z nějakých jiných důvodů musí cestu do Ostravy odložit). Ona to byla, kdo nastoupil v minulosti v případech, kdy bylo nutno vypravit a dopravit například paní Marii Rosůlkovou, Hanu Vítovou nebo Zitu Kabátovou z nádraží domů, z domova na cestu do Ostravy

a podobně. Když je prostě něco nezvládnutelného, pak nastupuje Johana, zkušená nejen ve psaní (napsali jsme spolu i jiná „dílka", třeba televizní pohádku Bylinková princezna), ale i ve vlídném jednání s lidmi.

IV.

Hosty první Kavárničky byli Ljuba Hermanová, imitátor, konferenciér a komik Karel Matějček, dirigent Vladimír Brázda a Jana Včeláková, dcera Oldřicha Nového. Jana diváky zaujala a nebylo se čemu divit – nikdo o ní, jako o dceři Oldřicha Nového, nevěděl, a z jejích čas od času publikovaných veršů či textů k písničkám, které zpívali zpěváci především brněnští (Jana delší dobu žila v Brně) se nic takového vyčíst nedalo, díky příjmení, které má po svém manželovi, Josefu Včelákovi. (Ten se zase skrýval pod značkou JI-PE v době, kdy spolu se svým kamarádem Jiřím Čížkem zaplňovali humoristické přílohy novin svými kreslenými vtipy.)

Jana Včeláková byla tedy pro mnohé diváky příjemným překvapením, a protože jsem věděl o několika dalších potomcích slavných herců, začal jsem je v průběhu let vyhledávat a získávat pro návštěvu ostravského pořadu, který začal být stále oblíbenější. Po Janě Včelákové se stala pro diváky překvapením další Jana – tehdy již populární Jana Paulová, která ovšem nepřijela hovořit o své práci, ale pouze o svém tatínkovi, všestranném umělci Františku Paulovi. Paul byl herec, komik, zpěvák, režisér, písničkář (dodnes jsou známé jeho písničky Vlak jede krajinou či Polka bez kapelníka).

Po dvou Janách jsem oslovil a pozval do Kavárničky potomky další: Syna Jindřicha Plachty, dr. Zdeňka Šolleho, historika. Vyprávěl mi o svém tatínkovi báječné postřehy i historky, žel, když se přiblížilo datum natáčení, rozhodl se na poslední chvíli do Ostravy nepřijet. Totéž mi provedla i vnučka Jana Wericha, Zdenka Kvapilová zvaná Fanča, která sice jako dítě prošla prkny divadla Semafor (v představeních Kytice a Smutek bláznivých panen), ale jako dospělá slečna začala trpět značnou trémou. Dál však už jsem měl štěstí.

S chutí si přijel na svoji maminku, herečku Vlastu Petrovičovou z Osvobozeného divadla, zavzpomínat spisovatel Ondřej Neff, na svého tatínka E. F. Buriana Kateřina Burianová-Rajmontová, na tatínka Sašu Rašilova televizní kameraman stejného jména, na maminku Jiřinu Štěpničkovou Jiří Štěpnička, na tatínky – komiky Ference Futuristu herečka Anna Ferencová, Emana Fialu Milena Fialová-Uxová, Vladimíra Menšíka herečka a zpěvačka Martina Menšíková.

Vzhledem k tomu, že hned ve druhé Kavárničce byli našimi hosty Settleři (zanedlouho se ukázalo, že to bylo jejich poslední společné vystoupení), začal jsem se pídit po dalších slavných vokálních skupinách, jako byli Lišáci, Kocourkovští učitelé, Nezbední bakaláři. Bohužel, většina členů těchto skupin už nebyla na světě, a tak jsem opět musel oslovit potomky. Antonín Pečenka, tehdy ještě sportovní redaktor Čs. rozhlasu, syn zakladatele Lišáků, vystudoval původně dokonce zpěv na konzervatoři, takže si mohl v písničkách z repertoáru Lišáků i zazpívat. MUDr. Svatopluk Káš, jehož otec byl zase duší Kocourkovských učitelů, byl zajímavý navíc svou vlastní spisovatelskou činností.

Co se potomků slavných herců týče, myslím, že největší senzaci způsobila návštěva dcery a vnuka Vlasty Buriana. Paní Emilie Kristlová byla samý úsměv a ve svém vyprávění a vzpomínkách nezapřela svého tatínka. Ing. Vlastimil Kristl maminku doprovázel, byl zdrženlivý a spíš než o sobě hovořil o svém synovi, Burianovu pravnukovi Vlastimilu Kristlovi mladším, který měl už tehdy za sebou jako malý chlapec vystupování na scéně Národního divadla (ve hře Galileo) a celou řadu filmových dabingů (daboval hlavní dětské role ve filmech Nekonečný příběh, Poslední císař, Zlatý tuleň).

Potomci slavných, to je jedna velká kapitola Kavárniček. Nesmím zapomenout jmenovat ještě například ing. arch. Jiřího Trnku, který vyprávěl o svém otci, malíři Trnkovi, anebo Terezu Brdečkovou, která divákům přiblížila osobnost svého tatínka, scenáristy a spisovatele Jiřího Brdečky.

Ovšem vedle známých herců, zpěváků a potomků se u našich kavárenských stolků vystřídali mnozí další zajímaví lidé různých jiných uměleckých profesí. Populární filmový historik Karel Čáslavský, který se mimochodem celou řadu

let také podílel na přípravách Kavárniček, nám předvedl svůj vlastnoručně kreslený film, který si „vyrobil" jako malý chlapec. O svých různých aktivitách vyprávěli našim divákům dva slavní sportovní reportéři – televizní Vít Holubec a rozhlasový Karel Malina. Báječní vypravěči byli páni režiséři Elmar Klos, Zdeněk Podskalský a Vladimír Svitáček, spisovatelé dr. František Kožík, dr. Zdeněk Mahler, Miloslav Švandrlík, Vladimír Thiele, Petr Hořec, další filmový historik (dnešní tvůrce oblíbených Úsměvů českého filmu) dr. Pavel Taussig.

A nechyběli ani muzikanti: Zdeněk Petr, Ferdinand Havlík, Gustav Brom, Karel Vacek – ovšem už syn slavného otce.

Trochu jsem se nechal unést výčtem těch jiných profesí, než jaké v Kavárničkách představujeme především, a tak vám teď pro změnu dám malou hádanku: Jestlipak víte, kdo byl v Kavárničce dříve narozených hostem dosud nejstarším a kdo nejmladším?

Pravda, v roce 1993 jsme zde oslavili devadesátiny našeho tatínka Jaroslava, nejstaršího žijícího českého loutkáře, a je pravda, že k devadesátce neměl daleko ani další hostující Jaroslav – Jára Kohout, ovšem ti nebyli našimi nejstaršími hosty. Prvenství dodnes drží paní Anči Kreuzmannová, první Mánička ze Skupova Divadla Spejbla a Hurvínka. Když k nám v roce 1990 přijela, šlo už jí na 92. rok! Vzpomínala na prof. Josefa Skupu, na svého bratra, herce Františka Kreuzmanna, na to, jak jako malá hrála na jevišti ještě s herečkou Marií Ryšavou, která bývala členkou společnosti vedené Josefem Kajetánem Tylem. Jára Kohout vzpomínal třeba zase na svá setkání se spisovatelem Jaroslavem Haškem! To byly vzpomínky, panečku!

Nu a kdo byl naším nejmladším hostem?

Kouzelný kluk, tehdy sotva dvanáctiletý Pavel Mang, s nímž jsem tenkrát ještě stačil natočit v Praze několik pořadů pro děti (kvapem nám totiž „stárnul") a který byl proslulý u nás i v zahraničí jako malý Vašků z úspěšného koprodukčního seriálu Cirkus Humberto.

Copak asi dělá mladý pan Mang dneska?

V.

S tím nápadem přišel dramaturg Karel Spurný. Už před natáčením první Kavárničky zakoupil malý památník a obešel s ním naše první hosty. Někdo se jen podepsal, někdo napsal krátkou zdravici. Přiznám se, že mi to tenkrát připadlo od Karla trošičku dětinské, nicméně když mi s tajemným úsměvem sdělil, že kdoví k čemu se nám po létech bude takový popsaný památníček hodit, nic jsem nenamítal. Měl jsem ostatně, jak už víte, od útlého dětství ke sbírání autogramů vztah velmi vstřícný. Udělal jsem dobře, že jsem si tenkrát v duchu vzpomněl na „své" karlovarské festivaly. Dneska už je totiž těch památníků (a popsaných!) trojice a kromě upomínek na umělce, kteří už mezi námi nejsou, obsahují i zápisy docela pozoruhodné. A tak si díky Karlu Spurnému a jeho téměř desetileté snaze nenechat si ujít žádného z hostů naší Kavárničky, můžeme dneska společně zalistovat ve všech těch památníčcích a číst si v nich o tom, co na obrazovce vyřčeno nebylo...

Režisér ZDENĚK PODSKALSKÝ: „Mám takové tajné přání – abych mohl trvale sedět ve vaší Kavárničce a odtud prostřednictvím rychlých poslů řídit výrobu svých vlastních pořadů s tím krásným pocitem, který zažívám tady: že nemusím mít nervy, když nejde kamera nebo zvuk."

Spisovatel Dr. FRANTIŠEK KOŽÍK: „Ve vzpomínkách na mladá léta zůstáváme mladí, vynořují se dávné naděje a touhy, v podzimním chladu nás hřejí jarní prožitky. Proto vzpomínáme tak rádi, že jsme nakonec v minulosti živí víc než dnes."

Hudební skladatel ZDENĚK PETR: „Nejsem sice kavárenský povaleč, ale sem bych šel kdykoliv!"

Herečka ANNA FERENCOVÁ:

„Když jsem já byl v peřince
říkal táta mamince,
že koukám jako trestanec.
Jestli budu hubatej,
tak jako jsem zubatej,
bude ze mne poslanec!
– zpíval můj otec, Ferenc Futurista."

Kameraman SAŠA RAŠILOV: „Je to divné, ale je to pravda, že já, neslavný syn slavného otce, jsem v ostravské televizi poprvé ve svých padesáti letech účinkoval před televizní kamerou. Celé té dobré partě Kavárniček za to děkuji."

Herečka ANNA KREUZMANNOVÁ: „Ať žijete! Mánička v. v."

Herci JIŘÍ LÍR a LUBOMÍR LIPSKÝ: „Pejřimáci Lír a Lipský zdraví Ostraváci!"

Herečka ZDENKA SULANOVÁ: „Do kavárny nechodím, ale ve vaší Kavárničce bych byla každý den!"

Dětská hvězdička PAVEL MANG: „Ahoj, má krásná Kavárničko!"

„Ještě více jazz Kavárně přeje EMIL VIKLICKÝ."

Přišlo vám divné, jak se v Kavárničce dříve narozených objevil tento náš slavný jazzový hudebník? Nepřišel vzpomínat, nýbrž hrát. Přivezla si jej na klavírní doprovod zpěvačka Vlasta Průchová.

K následující básni, kterou nám do památníku vepsal spisovatel a humorista MILOSLAV ŠVANDRLÍK, musím podat předem vysvětlení. Miloslav Švandrlík, který byl rovněž naším hostem, dostal totiž na začátku pořadu za úkol složit milostnou báseň na šest slov, které si určí publikum, a pak ji na konci pořadu zarecitovat. Musím zde konstatovat, že se pan Švandrlík zhostil zadaného nelehkého úkolu skvěle, a to i vzdor zákeřným překážkám, které jsem na něj osobně tajně nastražil. Za jeho zády jsem totiž některá slova publiku poradil sám, aby to snad veršotepec neměl zase tak moc lehké (opožděně se vám, pane Švandrlíku, omlouvám!). Takže šest slov vyřčených publikem nakonec znělo takto:

APAČ – HYDRANT – ŠKUBÁNKY – HRANOSTAJ – KURNÍK – NECKY.

Pan Švandrlík nehnul ani brvou, slova si zapsal na papírek, odešel do provizorní šatny pro účinkující a za pouhých dvacet minut (nikoliv televizních, ale skutečných!) se vrátil s milostnou básní. Že při její recitaci bouřila Kavárnička smíchem a na konci čekal rychlobásníka dlouhý a upřímný potlesk, nemusím dodávat. Nu a tuto svou báseň na přání nakonec Miloslav Švandrlík vepsal i Karlu Spurnému do památníčku. Tady je:

„Jak lačný APAČ na bizona
čekám tu, cloněn HYDRANTEM.
Z dálky zní kroky. Je to ona?
Spokojí se s mým trabantem?
Co asi její duše tají?
Co vaří? Čínu? ŠKUBÁNKY?
Bude chtít kožich HRANOSTAJÍ
nebo jen nové topánky?
Není to ona! KURNÍK šopa!
Zuřím a marně tlumím vztek!
Po mojí modle ani stopa,
zůstala někde u NECEK!"

Končím Účtenku, věnovanou třem památníčkům našeho pořadu, citací zápisu poněkud kuriózního. Herečka MILENA DVORSKÁ, kterou v jejích patnácti letech objevil pro svou filmovou pohádku „Byl jednou jeden král" sám Jan Werich, si vzpomněla na Werichův zápis, který má pro změnu zase ona ve svém dívčím památníčku. A tak nám ho na památku své návštěvy opsala:

„J. W. Rich: Kadlo, buď chytrá, blbejch je dost!"

VI.

Ještě začátkem listopadu 1989 jsem přátele ve společnosti rozesmával úvahou, jaké to asi bude, až budu v Kavárničce někdy u jednoho stolu zpovídat Járu Kohouta, Adinu Mandlovou – a Jiřího Suchého, tedy některé z těch osob, které v minulosti většinou pro televizi raději nikdy neexistovaly. Když jsem pak začátkem prosince téhož roku takhle zavtipkoval před publikem z jeviště Semaforu na jednom „Občanském semafóru", pojednou jsem tím kupodivu nikoho nerozesmál. Řekl jsem prostě jen něco, co v tu chvíli připadalo každému jako docela možná realita – absurdnost složení jmenované trojice a absurdnost představy, že by se ti tři mohli pohromadě objevit na televizní obrazovce, k smíchu nebyla. A tak jsem už tehdy začal „realisticky fantazírovat" a zkoušel jsem (a vlastně dodnes zkouším) získat pro Kavárničku hosty,

které bych si nikdy před tím oslovit nedovolil. Paní Shirley Temple-Blacková, velvyslankyně USA v Praze a někdejší dětská filmová superhvězda, byla po listopadu 1989 tak pracovně vytížená, že můj sen o její návštěvě Kavárničky nevyšel. Zato však třeba paní Marie Haasová z Vídně, manželka Hugo Haase, mi svoji návštěvu přislíbila, stejně jako Eduard Linkers z Mnichova (kterého si osobně pamatuji až z poválečných českých filmů Nikdo nic neví a Vzpoura hraček, v rolích zlých, leč komických esesáků)...

Koncem roku 1989 začala v naší zemi Velká proměna. Jak víme, hodně se změnilo, nikoliv však jen a pouze k lepšímu, ale též k horšímu. Ani našemu pořadu se „to horší" nevyhnulo.

Více než tři desítky Kavárniček dříve narozených vzniklo v průběhu pěti let ve skutečné kavárně a vinárně, která se jmenovala Permoník a mohli jste ji navštívit v Ostravě na Černé louce. Chodili do ní náhodní návštěvníci, kteří si chtěli večer posedět s někým blízkým v intimním prostředí, kde bylo možné si zatančit, vypít sklenku něčeho dobrého, pobavit se, zaoslavovat si. V „opravdovskou" Kavárničku se Permoník proměňoval asi tak pětkrát do roka, vždy na tři dny, kdy se na dveřích objevila cedule ZADÁNO PRO ČS. TELEVIZI, pod dveřmi se táhly silné kabely a nad vchodem (k němuž se scházelo dolů po schodech) stála tři velká televizní auta, přenosové vozy. V malé kuchyňce Permoníku pokaždé seděl rezignovaně skutečný pan vrchní v bílém plášti a sledoval, jak rekvizitář s asistentkou režie roznášeli navařené černé kávy a limonádové poháry s ovocem. V téže místnůstce se oháněly také dvě maskérky, které tu v bojových podmínkách dělaly z účinkujících lidí krásné a ještě krásnější. Ze čtyř rohů se po Kavárničce rozhlížely objektivy čtyř televizných kamer. U jednoho postranního stolku sedával zamyšlený režisér Alois Müller, bafal z dýmky (jediný on měl zde při natáčení to privilegium) a občas mrkl na monitor, na němž bylo za chvíli vidět všechno to, co snad uvidí i televizní diváci. Přes stůl se s panem režisérem domlouval dramaturg, občas s nějakým dotazem přišel hlavní kameraman, produkční, zvukový mistr, architekt. Chodil jsem k tomu stolku často i já, obvykle s prosebným pohledem: Buďte ke mně

shovívavý, pane režisére, připravoval jsem se na rozhovory a trochu jsem podcenil písničky, takže kdyby mi náhodou vypadl nějaký text z paměti... Režisér Müller sklonil hlavu, podíval se na mě vzhůru přes brejle, zabafal z dýmky a – usmál se. To sice neznamenalo žádný velký příslib, že bude mou děravou paměť omlouvat, ale po tomto pohledu jsem vždy věděl, že mě nebude hned při sebemenším zaváhání (a že jich bylo!) proklínat. Alois Müller měl dar vytvořit tu nejpohodovější pracovní atmosféru „na place". Odvděčoval jsem se mu za to tím, že jsem mu po každé druhé klapce přicházel o sobě utrousit nějakou nelichotivou poznámku, jejíž formulaci jsem si vždy promyslel tak, abych ho rozesmál...

Proč na to všechno vzpomínám v minulém čase? Protože to vše už není pravda. A teď nemám na mysli jen skutečnost, že pan režisér Müller nás navždy opustil. Vinárna Permoník se koncem roku 1991 dostala do rukou soukromého majitele, který naprosto nepochopil, jaké možnosti mu nabízí zvláštní minulost tohoto restauračního zařízení z posledních pěti let. Jeho finanční požadavky za několikadenní pronájem Permoníku byly tak ostudně veliké, že je ostravská televize nemohla plnit. Budiž, pane podnikateli – Kavárnička dříve narozených se od roku 1992 staví v televizním studiu a – řečeno slovy klasika „jede se dál, močálem černým kolem bílých skal". Mohla však stát na Černé louce, mohla nést název pořadu, který si oblíbilo tolik diváků z celé republiky (číslo si netroufám vyslovit) a mohla se v budoucnu šestkrát do roka objevovat na televizní obrazovce jako – řekněme – neplacená reklama skutečného podniku.

Milí čtenáři! Nenechte se ovšem mýlit poněkud smutným a rozhořčeným tónem, jakým jsem si vám právě postěžoval a požaloval. Netrápím se. Naopak! Co nenapadlo pana majitele vinárny Permoník v Ostravě, napadlo časem mne a mé nejbližší přátele. A tak Kavárnička dříve narozených z ostravské televize bude mít brzy svoji „dvojnici" v Čechách, nedaleko Kokořína. Ale to už je trochu jiná kapitola. Třeba ta, kterou se budu s vámi v této knížce loučit...

VII.

Když jsem přemýšlel o tom, co bych měl připomenout na sedmé části Účtenky z Kavárničky, napadlo mne, že se zmíním ještě o našich hostech zahraničních. Nemám pochopitelně na mysli pány Františka Dibarboru či Júlia Pántika, ti nás navštívili ještě jako Čechoslováci, nýbrž především ty hosty, kteří se u nás objevili díky politickým změnám. Mohli jsme například pojednou uvítat před televizními kamerami legendárního českého komika, žijícího dvaačtyřicet let v Americe, Járu Kohouta! Stejně příjemným překvapením byla i další „zahraniční" návštěva – Jethro Spencer McIntosh. Slovo „zahraniční" je v uvozovkách zcela namístě, neboť Jethro Spencer McIntosh, hlasatel z rozhlasové stanice Deutsche Welle, nebyl nikdo jiný, než Jiří Sehnal, který na přelomu padesátých a šedesátých let působil jako mladý herec a komik na scénách divadel ABC, Na Zábradlí a Semafor. Objevil se tenkrát i v několika českých filmech, aby nám na konci roku 1961 zmizel na celé tři desítky let s očí, nejprve v Izraeli, pak v Kanadě, USA a nakonec v Německu. Ve světě slavil úspěchy především jako malíř, domů se vrátil jako spisovatel a scenárista (vydal půvabnou knížku svých vzpomínek „Z Holešova do Hollywoodu").

V Kavárničce s podtitulem Dlouho jsme se neviděli jsme přivítali i další „ztracené syny": Waldemara Matušku a jeho paní Olgu a pozoruhodného komika a imitátora Františka Vainbucha z Kanady, který je už několik let duchovním otcem, šéfem a hlavním protagonistou Divadla Vlasty Buriana ve Vancouveru. Z osobností, které nám návštěvu v Kavárničce přislíbili a je jen otázkou času, kdy je přivítáme, musím (mimo paní Haasové a pana Linkerse) jmenovat ještě jednoho za všechny – spisovatele Josefa Škvoreckého z Toronta. Opravdového zahraničního hosta jsem si ovšem nechal úplně na konec. Byla jím polská filmová a divadelní herečka, která se poprvé našim divákům představila ve filmu „Varšavská siréna" v roce 1956, na Mezinárodním filmovém festivalu v Karlových Varech. Tehdy také poprvé navštívila Československo a já jsem ji jako klučík poprvé požádal o autogram s adresou. V roce 1957 hrála hlavní roli v česko-polském filmu

„Co řekne žena" (s Josefem Bekem) a o rok později se objevila v dalším koprodukčním filmu, česko-jugoslávském „Hvězda jede na jih" (tam byl jejím partnerem Rudolf Cortés). V roce 1964 jsem navštívil Barbaru Polomskou v Lodži a dělal s ní tehdy jako novinář stále ještě začínající rozhovor pro Mladou frontu. Nu a v roce 1992 jsme si na to všechno v ostravské Kavárničce zavzpomínali. Bylo to krásné setkání, při němž jsem mohl paní Barbaře rovněž zprostředkovat setkání s jejími hereckými kolegy z filmu „Co řekne žena" – s Josefem Bekem a Robertem Vrchotou. Atmosféra téhle Kavárničky mě už při její přípravě tak vzala za srdce, že jsem pro paní Barbaru napsal se skladatelem Vladimírem Čechem šanson, který jsem měl tu čest i zazpívat, byl totiž velmi osobní. Konečně – můžete si jeho slova přečíst...

AUTOGRAMY BARBARY POLOMSKÉ

V Karlových Varech, v padesátých letech
Filmový festival byla událost
Diváků vděčných, v dospělých i v dětech
Míval ten festival vždycky víc než dost

Jedenáct mi bylo, když jsem to tam zažil
Hotelu Moskva říkalo se Pupp
Mockrát jsem se marně dovnitř dostat snažil
Kluci tam však měli zakázaný vstup

Na každé z krásných dam
Loudil jsem autogram
Až jsem měl popsaný jeden celý blok
Stal jsem se vůdcem smečky
Číhal s ní na herečky
Které pak bez podpisu neušly ni krok

Jedna z nich nejvíc milá
Se mně tak zalíbila
Že jsem jí o autogram říkal každý den
Měla jméno Barbara
A já šel na ni zadara
Za což mě z kina ovšem vyhodili ven

Chci tvrdit, paní Polomská
Že známe se jen od loňska
Odmítám těch pětatřicet let
Když tak o tom přemejšlím
O tom čase včerejším
Vidím, že je starší pouze svět

Chci tvrdit, paní Polomská
Že známe se jen od loňska
Odmítám těch pětatřicet let
Nakonec přec jen prosbu mám
Věnujte mi zas autogram
Ať mohu ohlédnout se na chviličku zpět
Ať mohu ohlédnout se na chviličku zpět

To veselejší z kavárniček

Domnívám se, že přišel čas, aby se v této knížce konečně dostali ke slovu i ti, bez nichž by Kavárnička dříve narozených nemohla existovat – její hosté.

Celé dny jsem proseděl u videa a rozhodoval se, co úsměvného ze všech vyprávění životních příběhů známých herců, zpěváků a dalších osobností pro vás vybrat. Nebylo to lehké, ale nakonec mi pomohla úvaha, že „snad proboha nepíšu poslední knížku v životě" a tak co se nedostane sem, může příležitostně spatřit světlo psaného světa někdy jindy, ne?

Historky hostů jsem mohl sestavovat buď podle abecedy anebo podle témat. Nakonec jsem zvolil cestu třetí – přehrával jsem si Kavárničky, jak šly chronologicky za sebou a tak i vybrané vypravěče řadím, jak šli po sobě. Jediným kritériem při jejich výběru mi byly pointované historky, případně neznámé zajímavosti, které by dle mého soudu měly být takto zaznamenány.

Svůj komentář omezím na následujících stránkách na minimum. Komentáře se dopustím pouze v případě, že se bude k vyprávění vztahovat ještě něco, co mu předcházelo (třeba v televizní šatně či maskérně) anebo něco, co ho následovalo (třeba po odvysílání pořadu).

Toť vše. Dál už vám přeju pouze příjemné čtení. A pochopitelně i pobavení.

HANA VÍTOVÁ (vystoupení v Kavárničce bylo jejím posledním vystoupením nejen před kamerou, ale před veřejností vůbec):

„S režisérem Martinem Fričem jsem točila hodně filmů. Byl to vynikající režisér, starý praktik, přesto se mu jednou přihodila i taková věc: Ve filmu Jiný vzduch jsme měli s Fran-

tiškem Kreuzmannem jeden úplně jednoduchý záběr a přesto jsme si mysleli, že ho nikdy nenatočíme. Já v tom filmu hrála takovou mladou dívku poblázněnou divadlem a František Kreuzmann stárnoucího herce, kterému se ta dívka líbí a nabídne jí, že ji bude učit. A pozve ji k sobě do bytu, samozřejmě že za účelem méně kulturním, než je vyučování herectví. Tak tam tak sedíme u stolku, na kterém stojí láhev a dvě sklenice vermutu (upozorňuji že pravého, to se produkce praštila přes kapsu, jinak se přece herci opíjejí čajem nebo limonádou) a my v té klapce neměli udělat nic jiného, než že zvedneme sklenky, Kreuzmann řekne: „Tak na vaše úspěchy, ale ex!", chce mě opít, vypijeme sklenky ex a – konec, stop. Tak jsme to nazkoušeli a když byl Frič spokojen, jelo se naostro. Kreuzmann říká: „Na vaše úspěchy, ale ex!", vypili jsme, postavili sklenky, Frič říká: „Pro mě dobrý!", kameraman říká: „Pro mě taky dobrý!", ale zvukaři se to nelíbilo. Přiběhl na scénu a povídá: „Františku, byl jsi moc tichej, musíš přidat hodně na hlase, já tě tam skoro vůbec neměl!" Tak se nalilo a zase: „Na vaše úspěchy, ale ex!" Stop. Frič říká: „Dobrý!", jenomže se ozval kameraman: „Ale pro mě to nebylo dobrý! Chlape, co tam nahoře děláte s těma uhlíkama? Hanička měla stín na nose! Znova, jedem!" Nalilo se. „Tak na vaše úspěchy, ale ex!" Jenomže teď se to zase nelíbilo Fričovi. Povídá: „Musíš to, Františku, dělat tak, jako jsi to dělal předtím! Takhle bys Haničku nikdy nesved'! Znova! Jedem!" Zvedneme sklenky. „Tak na vaše úspěchy, ale ex!" Vypili jsme, ale ještě než jsme stačili sklenky postavit na stůl, kameraman volá: „Stop, stop, stop! Zakládáme!" – neměl v kameře dost filmu. To už jsme ovšem začali s Kreuzmannem všechno vidět černě. Oba jsme totiž večer hráli v divadle a ono jaksi větší množství náhle vypitého alkoholu nejde s hraním dost dobře dohromady. A tak jsme nakonec požádali rekvizitáře, aby uvařil čaj, obarvil ho malinovou šťávou, nalil ho do láhve

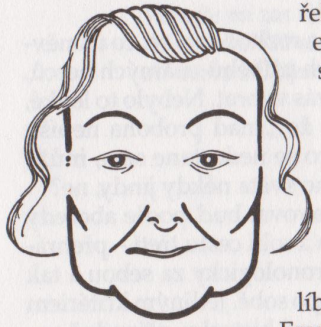

od vermutu (stejně už ho tam moc nebylo) a od té chvíle jsme natáčeli jenom s falešným vermutem. A musím vám říct, že jsme udělali moudře, protože jsme tu klapku natáčeli ještě potom šestnáctkrát!"

Také pěvecký soubor Settleři si zazpíval naposled před televizními kamerami právě v naší Kavárničce. Pochopitelně, že se i vzpomínalo...

SETTLEŘI:

„Jednou jsme hostovali v Bělé pod Bezdězem, všude byly poutače s velkými nápisy SETTLEŘI a u jednoho takového poutače jsme zaslechli následující rozhovor – šly kolem dvě dámy: „Hele, dneska tady jsou Settleři!" – „Nic pro nás, to jsou ňáký cvičený psi, na to přece nepůjdem!" Samozřejmě, že večer v hledišti byly!

Ve smíchovské Aréně jsme v revui „Od srdce k srdci" vytvořili společně s Emanem Fialou, Ferencem Futuristou a Fandou Mrázkem parodii na tehdy slavné Singing Babys, které tou dobou účinkovaly v Praze. Singing Babys u nás měly takový úspěch, že to autorům téhle revue vnuklo ďábelský nápad, abychom je parodovali. Dovedete si představit, jaké to bylo rodeo, když se na jeviště Arény vyřítila tlupa chlapů, zesílená ještě komiky Ferencem, Emanem Fialou a Mrázkem a začala v rytmu valčíku ukazovat své krásné chlupaté nohy? Byla to parodie na Straussův valčík o krásném modrém Dunaji a text zněl nějak takhle:

Vltavské vlnky žbluňkají
V nich žáby si slastně kuňkají
Ty kuňkají vlnkám doprovod
Na cestu v pražský vodovod..."

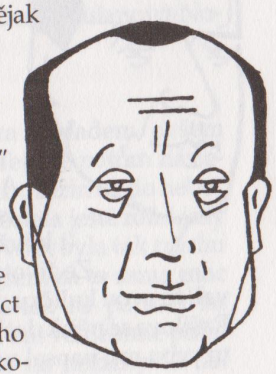

SVATOPLUK BENEŠ:

„Celý život mám slabost pro Jindřicha Plachtu. Poprvé jsem ho viděl ve filmu „Muži v ofsajdu", to mi bylo třináct let, a už tenkrát jsem si zamiloval ten jeho nádherný, suchý humor, který je u nás ko-

neckonců dost vzácný. Nu a když jsem měl později to štěstí, že jsem s ním filmoval, tak už ráno jsem se vždycky těšil, až nás povezou do ateliérů, jak zastavíme v Bělehradské ulici, kde on většinou přistupoval v ohromné, báječné náladě a samozřejmě hned si ze mně začal dělat legrácky. Sotva dosedl povídá: „Tak Beneš, Beneš milovníku! No, povídejte, co dělaj' holky, tak nás trochu poučte, jakej jste pašák!" Já ho měl moc rád a proto mě také dodnes mrzí, že jsem tehdy nenašel odvahu, abych mu řekl: „Pane Plachto, víte, že na tom, že teď tady v tom automobilu, který nás veze na Barrandov, sedím vedle vás, máte také svůj podíl?"

JOSEF B E K :

„Víte, já měl to štěstí, že když jsem začal v sedmačtyřicátém filmovat, setkával jsem se postupně snad se všemi bardy českého filmu a českého divadla. A všichni byli známí svým vtipem. Pro mě byl králem humoru Saša Rašilov. Poprvé jsem se s ním sešel ve filmu „Revoluční rok 1848", kde jsem hrál Karla Havlíčka Borovského. Měli jsme s Rašilovem společnou šatnu a já vzpomínám, jak jsem jednou měl první a poslední záběr hned nějak ráno, takže jsem mohl stihnout rychlík z natáčení už v deset hodin. Pak také ve dvě hodiny, v pět, v šest – jenomže to nebylo možné. To nebylo úniku! On prostě ‚vysílal' od rána do večera, takže jsem nakonec zmeškal tři rychlíky...

Jak víte, my herci máme to krásné prokleté povolání, že se pořád pereme o práci. Když dlouho nehrajeme a nezkoušíme, tak jsme nešťastní, zoufalí, pořád se chodíme koukat na ferman, kdy už tam uvidíme své jméno. A jednou právě Rašilov takhle celý rok „stál" a po té roční pauze dostal malou (i když krásnou!) roličku ve hře bratří Čapků, „Ze života hmyzu". Měl hrát chrobáka, který tam valí tu svou kuličku, to hovínko, ten svůj majeteček. Jenomže Rašilova se nějak dotklo, že dostal takovou „čurdu" a tak si na tu svou roli napsal ve verších:

Ač mezi vámi král
a herec prvních kvalit,
celý rok jsem hovno hrál
a teď ho budu valit!"

Zpěvák Standa Procházka si s chutí zazpíval písničku z repertoáru komika Fandy Mrázka „Hledám děvče na boogie-woogie". Vzpomínal na svá vystoupení nejen na pódiích tanečních kaváren, ale také na prknech divadelních i ve filmu. Padla při tom i řada jmen našich předních komiků...

STANISLAV P R O C H Á Z K A :

„S Oldřichem Novým jsem se často setkával také v parních lázních na Smíchově. Jednou jsme si vyprávěli o hlasové indispozici a Nový povídá: „Víte, já byl v životě málokdy indisponován, ale jednou mě to přece jen neminulo. To jsem jenom takhle sípal. Tak jsem šel ke známému lékaři. Zazvonil jsem, v prvním patře se otevřelo okno, vyhlédla paní doktorová a povídá: Copak si račte přát? Šeptem jsem jí odpověděl: Prosím vás, je pan doktor doma? Nato se ona opatrně rozhlédla a povídá rovněž šeptem: Není, pojďte nahoru!"

Víte, něco mě k tomuto komikovi přitahovalo. Možná že to, že jsme se oba narodili ve stejný den – 7. srpna. Ovšem Oldřich Nový o dvacet let dřív..."

Zvláště milým hostem byla herečka Zdenka Sulanová-Nováková.

ZDENKA S U L A N O V Á :

„Můj první film se jmenoval Děvče za výkladem, ovšem tam jsem řekla jen jednu jedinou větu. Teprve potom následovaly hlavní role Lízy Irovské ve filmech „Lízin let do nebe" a „Lízino štěstí". Mezitím jsem ovšem dostala ještě roli Lidly Kosinové ve filmu „Bláhové děvče". To však byla tak trochu taková moje prohra, i když myslím, že jsem za to sama moc nemohla. Já totiž tenkrát vypadala asi tak na patnáct let a v tom filmu jsem porodila dítě. Ovšem oni vedle mne položili dítě tak velké, že se skoro postavilo na nožičky! A tak

o mně potom kritika napsala, že obecenstvo nevědělo, kdo je dítě a kdo matka…"

Jedna z prvních Kavárniček hostila mimo jiné i herce Ellu Šárkovou a R. A. Strejku. Ella Šárková překypovala temperamentem a neposedný byl i R. A. Strejka, i když ten z trochu jiných pohnutek – chtěl se totiž co nejdříve vrátit domů, do Prahy. V jednu chvíli, kdy už pokolikáté šel prosit režiséra Müllera, aby s ním potřebné záběry natočil co nejdříve, chytil ho nečekaně za ruku a políbil mu ji. Režisér Müller nevěřícně kroutil hlavou a šel na plac aranžovat další klapku. Míjel stůl s Ellou Šárkovou, když tu najednou ho někdo zezadu plácnul. Otočí se a vidí rozdováděnou Ellu Šárkovou, která k tomu poplácání vesele dodává: „Ty se mi líbíš, ty jeden kluku fousatá!" Alois Müller byl muž rozvážný, vzbuzující vždy a u všech velký respekt, měl robustní postavu a padesátku za sebou. Situace však byla tak absurdní, že se zmohl jen na rozpačitý úsměv a extemporé Elly Šárkové mlčky přešel.

„Copak je, pane režisére?" zeptal jsem se ho o pár hodin později, když byla velká pauza a já viděl, jak osamoceně sedí u svého režisérského stolku a zadumaně hledí kamsi za nehybnou obrazovku monitoru. Smutně na mě pohlédl přes obroučky svých černých brýlí a pak povídá: „Za celou dobu co dělám v televizi se mi ještě nikdy nestalo, aby mi chlapi líbali ruce a ženské mě poplácávaly po zadku…" Rozesmál jsem se. On jenom vzdychl, pokrčil rameny a zasmušile se jal nacpávat svou nezbytnou dýmku.

Tolik zákulisní historka před jednou z těch, které Ella Šárková vyprávěla divákům ve svém vystoupení.

ELLA ŠÁRKOVÁ:

Náhoda hrála v mém životě velkou roli. Já vlastně ani moc netoužila po tom být herečkou, spíš jsem chtěla být učitelkou nebo možná malířkou, jako je můj bratr Karel Liška, který už od mládí rád maloval – hlavně znaky a pečetě. Nedávno mu vyšla kniha „Znaky a pečetě středočeského kraje", ale abych neodbočovala. Všechno začalo tak, že jsem své první manželské prázdniny trávila ve Sliači,

kde můj manžel houslista a dirigent Lola Šárka dirigoval a hrál v lázeňském orchestru. Náhoda tomu chtěla, že jsem se tam seznámila s režisérem Národního divadla Karlem Dostálem. Ten pořád tvrdil: „Holka, vy máte takový přirozený temperament, blesk v očích, jste samá švanda, vy byste měla být herečkou!" Nu a když se režisér Dostál vrátil ze Sliače do Prahy, tak čirou náhodou – opět náhoda – potkal Voskovce a Wericha a ptá se jich: „Tak co, kluci, děláte?" Oni na to: „Ale – máme hlavu v pejru, za týden odjíždíme do Paříže natáčet náš první film Pudr a benzin pro francouzskou společnost Franco Film Aubern a nemáme hlavní představitelku. Máme sice zadanou Trudu Grosslichtovou, ale my bychom chtěli nějakou úplně novou holku." Dostál říká: „Jé, kluci, já bych o jedné věděl, ale je daleko." Oni vylítli: „Ať je kde je – hlavně kde je?!" Následkem této náhody jsem dostala do Sliače telegram: Přijeďte okamžitě do Prahy na filmové zkoušky – podepsaní Voskovec a Werich. Já si tehdy myslela, že si ze mně někdo dělá legraci, tak jsem to zahodila, jenomže druhý den přišel další telegram: Přijeďte okamžitě na filmové zkoušky – všechno hradíme – Voskovec a Werich. Nu a ten můj virtuóz povídá: „Víš co? Jeď tam, ty ty zkoušky stejně neuděláš a bude jednou provždy pokoj!" Tak jsem ho poslechla a jela. Pamatuji se, jak jsem v Praze vstoupila do kanceláře Osvobozeného divadla ve Vodičkové ulici, kde byl ředitelem Háša, ten se na mě udiveně podíval, vzal telefon a první věta, kterou jsem od něho slyšela, byla: „Dobrý, dobrý je to!" A tak to začalo. Barrandov, zkoušky, otočte se, zatočte se, vyhoďte nohy, zahoďte nohy, zavřete oči, otevřete oči a ještě dnes pamatuji, jak Werich říká: „Ta holka se mi líbí, vona půl hodiny otvírá oči!" Pak byla ještě jedna náhoda – mám vám ji říct? Když jsme konečně ten film v Paříži dotočili a už jsme seděli v mezinárodním rychlíku Paříž–Norimberk–Praha, který měl asi za deset minut odjet, Werich najednou vylítl: „Jé – lístky na vlak – zapomněl – v pokoji – v hotelu – na piáně!" A honem letěl pro lístky. Ale co teď? Mezinárodní rychlík Paříž–Norimberk–Praha měl za pár minut odjet, tak jsme honem běželi za tím mašinfírou a lámanou franštinou jsme ho prosili, jestli by nemohl mít náhodou ten mezinárodní

rychlík nějaké zpoždění, že jsme herci z Československa, kteří v Paříži točili svůj první film Pudr a benzin, taky pro francouzskou společnost Franco Film Aubern, a že náš hlavní představitel zapomněl lístky na vlak v hotelu na piáně. A představte si, že tehdy snad poprvé měl tento mezinárodní rychlík kvůli Werichovi asi dvacet minut zpoždění!"

První známé děti známých otců se v Kavárničce objevily už v roce 1986 – herečka Jana Paulová a televizní kameraman Saša Rašilov...

JANA PAULOVÁ:

„To se kdysi natáčely v italském Via Regiu scény do nějakého filmu s Oldřichem Novým v hlavní roli, ve kterém hrál také můj táta. Jednoho večera seděli takhle všichni přítomní herci u stolu, povídali si a z dlouhé chvíle se sázeli, kdo z nich je známější, populárnější. Samozřejmě, že proti Oldřichu Novému neměl žádný šanci. Jak kolem něj prošel nějaký turista (a nejen turista český), už na něm chtěl autogram. Tátu nikdo nepoznával, protože ten už od útlého mládí hrával většinou samé dědečky a strejdy s nalepenými vousy. Jenomže táta si tam vypomohl takovou malou recesí. Tenkrát se všude prodávaly balíčky žvýkaček, ve kterých byly ukryty malé fotografie slavných filmových hvězd, jako například Clark Gable, Gary Cooper, Fred Astaire. A tak si táta nechal od filmového fotografa tajně vyrobit štos stejně velkých foteček se svým portrétem, koupil krabici těchhle žvýkaček, ve všech vyměnil původní fotky za své a pak všechny ty žvýkačky „rozhodil" po štábu. Samozřejmě, že na jejich obsah upozornil několik přátel, patřičně je poučil, co mají v pravou chvíli udělat, nu a už se pouze čekalo na to, až se jedna žvýkačka dostane do rukou Oldřicha Nového. Když konečně Oldřich Nový jednu žvýkačku rozbalil, užasl. Na fotce – Franta Paul! Jakmile to kolegové zpozorovali, v tu ránu byli všichni u něho: „Jé, ukaž! Můj kluk to sbírá – koho tam máš?" To už ale i další herci rozbalovali své žvýkačky a odevšad se ozývalo: „Jé, já tady mám Paula! No né! Já tady mám taky Paula!"

Takže tu sázku nakonec táta vyhrál."

SAŠA RAŠILOV:

„První film s tátou, na který si vzpomínám, byl film z roku 1942, režíroval ho Otakar Vávra a jmenoval se Přijdu hned. V té době mi bylo už šest let, takže jsem věděl, že je to film s tatínkem. Chodili jsme se dívat na natáčení také proto, že v tom filmu nemalou roli hrál i náš pes, bernardýn Ivan. Ten filmování nakonec odnesl, protože ho jednou přivezli z natáčení, bylo horko a on rozehřátý vyskočil z autokárku rovnou do bazénu se studenou vodou a dostal zápal plic. Ono to vůbec nebylo tehdy s tím naším psem jednoduché. Byla válka a uživit psa velkého jako skříň, když potravin nebylo nazbyt, bylo těžké. Tatík to ovšem vyřešil po svém. Vzal si takovou tu vysokou plechovku s popruhem, ve kterých domobrana nosila plynové masky, a po vzoru dobročinné organizace Matice školské, která měla takové červené srdíčko (bývalo i na zápalkách, s textem: Ve prospěch Matice školské) namaloval otec na tu pikslu také srdíčko a k němu připsal: Ve prospěch Ivana. Chodil s tou plechovkou do automatu na Václavské náměstí pro zbytky a kosti, ovšem netrvalo to dlouho a málem šel za mříže. Oni Němci pochopitelně nechtěli zrovna dvakrát uznat, že může být něco ve prospěch Ivana. Takže si pamatuju, že to otec s tím psem lehké neměl..."

V roce 1986 už začala v SSSR perestrojka a u nás z toho byly na nejvyšších místech značné rozpaky. V televizi se stále ještě bděle hlídalo každé nevhodné slovo, přesto však si už leckdo alespoň v náznaku něco dovolil. Jsem přesvědčen, že ne náhodou si paní Rosůlková zvolila následující závěr svého kavárničkového vystoupení...

MARIE ROSŮLKOVÁ:

„Já jsem jako malá holčička strašně ráda chodila do školy, já byla nenormální dítě. Jenomže pozor! Já chodila do školy ještě za císařepána! A měla jsem moc ráda Čelakovského a moc ráda jsem od něj recitovala básničku, která se jmenuje Pocestný. Jestli si na ni ještě vzpomenu, tak bych vám ji ráda zarecitovala. Ta se hodí vždycky!

Ladislav Čelakovský: Pocestný

Je to chůze po tom světě –
kam se noha šine:
sotva přejdeš jedny hory,
hned se najdou jiné.

Je to život na tom světě –
že by člověk utek:
ještě nezažil jsi jeden,
máš tu druhý smutek.
Což je pánům! Ti na voze
sedí pěkně v suše,
ale chudý, ten za nimi
v dešti, blátě kluše.

Ej, co já dbám na té cestě
na psoty a sloty,
jen když já mám zdravé nohy,
k tomu dobré boty.

Však na pány v krytém voze
taky někdy trhne:
jednou se jim kolo zláme,
jindy vůz se zvrhne.

A krom toho – až své pouti
přejedem a přejdem,
v jedné hospodě na nocleh
pán nepán se sejdem."

Píše se rok 1995 a dramaturg Karel Spurný mi nedávno říká: „Víš, že naše Lucka toho Pocestného od Čelakovského zpívá jako písničku? Děti se to teď učí ve škole..."

Vyprávění dalšího hosta, dr. Lilly Hodáčové-Jirsové, si dovolím uvést citací ze scénáře. Pan vrchní přivítal dr. Hodáčovou slovy: „Já jsem na velkých rozpacích, paní doktorko, jak vás představit. Slovník české literatury z roku 1981 vás uvádí

A L B U M

Lidé si rádi zakládají alba a rádi si alba prohlížejí. Vím to, protože jsem jedním z nich. A tak jsem sestavil malé albíčko k této knížce, abyste si v něm mohli při jejím čtení listovat a připomínat si některé tváře hostů televizních Kavárniček, případně i nahlédnout pro změnu do jejich rodinných alb.

^
Léto 1955. Šestnáctiletý Ivan Soeldner mačkal spoušť svého prvního fotoaparátu, zatímco čtyřiadvacetiletý Jiří Suchý mačkal mou ruku, abych se mu neztratil. Mně bylo deset let. Není bez zajímavosti, že můj bratr **už tehdy** nosil brýle tak, jak je dneska nosí Jiří Bartoška.

>
Karlovy Vary, přibližně v téže době. Moje maminka se způsobně zastavila, teta Jana (maminka Ivana Soeldnera) jde směle dál, podobně jako její bratr, jinak též můj tatínek, který mě „jistí" z druhé strany.

Když jsem šel za holkama, natáhl jsem si dlouhé kalhoty. S Beth, dcerou dánského tiskového šéfa Ole Schoua, jsme kamarádi dodnes.

^ TAKÉ DĚTI NAVAZUJÍ PŘÁTELSTVÍ psali v karlovarské Stráži míru pod touto fotografií. Stojím vlevo a středem pozornosti nás kluků je malý synek indického režiséra, Rana Bhattacharje.

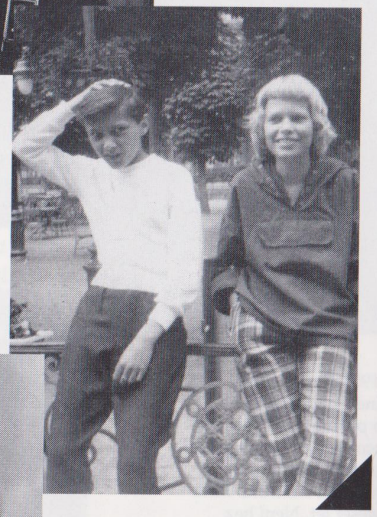

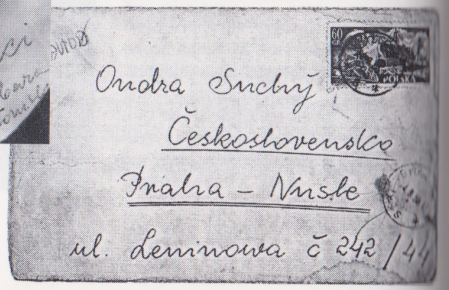

< Pohlednice a obálka dopisu od
v první opravdovské filmové hvězdy, polské herečky Barbary Polomské, kterou jsem si o 35 let později dovolil pozvat do Kavárničky dříve narozených.

< Rok 1961, snímek z jednoho vystoupení skupiny CRAZY BOYS, jejíž hvězdou byl zpěvák Mickey Volek. Zády k objektivu je klavírista Mirek Berka (později člen skupiny Olympic), bubeník Láďa Lébr „prožívá" rytmus, já si hledím strun kontrabasu. Možná že právě při tomto vystoupení jsem se seznámil s asistentem režie Skalenakisem, který mě pak pozval do filmu „Dva z onoho světa".

> Scéna z filmové komedie režiséra Miloše Makovce „Dva z onoho světa": Oldřich Nový zkouší Helgu Čočkovou, pozorný tmavovlasý žák po jeho levici, to jsem prosím já, po pravici Helgy Čočkové sedí zamyšlený Ivo Pešák (budoucí člen Banjo Bandu Ivana Mládka), přes rameno herce Jana Kotvy vykukuje budoucí skvělý reportér a publicista (ale také budoucí ředitel Filmexportu) Jiří Janoušek.

< Nebylo to od Pavlíny Filipovské trochu kruté, když věnovala sotva šestnáctiletému puberťákovi tuhle fotografii?

„Walk Over aneb Zpověď V + W“ - s Františkem Filipovským, Pavlínou a Magdou Křížkovou v pražské Viole, 1969. (Foto: Jiří Váša) ∨

∨ V roce 1993 jsme si s Helgou Čočkovou v pořadu Kavárnička aneb Dlouho jsme se neviděli nejen zavzpomínali na film „Dva z onoho světa“, ale také zazpívali písničku, která v něm zazněla: „Páni rodičové, učitelský sbore, netrestejte dítky, když jsou rytmem choré...“ Při té příležitosti mi

< Helga na jednu fotografii z tohoto filmu napsala: „Ondro, vypadala jsem hrozně a **prý** jsem se Ti líbila. Teď **prý** vypadám líp a po těch 150 letech je to už v háji.“ (Foto: Lenka Kulová)

< První hosté první ∨ Kavárničky, natáčené v roce 1985: Ljuba Hermanová s dirigentem a skladatelem Vladimírem Brázdou a v pozadí sedícím imitátorem Karlem Matějčkem. Na druhém snímku čekáme s evidentní trémou na své vystoupení s dcerou Oldřicha Nového, Janou Včelákovou. Sluší se dodat, že tuto první „pokusnou“ Kavárničku jako jedinou režíroval Zdeněk Havlíček. (Foto: Eduard Dvorský)

Prvním panem vrchním byl herec Václav Babka. Objevil se v této roli ovšem pouze jedenkrát. Tato v pořadí druhá Kavárnička, s dr. Františkem Kožíkem a Zitou Kabátovou, se nesměla vysílat. (Foto: Eduard Dvorský) ∨

Poslední > televizní vystoupení populárních Settlerů. Hostem téže Kavárničky byla i Hana Vítová, pro kterou to bylo dokonce její poslední vystoupení na veřejnosti... (Foto: Eduard Dvorský)

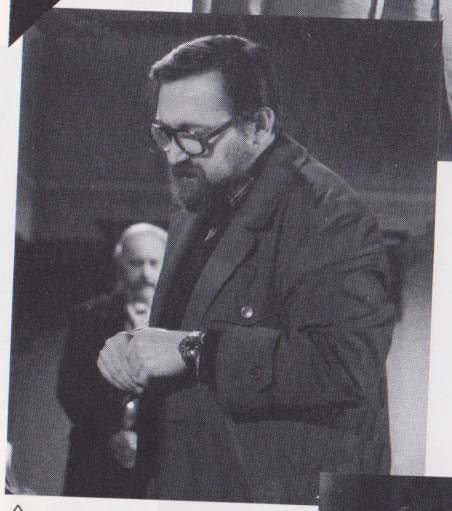

^ Režisér a herec Alois Müller dal Kavárničkám jejich nejznámější podobu. Jako herec hrál kupř. dost výraznou postavu trumpetisty v ostravském seriálu Jaroslava Dietla, „Dispečer a ..." (Foto: Oldřich Kopecký)

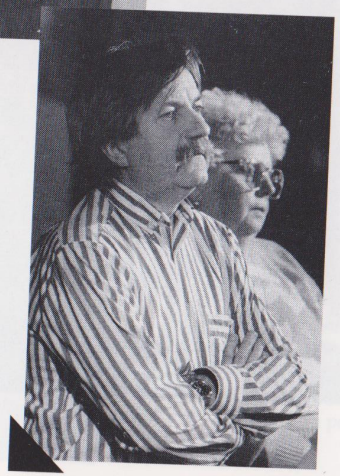

< Po nečekaném odchodu Aloise Müllera se ujal režie Kavárničky dříve narozených Ivan Misař.

A tady vidíte > současného režiséra Petra Šamánka při práci. Není vyloučeno, že mi v tuto chvíli říká: „Výborný, ale uděláme to ještě jednou!" Situaci zachytil svým fotoaparátem jeden z hostů - spisovatel, malíř a herec Dalibor Pokorný.

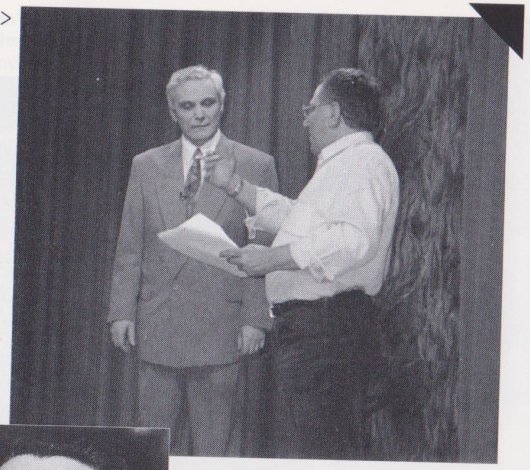

< Zpěvák Standa Procházka v Kavárničce zpíval nejen na pódiu, ale také v ukázce z filmu „Kavárna na Hlavní třídě", z něhož je i tento snímek.

> A ještě jedna filmová fotografie se dvěma dalšími našimi hosty, pravda, tady o nějaký ten rok mladšími. Ve filmu „Madla zpívá Evropě" se takto setkali Antonín „strýček" Jedlička a Zdenka Sulanová.

> Herečky Ella Šárková a Anka Gabrielová...

< ...a herci Josef Kobr a R. A. Strejka. (Foto: Oldřich Kopecký)

A teď bychom se > mohli na chvíli podívat do jiných rodinných alb, co říkáte? Zde je koupající se budoucí kameraman Saša Rašilov se svým slavným tatínkem.

< S Janou Paulovou jsme si povídali o jejím tatínkovi a teď právě zpíváme jeho „Polku bez kapelníka". (Foto: Eduard Dvorský)

∨ A tady je všestranný tatínek Jany Paulové - František Paul na dobové pohlednici. Račte si porovnat podobu...

Dítě
Hana Vítová.

Dítě
Svatopluk Beneš.

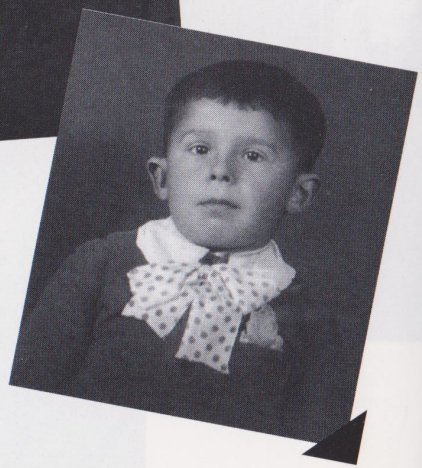

Dítě
Miloslav Švandrlík.

Dítě
Richard Antonín
Strejka.

A dítě
Zdeněk Dítě.

Dítě
Jiří Suchý.

Herečka a spisovatelka dr. Lilly Hodáčová vzpomínala na Vítězslava Nezvala. A toto je vzácná fotografie z jejího alba. >

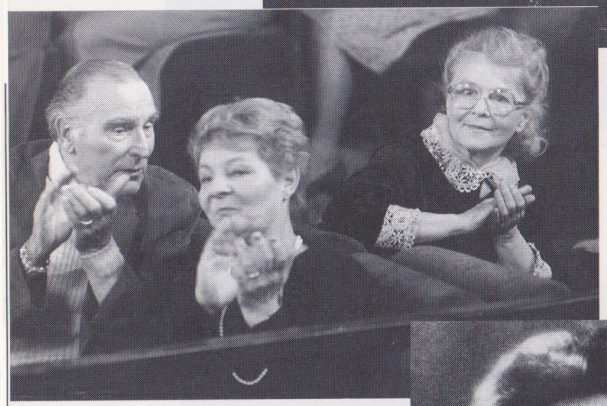

< Paní dr. Lilly Hodáčová-Jirsová ještě jednou (vpravo), s dalšími hosty Kavárničky - Raulem Schránilem a jeho paní Věrou. (Foto: Oldřich Kopecký)

> Poznáváte tuto usměvavou mladou dámu? To je Marie Rosůlková!

Také Jiří Sovák nás navštívil se svou paní Andulkou. < (Foto: Oldřich Kopecký)

> A opět jedno rodinné album: Vlasta Fabianová se vdává! Novomanžel je Bohuš Záhorský, svědkyně - kolegyně z Národního divadla Jiřina Šejbalová.

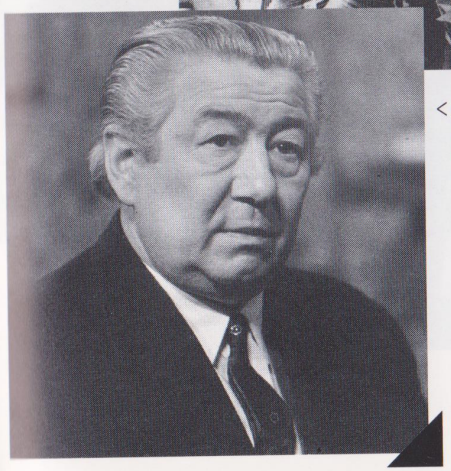

< Ostravská divadelní i filmová herecká legenda - Miloslav Holub. (Foto: Eduard Dvorský)

Hana Hegerová v rozhovoru s dalším naším hostem - dr. Z. Mahlerem. < (Foto: Lenka Kulová)

> S panem Milošem Kopeckým jsme si před Ostravou udělali „generálku" v Městské lidové knihovně v Praze. (Foto: Jiří Kovanic)

Dcera krále komiků se synem - Emilie Kristlová a ing. Vlastimil Kristl. (Foto: Lenka Kulová) >

< Neznámá píseň „Ninča", která byla věnována manželce Vlasty Buriana, Nině Burianové, zazněla v „burianovské" Kavárničce v podání Luďka Soboty a Jana Mazáka. (Foto: Lenka Kulová)

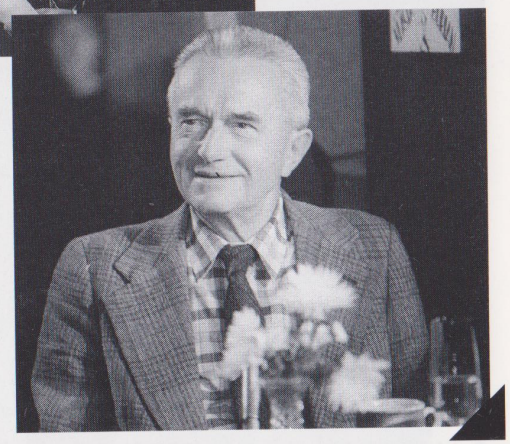

> Hudební skladatel Zdeněk Petr, autor nezapomenutelné „Kristýnky". (Foto: Lenka Kulová)

^ „Píseň o sol
kterou
v padesátých
letech zpíval
Vlasta Burian
v Nezvalově
hře
„Schovávaná
na schodech"
jsem pro
změnu zpíval
já, jak vidíte
převlečen za
šviháka.
(Foto: Oldřich
Kopecký)

^
Ozdobou jedné tzv. střihové Kavárničky
byla vždy půvabná a vždy vtipná
Ljuba Hermanová.
(Foto: Lenka Kulová)

Zdeněk Řehoř
vypravuje...
(Foto: Lenka
Kulová) >

< Vzácná
návštěva - milý
pan režisér
Elmar Klos,
držitel zlatého
Oscara.
(Foto: Lenka
Kulová)

>
Další dcera
slavného otce - na
tatínka, scénáristu
Jiřího Brdečku
vzpomínala
filmová publicist-
ka (a manželka
zpěváka a textaře
Jiřího Dědečka)
Tereza Brdečková.
(Foto: Lenka
Kulová)

< Květa Fialová vzpomíná na film „Limonádový Joe". (Foto: Lenka Kulová)

Nejstarší host > Kavárničky - dvaadevadesátiletá Anči Kreuzmannová, první Hurvínkova Mánička! (Foto: Lenka Kulová)

< Nejmladší „host" dvou Kavárniček, nezapomenutelný Vašků z televizního seriálu „Cirkus Humberto" - Pavel Mang, dvanáctiletý. Do Ostravy jsem jej přivezl v době, kdy jsme spolu v Praze natáčeli šestidílný seriál pro děti „Holky, kluci, komici", odkud je také tento snímek. (Foto: Robert Spousta)

Také komik Jára Kohout vystoupil ve dvou Kavárničkách. V téhle přišel pozdravit někdejší členku svého divadla, Zitu Kabátovou. < (Foto: Lenka Kulová)

Jára Kohout se > cítil v Ostravě jako doma. Na snímku při své další návštěvě je obklopen dirigentem Vladimírem Brázdou a dramaturgem Kavárniček Karlem Spurným. (Foto: Arnošt Moravec)

< S hercem Rudolfem Jelínkem jsme se poprvé setkali na besedě, kterou v polovině osmdesátých let pořádala redakce časopisu Kino. Vlevo Dáša Veškrnová, ta ještě prosím v Kavárničce nebyla... (Foto: Vladimír Zámiš)

Záběr
z česko-polského
filmu
„Co řekne žena".
Barbara Polomská
a Josef Bek... >

< ...a tady už máme
Barbaru Polomskou
v Kavárničce.
Čeká, kdy se ve dveřích
objeví Josef Bek.
(Foto: Oldřich Kopecký)

>
Kavárnička
ve znamení
90. narozenin
našeho tatínka Jáši.
Rok 1993.
(Foto: Lenka Kulová)

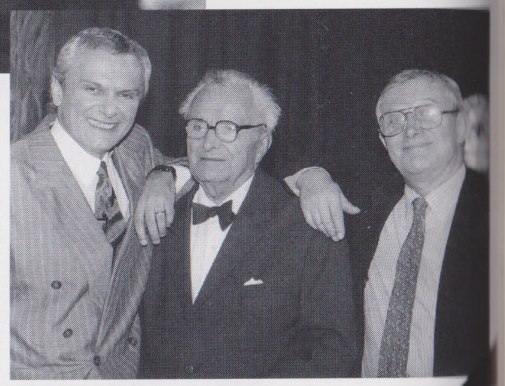

A ještě jedna >
„rodinná" Kavárnička
- tentokrát ve znamení
sourozenců Štědrých:
Karel, Magdalena a Ivan.
(Foto: Lenka Kulová)

< Herec
Oldřich Velen
si povídá s herečkou
Valerií Chmelovou.
(Foto: Lenka Kulová)

>
A to jsou ty „drátěné
brejličky",
o kterých mluvila Pavlína
Filipovská. A Waldemar
Matuška v Redutě, výjimečně
bez bendža. Rok 1957.

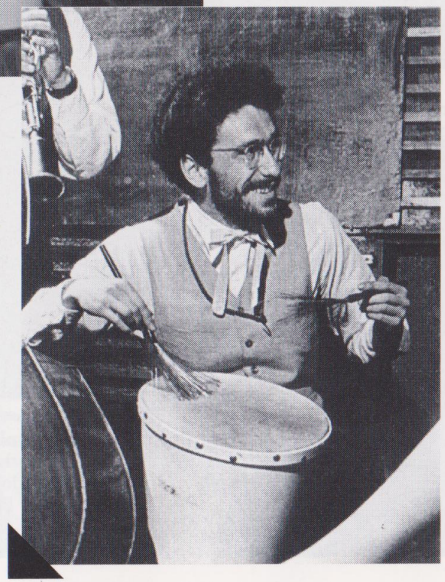

Dcera
Vladimíra Menšíka
- herečka a zpěvačka
Martina Menšíková.
(Foto: Lenka Kulová) >

^
Bohumila Bezoušku
byste mohli
poslouchat pořád...
(Foto: Lenka Kulová)

^
Tváří se sice přísně,
ale při jeho historkách
řvete smíchy - kdo to je?
MUDr. Miroslav Plzák
přece!
(Foto: Lenka Kulová)

Tři pohledy
do zákulisí... >

...čtvrtý >
pohled na
pódium, kam
právě vstupu-
je host, kvůli
němuž přijeli
z Prahy
komici Jiří
Wimmer a
Laděk Sobota:
Franta
Vainbuch z
Vancouveru,
imitátor,
komik a prin-
cipál kanad-
ského Divadla
Vlasty
Buriana!
(Foto: Lenka
Kulová)

< U téhle nepříliš vzhledné budovy na kraji Šemanovic u Kokořína jsme se dohodli s podnikatelem, památkářem a hlavně velkým fandou Petrem Pěnkavou

Tady vznikne kulturní a společenské mini-centrum s názvem NOSTALGIE, tady bude opravdová Kavárnička dříve narozených, tady bude muzeum Semaforu! (Foto: Petr Pěnkava)

NOSTALGIE
Kavárnička dříve narozených
SEMAFOREK

Firemní nápis a název „malého muzea zábavy" navrhl sourozenec Jiří, neboť je mu to dáno - začínal kdysi jako propagační grafik

A tahle fotografie musí to mé album uzavírat! Moje žena Johana, bez jejíž pomoci si dnes nedovedu svou práci představit, můj „dříve narozený" pidipejsek Lupino, kterému právě chystám oslavu jeho 17. narozenin... (Foto: Jan Lhotský)
(Autorem barevného snímku na titulu je Milan A. Richtermoc)

jako prozaičku a autorku pohádek a knih pro mládež, která dosud napsala osm knížek. Poslední vyšla v roce 1973 pod názvem Král bydlí za rohem. Jste ovšem také velká znalkyně cikánského folklóru. Jako zpěvačka i herečka jste kdysi natočila řadu gramofonových desek. Československá filmografie na vás prozrazuje, že jste hrála ve filmech „Za tichých nocí", ale třeba i ve „Valentinu Dobrotivém" s Oldřichem Novým, po válce pak v „Jánu Roháčovi z Dubé". Byla jste blízkou přítelkyní básníka Vítězslava Nezvala a před časem jste o něm předala Památníku národního písemnictví svůj rukopis dvoudílného životopisného románu „Zpěv Orfeův", včetně 300 Nezvalových dopisů, které vám tento velký poeta napsal. Já snad začnu tím, že se vás ze všeho nejdříve zeptám právě na Vítězslava Nezvala..."

Vzhledem k tomu, že Vlasta Burian hrál po válce v Nezvalově hře Schovávaná na schodech (a dokonce v ní zpíval Nezvalovy písně), nedalo mi, abych se k otázce pana vrchního nepřidal: Jaký vztah měl Nezval k Vlastovi Burianovi?

LILLY HODÁČOVÁ:

„Musím vám říct, že Vítězslav Nezval Vlastu Buriana přímo zbožňoval! Do kina běžně nechodil, ale na Vlastu Buriana vždycky! A každou jeho roli uměl skoro celou nazpaměť, uměl si ji evokovat a často mi z ní předváděl některé pasáže.

Jak jsme se s Vítězslavem Nezvalem seznámili? To bylo takové dvojité seznámení. Jednou jsme seděli s Otou Friedmannem, překladatelem Freuda, v kavárně Lucerna, když tu Friedmann najednou povídá: „Ty, poslyš, tady vzadu za námi sedí Nezval s Toyenkou a když jsem šel okolo nich, tak mi povídal, že by se s tebou strašně rád seznámil."

Já říkám: „Jak to? Vždyť mě nikdy neviděl. A navíc k němu sedím obrácená zády!"

„Však on také povídal, že by se moc rád seznámil s tou dívenkou, co má tak nádherná záda."

Já na to: „Tak z toho nic nebude! Člověk, který se seznamuje s dívenkami jenom proto, že mají nádherná záda, mě vůbec nezajímá! Ne, z toho seznámení nic nebude!"

A taky že nebylo. Jenomže asi tak za půl roku k němu přece jen došlo. Jdu po Národní třídě a proti mě kráčí vedle Nezvala

Honza Schönhof, překladatel Nezvalových veršů do němčiny. Přistoupí s ním ke mně a říká: „Linko, tady mistr Nezval by se strašně rád s tebou seznámil." Já si v tu chvíli řekla: Aha! Pozor! Záda! No, ale začali jsme si povídat a slovo dalo slovo a za chvilku už jsme svorně kráčeli po mostě Legií někam daleko, daleko, na Smíchov. A ta chvíle, to byl začátek cesty, po které jsme potom kráčeli spolu dlouhá léta...

... Napsal pro mě také krásné divadelní role – Martu v Loretce a samozřejmě také Manon. Manon jsem měla hrát u E. F. Buriana. Burian slíbil Nezvalovi, že mě jako Manon uvede, ale později se mu vymluvil: Víš, ona Burešová je moje kmenová herečka, ta tu Manon musí hrát... To nevadí, tak jsem hrála Manon jinde. Dokonce ve třech inscenacích, stovky repríz. A vyneslo mi to i takovou zvláštní popularitu. Jednou mě potkala jedna stará dáma, která bydlí v naší ulici blízko nás a povídá mi: „Paní doktorko! Co já se na vás dozvěděla?! Že prý vy jste ta, na kterou napsal Karel Čapek Mam'zelle Nitouche!!!"

JIŘÍ SOVÁK:

„Já měl tu příležitost spolupracovat s Vlastou Burianem ve dvou filmech. Nejvýraznější naše spolupráce byla v Muži v povětří. Tam jsem hrál dokonce jeho nastávajícího zetě (Alenka Vránová hrála jeho dcerušku). Vlasta Burian byl skutečně komik světových parametrů, živelný, těžko režírovatelný. V jeho divadle jste se mohli buď smát, fandit, anebo jít domů, nic jiného se tam nedalo dělat. To jsou slova, která řekl režisér Národního divadla Jaromír Pleskot, režisér, který vždy respektoval klasiky a měl rád herecké osobnosti. Burian si ho ještě jako studenta ‚půjčoval' do svého divadla, aby mu udělal z představení nějaký ten divadelní útvar. Později na to Pleskot vzpomínal: – Tam se nedalo nic režírovat, já se tam chodil bavit! Šlo jen o nějaké ty příchody a odchody a to bylo všechno... Souhlasně s ním tohle říkal i Jaroslav

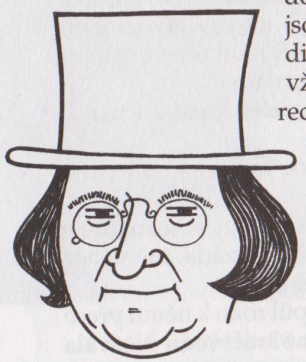

Marvan. Ke cti Marvanově budiž řečeno, že nikdy Buriana nepomlouval. Rozčiloval se někdy, to jo, ale nepomlouval.

Já s Burianem točil také Nejlepšího člověka, ovšem tam jsem hrál spíše takovou existenčně udržovací roli, měl jsem na to deset dní a dva měsíce jsem tam pročekal. Pamatoval si mě z té doby jako takového outsajdříčka, a najednou jsme spolu dělali zkoušku na film Kudy kam (ve kterém měl původně hrát, pak ale nehrál, poněvadž byl, myslím, nemocen). On tam tak seděl v křesle u maskéra, už starší pán, tak se tam zamýšlel a najednou se nadzvedl – já seděl ve vedlejším křesle – prudce se na mě otočil a povídá: „Kam jsem to chtěl jít?" Já mu říkám: „Já nevím, mistře..." Na to on zpozorněl, byl jsem mu nějak povědomý, ukázal na mne a povídá: „Hele! Co ty tady děláš?" Řekl jsem mu: „Já v tom taky hraju." „Aha," on na to, „a jak to máš veliký? „Já: „No asi jako vy." „Jo?" podivil se a pak pokýval rezignovaně hlavou: „No, to to bude hezky vypadat!"

...s Werichem jsem se dostal do takového intimního prostředí, kde jsem ho měl možnost poznat. Před natáčením „Uspořené libry" jsem byl za ním ve Velharticích, jako si to s mistrem nazkoušet. Byl jsem tam, něco jsme si o tom řekli, sedělo se, popíjelo, já taky něco vyprávěl, hlavně ale mluvil celou tu noc Werich. A potom, když se to ve tři hodiny rozpouštělo, on na mě volá: „Počkejte, vy tady zůstanete, víte?! A budete mi vyprávět. Protože vy se fajn posloucháte." A Zdenička, jeho manželka, povídá: „Tady se nebude nikdo poslouchat, tady se bude jít spát!" – a rozehnala nás hadrem na nádobí. Tím také skončila celá zkouška. Když jsem se vracel do Prahy, říkám si: No jo, to je všecko hezký, ale jak my to dáme dohromady?

Přišli jsme do ateliéru. Werich byl celý nervózní, rozklepanej, tak si povídám: Co to? Já ho nesmírně miloval a teď jsem najednou zjistil, že má trému jako já, tak jsem ho měl o to ještě radši, a on najednou ke mně přišel a povídá: „Víte, pane kolego, já vždycky něco napíšu a pak mám takovej dojem, že bysme se na to měli vykašlat, co říkáte?" No, jemu jsem neříkal nic, ovšem Roháčovi který to režíroval povídám: „Hele, dědovi se do toho nějak nechce..."

„Ale toho si nevšímej," povídá Roháč, „to je normální. On

má trému protože neumí text, ale bude povídat lepší, než je napsanej!" Já si říkám: Jestli bude říkat lepší text, prosím. Já jsem takovej uměleckej dřevorubec, všecko na hunt, ale když to někomu jde bez toho, tak ho obdivuju, klobouk dolů.

Tak jsem čekal, on začal, že ano, mistr Werich, trošku z jiného kadlubu musím říct, já se přizpůsobil – a tak jsme krásně proletěli tím dopolednem a najednou se šlo na oběd, já šel za nimi a slyším toho Wericha jak říká Roháčovi: „Je to dobrý, je to dobrý! Ten kluk furt odpovídá!" No, dobré to bylo hlavně díky jemu.

Já měl Wericha nesmírně rád, obrovsky jsem se mu obdivoval a byl jsem si vědom toho, že když on přehodí nohu přes nohu, tak bude pro diváky pořád zajímavější, než když já udělám na židli špicara. Já s ním také nepřišel soutěžit, já mu přišel dělat asistenta a dobrou náladu. To byla vůbec moje metoda, udržovat partnera v dobré náladě, protože je takové staré sedlácké heslo: S vydělanou kůží se lépe pracuje. Já vůbec obdivoval všechny tyhle kolegy, ať to byl Werich nebo Štěpánek, Marvan, Pivec, Smolík, ti všichni měli jedno společné – byli to skuteční umělci. A když přišli na jeviště, tak se doopravdy něco stalo, divák se něco dozvěděl, něco si odnesl..."

V roce 1987 usedli v Kavárničce u jednoho stolu naproti sobě matka se synem – tedy filmová matka s filmovým synem. Vlasta Fabianová a Zdeněk Dítě. „Mamá!" oslovil vroucně pan Dítě paní Fabianovou, která mu láskyplně odpověděla: „Synu..." A začalo se povídat o filmu režiséra Martina Friče Prstýnek z roku 1944.

ZDENĚK DÍTĚ:

„Prstýnek! Kdeže loňské sněhy jsou... Tak jsem točil. Ve scénáři bylo, že mladý Robert je divoký milovník střílení a rychlých jízd na koni. Přirozeně, že rekvizitáři, ti chlapci poctiví, skutečně přivedli na plac závodního koně z Chuchle, sice ne moc mladého, jak se říká – mimo květ mládí, anebo mládí daleko a do buřtů taky. Koníček po mně pořád loupal okem, protože oni koníčci moc dobře poznají, co je kdo za jezdce, já se na něj vytřeštěně díval, bylo horko, sedaly na něj

mouchy, na mě ostatně taky jak jsem byl zpocenej, a tak mě vysadili nahoru. První co bylo, že jsem se zeptal, kde se lze držet. Ukázali mi takové držátko, kterého jsem se chytil a teď už jsem jenom vyděšeně čekal co bude, poněvadž jsem samozřejmě do té doby nikdy v životě na žádném koni neseděl. A pak to nastalo. Dodnes to vidím – otevřela se železná, čelná vrata, kůň nasál vzduch, zavzpomínal na mládí a vyrazil šíleným tempem. Byla tam krásná alej a já jsem viděl jenom ty stromy, jak se okolo mne mihají. Nikdy jsem nevěřil, že těsně před smrtí člověku proletí hlavou takový ten film – od malých dětských botiček, přes mládí, přes první erotické zážitky, až do té chvíle než zesnete. Takový film mi skutečně prolétl hlavou a já pak už jen čekal, kdy sletím s toho koně a hlavou narazím na nějaký ten strom. Přitom jsem si v duchu říkal: „Tak vidíš, pitomče. První krásná velká role a ty takhle potupně skončíš!

Ale přišel zázrak. Musel přijít zázrak! Ta alej byla dlouhá asi tak osm set metrů a pak končila. Šla cesta vlevo, šla cesta vpravo. Kůň se zastavil, nikdo mu nedal pokyn, a tak koukal vlevo, vpravo. Toho jsem využil a začal jsem ho hladit po krku a říkat mu: Hodný koníček, hodný koníček..., přitom jsem pomalu vysoukal nohy ze třmenů a šup, už jsem byl dole! Chytil jsem ho pak za to kožené ohubí, nebo jak se tomu říká, a šli jsme pak snad půl hodiny nazpět do Veltrus, na to nádvoříčko, odkud jsme vyrazili. Tam mě opět na toho koně vysadili, jenomže to už jsem zavolal produkci a povídám: Tady musí být minimálně tři řady lidí, kteří se budou držet za ruce a nepustí toho koně se mnou z brány ven! Produkce zařídila, co jsem žádal, kůň se mnou udělal dva kroky – lid se rozestoupil, brána se otevřela a kůň se mnou uháněl oranicí, polem, lesem, alejí, přeletěl všechno a dospěl se mnou až k tomu potoku, kde jsem měl první setkání se svou jmenovkyní Janou Dítětovou. Když to přátelé v kině viděli, říkali mi: Prosím tě, jak ty jezdíš – to je neuvěřitelné! Přirozeně, já tehdy udělal dva kroky a pak to za mě jel profesionální žokej, ovšem já jsem se svou vrozenou skromností všem tvrdil: Viděli jste to? Inu – kdo umí, umí!

Moje životní filmová role mě však tehdy teprve čekala. Byl to Pavel Sedloň. Pytlákova schovanka. Parodie. Ono se to

lehce řekne, ale jak se hraje taková parodie? A tak tehdy došlo k nevídané, jedinečné situaci, kdy herci žádali na barrandovské produkci, aby je bez nároku na honorář vozila do ateliérů podívat se, jak ten Martin Frič tu parodii vlastně vyrábí. Nu a tam jsme byli svědky toho, že nikdo žádnou parodii nehrál, že všichni hráli smrtelně vážně a pouze situace z toho nakonec dělaly parodii. Příklad: Oldřich Nový a Hana Vítová sedí v jedoucím vlaku, v kupé, a mají spolu milostný rozhovor. Hráli ho opravdu vážně. Jenomže mezi nimi byl koš ve kterém seděla husa a Oldřich Nový tu husu po celou dobu hladil po hlavě. Lidi v kinech řvali smíchy. Ovšem jenom polovina, druhá půlka je okřikovala a pohoršeně se divila, čemu se smějí, vždyť je to přece úplně normální. A Pavel Sedloň? Byl to Martin Frič, kdo přišel s tím, že bych měl dostat takový příčesek à la Kubelík. Potom mě dlouho zkoumal a nakonec dal rozkaz: Oholit obočí! Tak mi oholili obočí a skutečně, ty moje oči dostaly tak nepředstavitelně pitomý výraz, že kolegyně Jarmila Smejkalová, která tam hrála a měla v jednu chvíli říct: Pavle, vy máte tak věrné oči, ještě dlouho po záběru řvala smíchy. Krom toho jsem ještě sám přišel navíc s něčím, co jsem znal z divadla: Sroluje se do ruličky kus papírové vaty, vloží se do úst před dolní přední zuby, ta vata vám přilne z druhé strany ke rtu, takže můžete mluvit, můžete zpívat, můžete hrát na housle a výsledek – maska Pavla Sedloně jak má být – je dokonalý."

VLASTA FABIANOVÁ:

„Na film Prstýnek mám vzpomínky krásné, melancholické, nyvé... Tak tedy – Prstýnek. Vzpomínám na jednu scénu, která je mi nejdražší, poněvadž je svázána s člověkem, kolegou, mistrem skutečně předrahým – s Františkem Smolíkem. My mu říkali Smolíčku Pacholíčku anebo také Fanoušku, protože on měl v sobě něco takového dětského, nebeského. My mu říkali: Ty máš oči jako anděl!

Tak tedy na Smolíčka Pacholíčka mám z Prstýnku následující krásnou vzpomínku. Když se navečeříme, jako já s manželem, Plachta coby dvorní lékař a rádce a Růženka Šlemrová, vynikající herečka, báječná kominda, tak vstáváme od stolu a náš průvod se ubírá k ložnicím. Byla to taková

dlouhá chodba veltruského zámku, jedny dveře, dlouho nic, druhé dveře, moje ložnice, pak ložnice manželova. Plachta odchází s Františkem, já s Růženkou a teď přichází nádherná scéna – já jsem smutná, vím celkem proč, zastavili jsme u těch mých dveří, František mi políbí ruku, já mu nastavím tvář, on mě lehounce políbí, říká Dobrou noc! já říkám Dobrou noc! a – smutně odcházím. A tak tedy jdu a říkám si: ještě tři kroky, ještě dva kroky, přijdou dveře, musíš sáhnout na kliku, nesmíš vyjít ze záběru – dávám si prostě takové vnitřní pokyny, když tu najednou slyším za sebou zašeptání: „Vlastičko!" Já si povídám: ty ses zbláznila, to je nějaký omyl, do záběru přece nemůže někdo něco říkat. Jakmile je klapka, kamera, jedem! tak už jedině pan režisér má právo říct stop! I kdyby na tebe spadla cihla, i kdyby začalo hořet, ty musíš pokračovat dál. Takže si říkám: to se ti jenom zdá. Ujdu další kroky a – zase! „Vlastičko!" Povídám si: tak to už se ti nezdá, to se něco děje, asi děláš nějakou chybu. Ještě víc jsem znejistěla, už jsem ovšem sahala na kliku, když tu slyším: „Vlastičko! Vrať se! Snad by to přece jenom šlo." Nedovedete si představit, jaký hurónský smích se po Fričově Stop! ozval. A jak se smál sám Frič. Na Barrandově anebo v archivu by tahle klapka měla někde být, alespoň Martin Frič tvrdil, že se nesmí zahodit.

Bohoušek Záhorský jako můj partner? Já se s Bohouškem na jevišti, v televizi nebo dabingu moc nesetkávala, protože jsme měli poměrně odlišné obory. Když přišel z Realistického do Národního, stal se mým kolegou. Od té doby léta plynula, žili jsme v divadle vedle sebe, až jsme se velice sblížili. Natolik, že jsme pojali ten úmysl, že se vezmeme. Bohoušek si přál, aby se ta svatba konala v Jílovém u Prahy, kde jsme měli blízko chatu. Když jsme přišli na tamní Národní výbor a řekli jim tam, že se hodláme vzít, tak všichni plakali. Radostí. „To snad není možné," říkali, „takové štěstí, že zrovna vy budete mít svatbu u nás!" Když k nám pak předseda Národního výboru v obřadní síni pronášel řeč a řekl „vážení snoubenci", tak všichni do jednoho co byli v místnosti se mohli usmát. Pak řekl: „Vyměňte si prstýnky" a my řekli: „My žádné nemáme" a on na to: „Tak se alespoň polibte". Tak jsme se políbili... Mně se to tenkrát moc líbilo. A také potom, dál. Byl to krásný život. A veselý..."

FRANTIŠEK DIBARBORA:

„Jaká byla má cesta za humorem a zábavou? Víte, já jsem původem Ital. U mě byl temperament trochu větší, než u ostatních kolegů, takže jsem byl zaškatulkován do veseloherního žánru. Když pak vypukla válka, považoval jsem si za čest chodit mezi lidi a trochu je obveselovat, aby zapomněli na útrapy, které každou vojnu provází. Ovšem pak jsem si uvědomil, co že vlastně ta vojna je a proti komu stojíme a tak jsem se obrátil z té humoristické části na žánr satirický. A stala se taková kuriózní událost. Tehdy jsem napsal parodii na v té době velmi známou píseň Lilly Marlene. A protože jsem měl ve škole mnoho spolužáků židovského vyznání, komponoval jsem tuto píseň tak, že je to Žid, kdo celou parodii zpívá. Bylo to na naše poměry velmi ostré a tak jsem si text dal cenzurovat, abych ho mohl zpívat. Zašel jsem za jedním naším vynikajícím a velmi známým básníkem, který pracoval skrytý na úřadu propagandy, a tuto svou parodii jsem mu předložil. On mi povídá: „Fero, to nemůžeš zpívat! To by tě zavřeli!" A já mu na to řekl: „Víš co? Tak mi zcenzuruj pouze to, co nemůžu zpívat a to, co zpívat mohu, tak to nech."

On si to přečetl a povídá mi: „Tak tuto jednu strofu zpívat nemůžeš, to je vyloučená věc!" (Šlo v ní o takovou parodii na ústup německých vojsk od Stalingradu.) Ovšem on byl zase tak moudrý, že mi ten odstavec nepřeškrtl, víte? On mi u něj pouze nakreslil takové dvě červené čárky a dal pod to razítko, jako že je text povolený. Když jsem pak přišel domů, tak jsem ty dvě čárky vygumoval a tuhle písničku jsem potom zpíval téměř dva roky, do konce války. Jenom jednou se mi stal malér. V Trnavě se přišel na naše představení podívat okresní náčelník, všemocný pán na okrese, a když jsem tuto píseň zazpíval, bez toho aby se podíval na můj „zcenzurovaný" text, okamžitě mě nechal sebrat. A šupem do Bratislavy, rovnou do basy. Když mě pak předvedli před vyšetřujícího soudce, ukázal jsem mu, že mám svůj text přece zcenzurovaný, ne? Naštěstí byl ten papír tak zpřehýbaný a pomačkaný, že si nevšiml, jak na něm bylo gumováno. A tak to nakonec dobře dopadlo – pustil mě domů."

ZDENĚK PODSKALSKÝ:

„Jak jsem se stal režisérem – to diváci vždycky chtějí slyšet. Diváci chtějí slyšet, že se třeba ředitel chemického kombinátu dostal ke svému povolání tím, že se v mládí polil kyselinou sírovou, nebo že se slavný veterinář začal zabývat touto vědou od chvíle, kdy ho v mládí kousl křeček. Já už se kolikrát snažil vymyslet si něco o tom, co mě přivedlo k mému povolání. Vyloučil jsem možnost, že by mě tatínek mlátil tak dlouho, dokud jsem se nestal režisérem a tak jsem si nakonec vymyslel takovou historku, že když jsme kdysi, za studentských let hráli ochotnické divadlo, já byl na rozdíl od malého jeviště tak dlouhý, že se mi vždycky hlava ztratila nahoře v kulisách a já pak, protože jsem nemohl hrát obličejem, začal nakonec do toho všem kecat. A od té doby jsem režisérem. Tohle jsem si samozřejmě vymyslel. Jednou jsem to ale vyprávěl před starým kamarádem, který ty doby pamatuje, a ten mi řekl: „To ale přece není žádný výmysl, takhle to doopravdy bylo!"

Také jsem se už kolikrát snažil vymyslet si něco na otázku, proč dělám veselohry, ovšem nic kloudného mě nenapadlo. Myslím si však, kdybychom měli mluvit vážně, že mám odedávna takovou podivnou deformaci: Já i v těch nejobyčejnějších všedních věcech, se kterými se denně setkáváme, nacházím vždycky něco veselého. Už odedávna, když jsem četl noviny, poslouchal zprávy anebo četl nápisy, tak jsem v duchu řičel smíchy a měl jsem potřebu to nějakým způsobem sdělit publiku. Zjišťoval jsem, že ten humor kolem nás je daleko lepší než ten, co se snažíme uměle vyprodukovat.

Třeba takový malý příklad: Když jsem teď jel do Ostravy, koupil jsem si na cestu MEDVÍDKY ŽELATINOVÉ. Na obalu je samozřejmě napsáno, že to jsou želatinoví medvídci, je to tu napsáno anglicky, francouzsky, arabsky, je tu napsán obsah, a pak je tu ještě takový drobný dovětek: „Cizojazyčné texty platí pouze pro vývoz!" Není to pěkné? Anebo: Každý večer slyšíme v televizi údaj o rychlosti větru, třeba že dneska máme vítr, který urazí řekněme osm metrů za vteřinu, z čehož nemůže přece normální člověk usoudit, jestli je to vítr tak silný, že vám shodí klobouk s hlavy sotva vylezete ze dveří. A jestliže jsou to údaje pro odborníky, tak je to úplně zby-

tečné, protože odborníci si to přece mohou říct mezi sebou, ne? Já osobně mám pokaždé pocit, že si ten meteorolog dělá ze mne večer co večer legraci, jenomže publikum to nějak nevnímá jako něco moc veselého.

Ono se říká, že dělat legraci je daleko těžší, než dělat věci vážné. Já si to nemyslím. Já myslím, že to tak není. Možná, že je to jednodušší. Kdysi jsem měl takové heslo: Když už to nemůže být pravda, ať je to alespoň sranda! Jenomže já si myslím, že vážné umění, taková skutečná sonda do našeho života, seriózní zabývání se tím, jak myslíme, jak žijeme, že to je daleko obtížnější a záslužnější než legrace. A ti skuteční umělci, kteří to devedou, těm pak do toho ten humor jaksi sám vnikne, protože humor také patří k pravdě života. Řemeslo vyvolávat smích je komplikovanější, má spoustu podivných zákonitostí a zvláštních záludností. Záleží už třeba na tom, jaký má ten komik, který vystupuje a má rozesmát publikum, kredit. Jakou už si získal pozici. Kdysi dávno, když jsem byl ještě student, přijela k nám do vsi taková šmíra, putovní divadlo. Hned první den sehráli takovou děsivou veselohru, ve které vystupoval starokomik, který dělal všechno možné, zakopával, všelijak se šklebil, dělal grimasy a ten sál se na něj díval v úžasu. Publikum truchlivě sledovalo toho člověka až do konce představení, jenomže jemu se po představení podařilo opít se v místním hostinci s místními strejci. Druhý den hráli podobnou komedii a ukázalo se, že sotva on vešel na scénu, celý sál se od toho okamžiku začal smát. Inu protože už věděli, že on je komik, že se mají smát!

Kromě toho jsou ještě jiné věci... já si myslím, že v našem nešťastném řemesle nezáleží pouze na tom, co komik či komediograf divákům ukáže, ale že hodně záleží také na samém divákovi. Divák musí nějak spolupracovat. Divák se směje v okamžiku, jestliže sám doloží pod to, co mu komik ukáže, něco z vlastního myšlení. Určitě znáte úryvek dialogu Wericha a Horníčka z jedné z jejich slavných předscén, kde Werich říká: „Proč by Einstein, profesor univerzity v Prinstone, hrál v Chebu na housle?" A Horníček na to: „No, třeba aby si převydělal." Jen se podívejte, co musí divák všechno vědět, aby se mohl zasmát: Musí vědět, že si tam pletou Valdštejna s Einsteinem, že Valdštejn byl zavražděný v Chebu,

že Einstein skutečně hrál na housle... takže to je úděl diváka, bez kterého všechno to, co podnikáme, není nic platné, protože on se nezasměje, jestliže trochu nemyslí."

Miloslav Holub navštívil naši Kavárničku spolu se svou manželkou, herečkou Jiřinou Froňkovou. Vzpomínal na filmového režiséra Karla Zemana, v jehož všech filmech hrál a s nímž ho poutalo celoživotní přátelství, ale vzpomínal také na některé své kolegy. Jedním z nich byl i náš známý komik.

MILOSLAV H O L U B :

„Víte, já mnoho smyslu pro humor nemám. Humor a komika je podle mne jedna z nejtěžších disciplín vůbec. Já se o to kdysi také pokoušel, jenomže komu není shůry dáno, tomu není pomoci. A já patřil mezi ty, jimž nebylo dáno, všechny mé pokusy skončily prostě neúspěšně, takže jsem zůstal převážnou měrou v tom úseku dramatických, charakterních rolí. Nicméně tím se můj vztah k humoru a ke komikům, jejichž umění si nesmírně vážím, nikterak nezmenšil.

Na mě nejvíce působil humor inteligentní, prostý a plachý, jaký měl například Jindřich Plachta, anebo typicky český, jaký měl Saša Rašilov. A neváhám zde uvést i svého kolegu s nímž jsem studoval na pražské konzervatoři a později byl ve dvou angažmá divadelních, Josefa Hlinomaze, nezapomunetelného představitele hospodského z Haškova Švejka. A právě o něm vám povím jednu historku:

Hráli jsme Klicperův Divotvorný klobouk, v němž Hlinomaz hrál roli hostinského a já, s kolegou Pavlínem, jsme hráli studenty. Přišla scéna, v níž jsme měli navazovat na text, který měl ve své postavě pronést Jesef Hlinomaz. Došlo ke zmíněnému okamžiku, jenomže Josef Hlinomaz mlčel. Nevěděl prostě, jak dál. Velké „okno", nebo jak také v herecké hantýrce říkáme – „palma". Zachraňovala to paní Stocká, která seděla v boudě. V té době byla totiž bouda nesmírně potřebná, poněvadž se dělalo průměrně třicet až pětatřicet premiér do roka! (Já sám jich měl zrovna v té sezóně sedmadvacet!) Takže mnohdy znalost textu pokulhávala a herec byl odkázán na to, co z té budky uprostřed jeviště uslyší. I já jsem

mezi ně patřil. Takže paní Stocká, kladenská nápovědka, hodila šeptem text Pepíkovi, který však zarytě mlčel. Myslela si, že ji asi málo slyší a tak přidala na hlase. Opět nic. Pauza rostla. Tak už začala skoro křičet, že se přidalo i hlediště a začalo Josefovi napovídat, jenomže to nebylo nic platné. Nakonec se Josef rozšafně postavil a povídá do budky: „Co na mě řveš? Já to slyším! Ale just to neřeknu!"

Dr. JAN P I X A :

„Největší nervák bylo mé vůbec první vystoupení v televizi. Víte, i když je člověk zvyklý vystupovat před velice početným obecenstvem, ten první styk s televizní kamerou je přece jenom šok. Hrůza.

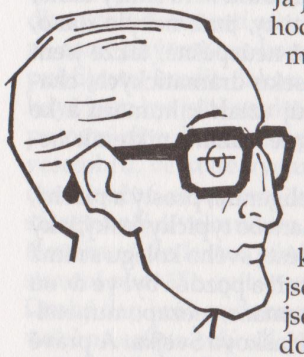

Já jsem se do televize dostal čirou náhodou. Potkal jsem jednou Láďu Simona, dirigenta a hudebního skladatele, se kterým jsem se znal z estrád, a ten mi řekl: „Hele, my hledáme v televizi produkční – přihlaš se, třeba by tě vzali..." Já věděl tenkrát houby, co je to produkční, já myslel, že je to někdo, kdo píše pro televizi scénáře, takže jsem jednoduše sbalil scénář, který jsem měl doma připravený a šel jsem do televize ve Vladislavově ulici. To bylo tehdy jediné studio: Prošlapané schody do prvního patra, pavlače, na těch pavlačích praly báby v neckách prádlo, děti seděly na nočníku, kočky pobíhaly okolo. A už jsem byl u dveří s nápisem HUSA (HUmor a SAtira), zaťukal jsem, ozvalo se „Dále!", já vešel dovnitř a tam seděl velmi mladý člověk, ovšem velice přísně vyhlížející. Změřil si mě přes brejle (měl asi dvanáct dioptrií) a zeptal se: „Co chcete?" Tak jsem řekl, že nesu scénář a on hned na to: „My tu žádné scénáře nepotřebujeme, ale vy jste konferenciér, viďte? Poslyšte, my bychom potřebovali uvádět televizní pořady." To víte, že jsem byl rád, byla to pro mě čest, že se můžu dostat do televize. Tím mladým mužem byl Jaroslav Dietl a vybral si mě tehdy jako konferenciéra pro pořad,

který se měl vysílat až za šest neděl. Jmenoval se Hodinka s artisty, jednoduchá záležitost, už i tenkrát. Prostě – artistické filmy a mezi nimi konferenciér, protože měli jenom jeden promítací přístroj, takže co s časem, než se nasadí a založí nový film, že? No a já tenkrát udělal jednu velkou chybu. Já jsem se tu konferenci naučil, což konferenciér nikdy nemá dělat. Já se to ale navrčel tak, že mě mohli klidně vzbudit ve tři ráno a já hned drmolil: Dobrý večer, milí přátelé, uvidíte naši hodinku s artisty, ve které... atakdále. Šlo mi to krásně, jenomže přišel den vysílání. Odpoledne jsem přišel do studia na zkoušku a režisér mi říká: „Hele, tadyhle je na podlaze křížek, tak na něj se postavíš, tamhle máš kameru a až se rozsvítí červené světýlko, tak začneš mluvit. Pojď, uděláme si zkoušku!"

Žárovka se rozsvítila, já povídám: Dobrý večer, milí přátelé, uvidíte naši hodinku s artisty... „Dost! Stačí! Zkouška u konce!" ozval se režisér. Já povídám: „Jak to?" Prý: „Do večera to stejně nepředěláme, ani ten zjev, ani ten hlas, tak co s tím, přijď v půl sedmé, v půl osmé to začíná a jedeme na ostro." Byli to tehdy v televizi dobrodruzi!

Tak jsem tam večer přišel, ale už mě to začalo brát. Stál jsem na křížku ne v půl sedmé, ale už od šesti. Nalíčili mě, zmalovali tak, jak už se to dnes dávno nedělá. Do filmu se tenkrát líčilo na tmavo, ale do televize – nevím proč – na bílo. Já vypadal jako mim, jako Fialka, udělali mi červenou pusu, bílé tváře a teď jsem tam stál, koukal na tu kameru a čekal, kdy se rozsvítí červené světýlko.

To ovšem byla pořád hodina času, okolo mě zmatek, stavěli kulisy, až pět minut před začátkem se ozval režisér: „Ticho ve studiu! Za pět minut začínáme!" Stál jsem jako přibitý, olizoval jsem si pořád pusu, protože mi řekli, že to vypadá na kameře dobře, tak jsem se pořád olizoval a čekal. Těsně před vysíláním se ozvalo: „Ticho ve studiu! Za minutu začínáme!" Najednou se všichni z toho studia někam vytratili, já tam byl sám, jenom ta kamera na mě koukala svýma čtyřma očima (dnes už má jen jedno), já do ní zíral a teď vám mně ten režisér, se kterým jsme pak byli výborní kamarádi, začal pojednou ten čas počítat! Jako když startuje raketa do vesmíru: „Pět–čtyři–tři–dvě–jedna–teď!" Žárovka se rozsvítila a já – já ne-

věděl čí jsem, jak se jmenuju, proč tam stojím, nevěděl jsem vůbec nic, v hlavě tma a jenom zoufalé myšlenky. Nejprve jsem si vzpomněl na manželku.

Ona chudinka seděla doma u televizoru, dívala se a já si v tu chvíli říkal: Panebože, až ta holka půjde zítra nakupovat do Zeleniny, ty se jí tam budou smát, budou říkat: Vy jste si ale vybrala životního partnera! A z dětí jsem měl najednou také trému! Chodily do školy, takže jsem je už viděl ve škole, jak se jim spolužáci posmívají: Na tatíčka spadla pavlač, když byl malej, že jo? Pak jsem si vzpomněl na tetu z Nymburka, kterou jsem měl hrozně rád! My to taky rozeslali po všech příbuzných, jako parte, že budu v televizi, takže pětasedmdesátiletá teta z Nymburka, která neměla televizor, musela přes celý Nymburk ke známým, kde chudák teď sedí na čaji a říká: Hele, synovec! A já tu dělám takovou ostudu! Děsný pocit! Nevím, jak dlouho to trvalo, jestli desettisíc let anebo pět sekund, ale najednou mi to zapálilo a já si vzpomněl, co mi vždycky říkávala maminka, když jsem byl malý: „Hele, když nevíš co, tak pozdrav!" A tak jsem ze sebe nakonec vysoukal: Dob–rý ve–čer... To jsem zaskřehotal, protože mi tréma sevřela hlas, načež režisér měl tolik rozumu, že mě okamžitě „odstřihl" a pustil první film. Během toho filmu jsem se dal trochu dohromady a musím říci, že mně pomohl hlavně Jaroslav Dietl. Přišel za mnou a povídá: „Co zmatkuješ? Co je?" Já povídám: „Člověče, stotisíc diváků se na mě dívá! Vždyť je to hrůza!" A on na to: „Vykašli se na ně, to není žádných stotisíc lidí, to jsou dva lidi, tři lidi, jeden člověk, takhle jsou u těch televizorů atomizovaní a ty musíš dělat jen pro tu rodinku, pro tu ženu, pro ty děti, pro tu tetu v Nymburce! Nemysli na sto tisíc lidí!"

To mně ohromně tenkrát pomohlo, poněvadž jsem si v tu chvíli poprvé uvědomil, že ta televizní práce znamená vlast-ně něco jako chodit na návštěvu do různých domácností, cho-vat se tam jako na návštěvě, vždyť to znáte, co vám budu povídat!"

Na slavnou maminku, Jiřinu Štěpničkovou, vzpomínal herec Jiří Štěpnička.

JIŘÍ ŠTĚPNIČKA:

„Máma vždycky tvrdila – a já nemám důvodu jí nevěřit – že

film Maryša, který se celý dělal v exteriérech, byl natočen za pouhé tři neděle. A k tomu se váže jedna má vzpomínka, která je z pozdější doby.

Máma za mnou jezdívala do divadla, aby si se mnou před představením chvíli popovídala. A jednou přijela a říká: „Chlapečku můj zlatej!" Měla při tom takový něžný pohled, pořád mě hladila a opakovala: „Chlapečku můj zlatej, jak to můžeš vydržet!"

Já povídám: „A co, mami? Já ti nerozumím."

A ona zase: „No ne, chlapečku, to je hrozný! Já jedu z Barrandova, víš, já už jsem tam dlouho nebyla, až dneska, točila jsem s panem Sklenčkou...chlapečku zlatej, jak to můžeš vydržet!"

„Ale co, maminko?" já zase na to.

„No, víš, my tam s tím panem Sklenčkou jsme čtyři hodiny na place, připravení, nalíčení, oblečení, nemáme si ani kam sednout – a pan režisér čtyři hodiny režíruje – židle!!! Chlapečku zlatej, jak to můžeš vydržet..""

Tak jako roky 1978, 1979 a 1980 znamenají v mém životě léta prožitá ve znamení pana Jana Wericha, rok 1988 už navždy pro mě zůstane rokem ve znamení pana Miloše Kopeckého. Tehdy jsem se s ním poznal osobně, měli jsme spolu pracovní schůzky, telefonáty, ocitl jsem se s ním ba i na pódiu a byl jsem jím zcela okouzlen. Zamiloval jsem se do jeho nadhledu, s jakým nazíral tehdy na život i na náš svět, tetelil jsem se z jeho přesných postřehů a formulací, každé naše setkání jsem prožíval v těžko popsatelném opojení. Před návštěvou pana Kopeckého v ostravské Kavárničce jsem měl tu čest usednout s ním k mikrofonu na pódiu Městské knihovny v Praze před hlediště zaplněné pěti sty členů Jonáš–klubu a tam s ním vést téměř dvouhodinový rozhovor. Když jsem pak na základě toho, co zde vyprávěl, napsal scénář pro televizi v Ostravě, měl jsem za to, že natáčení téhle Kavárničky nemůže proběhnout jinak, než zcela bezproblémově.

Pan Kopecký ovšem dorazil den před natáčením do Ostravy a v hotelu Imperial, kde jsme se měli už jen rámcově domluvit na tom, jak bude naše vystoupení probíhat, mně pojednou vyrazil dech: „Pane Suchý, my to povídání musíme

vymyslet úplně jinak. Pojďte, dáme si kafe a vy si při tom uděláte poznámky, jak ten rozhovor budeme stavět." Byl jsem z jeho sdělení úplně vedle: „Pane Kopecký, vždyť jsem do toho scénáře dal to nejlepší, co jste tenkrát říkal a co mělo u diváků v Městské knihovně největší ohlas?!" Pan Kopecký se shovívavě usmál: „Něco jiného je, když se v hledišti sejde pět set diváků a vy jste s nimi v živém kontaktu a něco jiného je, když mluvíte z televizní obrazovky a sleduje vás při tom těch diváků několil milionů! Já si to představuji takhle – dozpívám tu Kavkovu píseň Už nikdy víc milovat nebudu, vy přicházíte a říkáte první větu: Jsem rád, že vás vidím! a já vám na to odpovím..." To už jsem škrábal do bloku nový rozhovor. Dnes už se mohu přiznat – měl jsem tenkrát v duchu panu Kopeckému velmi za zlé, že mě nutí k přesně formulovaným otázkám a že chce, aby náš rozhovor vypadal docela jinak, než jak jsem ho sestavil já. Teprve když jsme celé vystoupení natočili, uvědomil jsem si už při kontrolní projekci, že v něm skutečně není nic zbytečného, že to má celé rytmus, stavbu, zkrátka – že je to jeden z nejlepších rozhovorů, které jsem do té doby v Kavárničkách dělal.

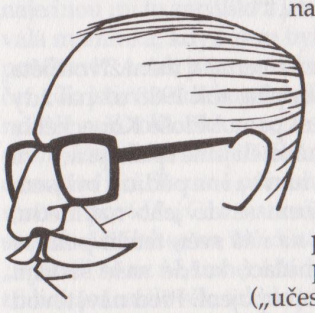

Snad se na mě nebude pan Kopecký zlobit, že jsem si dovolil pořídit přepis našeho povídání („učesal" jsem v něm na některých místech hovorovou češtinu, neboť vím, jak pan Kopecký nemá rád, když se hovorová čeština předkládá čtenářům tištěná), domnívám se však, že jej mé úvodní vyznání lásky na jeho adresu odradí od případných výčitek. Záleží mi na tom, aby v této knížce zaznělo i slovo jeho.

MILOŠ KOPECKÝ:

O. S.: Jsem rád, že vás vidím, pane Kopecký!

M. K.: Já jsem taky rád, že mě vidíte, protože to, že mě vidíte je důkaz, že jsem. Ještě.

O. S.: Jaképak ještě?!

M. K.: Jaképak ještě! Jmenuje se to Kavárnička dříve narozených? Tak vidíte! A to je přesně, co nemám rád, pane Suchý – společnost, kterou pojí třeba to, že se narodili v jednom městě, nebo že jsou všichni mladí, nebo všichni staří.

To není správné pojítko. Já myslím, že dělící čára mezi lidmi vede úplně jinudy. Ale budiž, no, prosím...

O. S.: Dobrá, zapomeňte tedy na název tohoto pořadu. Jde o to, abyste se u nás cítil co nejlépe.

M. K.: Na název tohoto pořadu zapomenout mohu, ale na svůj věk ne. I kdybych chtěl. Protože mi to druzí od rána do večera neustále připomínají. Jen vystrčím hlavu z baráku, už je tu těžká palba! Vy neznáte ty dialogy jako: „Kolik je vám let?" A ten druhý řekne: „Padesát." A ten první na to: „Ne! Na to ale nevypadáte!" – Čili: existuje nějaký katalog, kde je uvedeno, že takhle se vypadá v padesáti, jo? Já vám povím historku ze svého života. Je na úrovni Ezopovy bajky, je to moralita a plyne z ní poučení. Dávejte pozor, není to vymyšleno.

Mám psa. Středního knírače, pepř a sůl. Brouček ze všech broučků nejbroučkovatější! Jdu ho venčit. Přijde pán a říká: „To je hezký pes." Já říkám: „Hezký? Krásný!" A on dodá: „A mladý,že?" Já na to: „Mladý? Cha! To je slabé slovo! To je štěně, téměř!" A ten pán se ptá: „Kolik mu je?"

Já povídám: „Osm let." Pán zvážněl a říká mi: „Počkejte, počkejte, to tedy zase tak mladý není!" A já na to: „Nu, není, jenomže on to neví – rozumíte?" Teď jsem viděl, jak tomu pánovi zaplavaly oči, jak se v té jeho hlavě s velkým skřípotem dávala do pohybu ta zrezivělá kolečka, jak začal přemýšlet... Dva dny měl o čem přemýšlet! Rozumíte? Já nechci tvrdit, že ten pes nestárne, ale nestárne předčasně jako lidi. Protože on nemůže sledovat datum svého narození a neříká si: Nejvyšší čas, abych se usadil! On neví, kolik mu je a proto je mladý furt.

O. S.: Dobrá, tedy od stáří dál.

M. K.: Co nejdál! Dneska jsem mladší, než budu zítra!

O. S.: Čili – co nejdál. Třeba do dětství. Mne by zajímalo,

jestli jste v dětství chodil do divadla a jestli vás v dětství divadlo bavilo.

M. K.: Ač jsem netoužil být hercem, tak jsem byl v divadle pořád. Divadlo jsem miloval. Prožíval jsem své mládí jednak na druhé galerii Národního divadla, za tři koruny – ovšem na operách, ne na činohře! – a potom v Osvobozeném divadle, tam jsem chodil skoro jako do chrámu. Když jsem viděl poprvé Voskovce a Wericha v Baladě z hadrů v ROKOKU (tedy ve Spoutaném divadle), tak jsem se z toho doslova zbláznil. Pochopitelně, že jsem z padesáti procent věcem nerozuměl, protože šlo třeba o aktuální politické narážky, ale to nehrálo roli. Já byl blázen do formy toho divadla, do těch dvou klaunů, do té báječné Ježkovy hudby.

O. S.: Jak jste se, prosím vás, jako malý kluk mohl do toho Osvobozeného dostat?

M. K.: Normálně, vchodem! Začalo to tím, že jsem si koupil vstupenku...

O. S.: ...počkejte, já to myslel jinak – vždyť vám bylo asi dvanáct let...

M. K.: Ono mně bylo víc, ale nebudeme se nimrat v minulosti, loňské švestky necháme být loňskými švestkami.

Do Osvobozeného divadla bylo drahé vstupné. K stání 5 korun! Víte, co to bylo? Kolik podvodů já musel doma udělat, abych na to měl? To nemáte tušení! Ale povím vám jinou zajímavou věc: Já tu Baladu z hadrů viděl dvanáctkrát! I derniéru, poslední představení v divadle U Nováků, kam se Voskovec s Werichem potom z ROKOKA přestěhovali. A představte si, že já jsem Janu Werichovi diktoval text písně, kterou tenkrát zkusmo dvakrát nebo třikrát zpívali a on říkal: „Kopejdo, máte pravdu, já už na to zapomněl!" Jde o píseň, která nebyla nikdy nahrána, zaznamenána, nikde ten text nenajdete. Je na melodii amerického songu s původním názvem „Zpívej před snídaní" a zní takhle:

To je pořád řečí
Že bude vojna

Všichni panikáři brečí
Burza už je nepokojná
Já čtu denní list
Já se musím smát
Tomu jak je mírem jistý
Každý stát
A když snad diference
Vyvolá stát jeden
Tak se svolá konference
Kde prohlásí Tonda Éden... (Anthony Eden, to byl tehdejší ministr Velké Británie.)

Totiž to bylo tak – jednou při odpoledním nedělním představení Balady z hadrů, v předscéně, která se jmenovala Slovo dá slovo a končila bluesem Svět naruby, nenastoupil tentokrát k mému údivu orchestr, nýbrž přišel klavírista (nevím už, byl-li to sám Ježek anebo Robert Brock) a zpívala se tahle píseň, kterou si Voskovec a Werich zkoušeli a z nějakého důvodu jindy už dál nezpívali.

O. S.: To je opravdu neznámá píseň...

M. K.: Naprosto neznámá. Ani Filipovský si na ni nepamatuje a to je co říct, protože ten, i když si nepamatuje, vždycky řekne: Pamatuji si!

O. S.: Zůstaňme ještě chvíli v dětství. V dětství se prožívá všechno poprvé. I do divadla se jde poprvé. Mě by zajímalo, kdy jste poprvé vyslovil takovou tu nesmrtelnou větičku: Miluji tě!

M. K.: Víte, že nevím? Pamatuji se, kdy jsem se poprvé zamiloval. To jsem ještě neuměl mluvit. Bylo to v parku, já byl v kočárku, ona byla v kočárku, ovšem jak jsem jí mohl vyznat lásku, to už si nepamatuji. Patrně jsem po ní hodil chrastítkem... Víte ale, že není důležité, kdy jsem poprvé řekl miluji tě, že je daleko zajímavější, kdy jsem to řekl naposled?

O. S.: To vy jste ještě neřekl!

M. K.: Myslíte, že ne? Pane, já „už nikdy víc milovat nebudu", jak se říká v té písni. V dětství a mládí se tím slovem láska a vyznáním miluji tě strašně plýtvá! Každý to řekne – prsk ho! – miluji tě! Jaképak s tím

velké štráchy! A nikdo nepřizná, že „mně je s tím druhým člověkem dobře“, čili „miluji své sobecké blaho“. Rovnou: „Miluji tě!“ Lidi také třeba říkají: „Miluji švestkové knedlíky!“ Vy myslíte, že někdo doopravdy miluje švestkový knedlík? Ukradený mu může být! Chutná mu! Tak to je. Milovat švestkový knedlík by znamenalo zajímat se o to, jak je švestkovému knedlíku, když prochází jícnem dolů! Takže opatrně s tím „miluji tě“, s tím by se mělo šetřit.

O. S.: Stejně byste ale měl zodpovědět otázku, co tedy milujete? Něco milovat přece musíte.

M. K.: Doopravdy, co nejvíc miluji? Nic originálního neřeknu: Život, pane.

O. S.: A mám vás! Pročpak?

M. K.: Máte pravdu... Protože mi chutná...

JÚLIUS PÁNTIK:

„Na kolegy od divadla a filmu z Čech mám jen ty nejlepší vzpomínky! Od počátku mě formovala slavná česká filmová škola. Nezapomeňte, že můj první film do kterého jsem byl přizván, Varúj!, režíroval Mac Frič! To byl velký režisér! On mi říkal zásadně „pane Tíku“. Prý: „Pane Tíku, půjdete odtud, tam vezmete tu ošatku, přijdete s ní nazpátek a přitom řeknete to a to...“ Já povídám: „Ale proč? Vždyť já jsem tu ošatku mohl sebrat mezitím...“ Frič mě ovšem přerušil: „Prosím vás, pane Tíku, žádné ‚mezitím‘. O tom, co budete dělat, odkud půjdete, kam půjdete a co kde budete brát, o tom rozhoduju já, pane Tíku. Vy si rozhodujte o tom, jak to uděláte jako herec!“ A tak se mi dostalo prvních ponaučení před kamerou a pochopil jsem, že nejdůležitější je, co řekne pan režisér. A Mac Frič byl dobrý režisér, takže to bylo dobré poddanství! Když byl horší režisér, bylo to poddanství krutější, ale já měl to štěstí, že jsem prošel rukama dobrých režisérů – Friče, Macha, Krejčíka, Helgeho, Čecha. Myslím, že ta jména jsou dost výmluvná...

Kteří z českých komiků mi dělali dobře na duši? Bylo jich hodně, pravda, ale na jednoho z nich obzvlášť rád vzpomínám. Nebylo těch setkání mnoho, ale byla krásná. Jako dnes to vidím, v roce 1951 jsem dostával státní cenu a potom jsme si šli někam

sednout, trošičku jsme popíjeli, když tu najednou Jan Werich zvolal: „Pántiku, spusťte nějakou, já mám rád písničky!“ Musel jsem. Musel jsem zpívat, musel jsem ba i tancovat. Potom mě vzal podpaží a šli jsme zase do jiné hospůdky a odtamtud jsme pak šli k němu, do jeho bytu na Kampě, a tam dva velikánští Češi – jeden byl on a druhý Jiří Trnka – vedli se mnou celou noc ne diškurs, protože já už byl velký a dobrý posluchač, ale rozpřádali se mnou rozbor filosofie života a účasti umění v tomto žití. Já jen poslouchal, ale k ránu jsem si vysvlékl košili, byla to moje první dederonová košile, kterou mi žena koupila za sto korun, vysvlékl jsem ji a poprosil: „Prosím vás, podepište se mi, aby mi manželka uvěřila, že jsem byl u vás!“ A oni neváhali, podepsali a já v černém saku na holém těle a s košilí v podpaží jsem utíkal do hotelu.

Tu košili moje žena dodnes opatruje ve své skříni, ani nevím kde...“

LUBOMÍR LIPSKÝ:

„Já se dostal na prkna, která znamenají okres ještě jako dítě. Docela přesně v neděli 31. května 1936 v půl třetí odpoledne, kdy v rámci oslav padesátého výročí založení pelhřimovského Sokola bylo dáváno slavnostní představení báchorky J. K. Tyla Strakonický dudák, ve kterém jsme společně s Jirkou Lírem a bratrem Oldřichem vytvořili nezapomenutelné postavy tří dětí Kalafunových. Byly to skutečně postavy nezapomenutelné, zvláště ta moje! V té době jsem totiž ještě poněkud ráčkoval – měl jsem špatné „r“ a „l“. Tak třeba, když se mě někdo zeptal: Jakpak se jmenuješ, chlapečku?, tak jsem neohroženě odvětil: „Pvosím – Vubomív Vipský!“ Takže moje první divadelní věta vyzněla tenkrát asi takto: „Co dobvého jsi mi pfinefl, tatínku? Pevníkového hufava?“ Takže můj skutečný otec Vilém se pak vyjádřil o mé herecké budoucnosti značně skepticky. Snad mě ale tahle otcovština přivedla nakonec k jiné lásce, k lásce hudební.

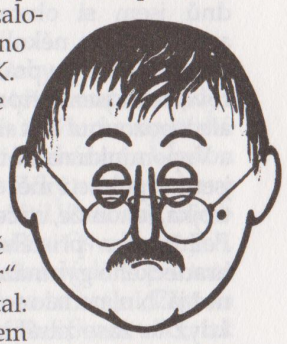

Ve třicátých letech se u nás v Pelhřimově zakládal první

jazzový orchestr s krásným názvem – The Melody Club. Mně se to strašně líbilo, hudebníci měli bílá saka, černé motýlky, já na ně zbožně koukal a představte si – těm klukům chyběl třetí saxofon. Já byl tou muzikou tak nadšený, že jsem okamžitě poprosil rodiče, aby mi dali k Ježíšku saxofon, což se také stalo a já se do toho jazzového orchestru mohl přihlásit. Na saxofon jsem se naučil obstojně hrát během několika měsíců a muzika mě tak pohltila, že jsem dokonce i začal skládat písničky, ba dokonce i znělku jsem napsal, jenomže pak u mě nastal takový zlom – začal jsem pošilhávat po symfonickém orchestru. Ovšem z čistě prospěchářských důvodů: Abych si ve škole vylepšil prospěch. On totiž ten symfonický orchestr vedl náš fyzikář, pan profesor Tomášek, a já v té fyzice poněkud pokulhával. Co bych to tutlal, měl jsem prostě čtyřku a tak jsem se za panem profesorem vydal a povídám mu: „Pane profesore, nepotřeboval byste do toho symfonického orchestru také saxofon?" On se mi samozřejmě vysmál, ale potom povídá: „Saxofon sice nepotřebujeme, ale potřebovali bychom pozoun." Jakmile to řekl, okamžitě bylo rozhodnuto! Během několika dnů jsem si obstaral pozoun, školu Františka Piláta a učitele, a za několik měsíců jsem hrál na pozoun tak obstojně, že už po prázdninách jsem se hlásil panu profesorovi, že už jsem připraven ke zkoušce. Tedy nikoliv z fyziky, ale z pozounu! Tak si mě poslechl, já mu zahrál Marinarellu a Vzpomínku na Zbiroh a – byl jsem přijat. A tím pádem už jsem v pololetí měl i tu lepší známku z fyziky, už to byla trojka. Jenomže, co čert nechtěl, koncem školního roku se do Pelhřimova přistěhoval kolega, myslím že z jindřichohradeckého gymnázia, který byl pozounista a uměl hrát líp než já. Nu, nedalo se nic dělat, už jsem se loučil s trojčičkou, když tu zase zasáhl prst osudu. Odmaturoval kluk, který hrál na trumpetu. Samozřejmě, že jsem se okamžitě přihlásil, naučil jsem se na trumpetu a ejhle – měl jsem z fyziky dvojku!"

Jednou ze zpovídaných v Kavárničce dříve narozených byla také zpěvačka a herečka Hana Hegerová. Když jsem se probíral její filmografií (mimochodem – začínala v roce 1954

hlavní rolí ve filmu Frona), zjistil jsem, že se o ní jednou psalo jako o Carmen Farkašové, podruhé jako o Haně Čelkové a teprve o něco později jako o Haně Hegerové. A tak jsem se hned v úvodu na ta jména a příjmení paní Hegerové zeptal. Moje otázka ji nikterak nepopudila, naopak...

HANA HEGEROVÁ:

„Víte, já jsem byla trošičku zmatkař, ono to bylo takhle: Moje jméno a příjmení za svobodna bylo Carmen Farkašová. Když jsem se však dostala na prkna, která znamenají svět, tak jsem s tím jménem chtěla něco udělat. Farkašová se mi nelíbilo, protože je maďarské – a já jsem Slovenka – a tak jsem převzala příjmení maminčino – Čelková. Nu a jméno Carmen? To jsem si zase říkala, co když se mi v divadle nebude dařit? Lidi budou říkat: Ta je pitomá, hrát neumí, ale dá si takové jméno! A tak místo jména Carmen jsem se rozhodla vzít si jméno obyčejné, na Slovensku velmi běžné, Hana. Nu a pak když jsem se vdala, tak jsem si myslela, že přece jenom to Hegerová zní lépe než Čelková, takže jsem se už napořád stala Hanou Hegerovou. A to je všecko."

ZDENĚK PETR:

„Werich se vrátil po válce z Ameriky, aby tu s Voskovcem dělali hudební divadlo. A potřebovali k tomu orchestr. Když Werich uslyšel Karla Vlacha, bylo jasné, že Vlacha upotřebí. A tak jsme s Václavem Pokorným, Mílou Ducháčem a Vlastou Hálou upravovali Ježkovy skladby a písničky pro Werichovy zájezdové hudební měsíčníky. Když se vrátil Voskovec, uvedli pak jako obnovenou premiéru poslední hru Osvobozených, „Pěst na oko" a to už jsme v tom jeli všichni. Já dělal pro tuto hru takovou krátkou předehru a zatím co se hrála „Pěst na oko" v Divadle Voskovce a Wericha ve Vodičkově ulici, tak jsem se při jednom rozhovoru dozvěděl, že V + W chystají muzikál. V originále se jmenoval „Finian's Rainbow" – Finianova duha. Finian byl nějaký irský vystěhovalec, ovšem V + W si od autorů libreta vyžádali svolení, aby mohli to libreto přepracovat pro českého diváka. Z pana Finiana udělali pana Josefa Maršálka, který se vystěhoval nikoliv z Irska, nýbrž z Třeboně z jižních Čech, a z toho skřítka (kterého jsme

potom viděli ve filmu s Fredem Astairem, hrál ho tam Tommy Steele) tak z toho udělali vodníka Čochtana ze Zlaté stoky, okres Třeboň, to byl Werich. Woody zůstal, poněvadž se narodil v Americe. S vybíráním představitelů rolí byla určitá potíž. Zpěváci tam nějací byli, byl tam Werich-Čochtan, ten samozřejmě zpíval jak víno, pak tam byla Ljuba Hermanová, ta dělala jednu z těch, co češou bavlnu, byla tam Soňa Červená, ovšem – Woody, to byl problém! Woody musel být fešák! A musel umět zpívat. Baryton. Vlach, který věděl a znal všecko, co se kolem muziky a kolem tanečních písniček v Praze šustlo, mi jednoho dne řekl: „Kouknou, pane Petr, v Soukenické ulici nahoře v šestém patře bydlí nějakej Rudolf Cortés, on se vlastně jmenuje Kreissinger, ale protože nechtěl za války vypadat německy, tak si dal jméno po své mamince, která je původem Španělka. On zpíval jako člen v rozhlasovém sboru. Běžte za ním, koukněte se na něj, jestli by to mohl zpívat a jak vypadá. Tak jsem na tu adresu jel, seznámil jsem se s Rudolfem Cortésem a po čtvrthodině u piána jsem už věděl, že je to Woody jako vyšitý. Rudolf byl fešák, krásný chlap, kdo si ho pamatuje, ten mi to potvrdí. Měl nádherný hlas a já říkám dodnes, že kdyby tenkrát nedělal toho Woodyho v Divotvorném hrnci a dostal se místo toho do Národního divadla (on se učil u profesora, měl například nastudovaného krále Vladislava z Dalibora!), kde by zpíval řekněme Oněgina v Čajkovského opeře, tak vám za to ručím, že by sanitky nestačily odvážet z hlediště dámskou část publika! On vešel na pódium a ženské omdlévaly! A co teprve když začal zpívat! Takže – Woodyho jsme měli a Voskovci jsme oznámili: Woody je, všecko je v pořádku. Teď už šlo jen o to, jaký je Rudolf Cortés herec. Když se na něj Voskovec kouknul, zašeptal: „Bože, to je dřevo…" Jenomže když viděl ty Rudolfovy oddané tmavé oči a tu jeho chuť do práce, tak si s ním dal tu práci a skutečně z něj nakonec Woodyho udělal. Jenomže, nebyl by to Voskovec-básník, aby Rudolfovi v textu nevymyslel nějaký chyták. Woody vchází na jeviště, poprvé do té Štědré doliny, kde se pěstovala bavlna, rozhlíží se a jeho první věta zní: „Jak se tak dívám, všechno při starém – tabák žloutne na sluníčku, **skrčkové vržou ve vrbičkách** a nad celým krajem drží ochrannou ruku příroda a nad přírodou

banky…" Skrčkové vržou ve vrbičkách – jazykolam, který by leckterý herec zaručeně zvoral. Čekali jsme, co se bude o premiéře dít. Já seděl v první řadě, nadšený že jsem v divadle, kde hrával Ježek, Voskovec a Werich. Ten už byl v zákulisí převlečený za Čochtana a čekal s Jiřím Voskovcem, jak dopadne ta Woodyho první věta. Rudolf vešel na scénu a začal: „Jak se tak dívám…" atakdále. A řekl to naprosto přesně, bez jediného zaškobrtání. A v tu chvíli (teď začínám váhat, ale řeknu to, jak to tenkrát Voskovec doslova prohlásil) se Voskovec otočil na Wericha a povídá: „Je to dobrý! Neposral se!" A tak se stal Rudolf Cortés Woodym Rychtarikem a tuhle složitou a těžkou větu odříkal pak na jevišti celkem 350krát. A bez jediného zaškobrtání!"

Herečka Jiřina Steimarová vzpomínala na Oldřicha Nového, Ference Futuristu a také na Jiřího Šlitra…

JIŘINA STEIMAROVÁ:

„Pamatuji si Jiřího Šlitra ještě jako kluka, o kterém se pochopitelně nevědělo, že bude jednou slavný anebo populární. Dělal všechno; hezky kreslil a maloval, studoval práva, byl právník, pak se ukázalo, že je i výborný muzikant. On se do mne zamiloval a jednou mě pozval do svého ateliéru, který měl někde u vodárny na Vinohradech. A já, protože jsem byla ještě holka nezkušená, jsem si cestou koupila obrovského uzenáče, kterého mi zabalili do novin a kterého jsem si na tu schůzku přinesla. U Šlitra v ateliéru jsem si pak toho uzenáče vybalila a s ohromnou chutí začala baštit. No – a bylo po lásce. Přestal mě milovat, šel mě doprovodit na taxík, vyplázl na mě jazyk a udělal na mě dlouhý nos. A já vám řeknu, jak bych byla dneska ráda, kdyby na mě ten dlouhý nos mohl zase udělat…

LUBOMÍR KOSTELKA:

„Abych řekl pravdu, můj nástup do divadla ABC nebyl zrovna nejšťastnější. První představení, ve kterém jsem hrál senátora, byla komedie Caesar. Měl jsem sice roličku malou, přesto však jsem byl dost rozechvělý, už ze samé skutečnosti, že na téhle scéně vystupuji, a tak jsem si dal na kuráž dvě štamprličky. To však nezapříčinilo to, co se později stalo! Na

scéně byl senát. Všichni senátoři se na tom parteru hádali a pokřikovali na sebe, zkrátka taková vřava. A jeden senátor pojednou odbíhá kamsi dozadu a zvolá: „Pozor, Caesar!" (Caesara hrál Rudla Deyl mladší.) V tu ránu všechno utíká do svých lavic, ty stály takhle z boku, a přichází Caesar, velmi triumfálně, všichni povstanou a křičí: „Ave Caesar! Morituri te salutant!", Caesar se po všech rozhlédne a zavelí: „Sednout!" A všichni jako jeden muž sednou na ta sedadla. Tak to bylo narežírované. A já dělal právě toho senátora, který měl Caesara ohlásit. Takže – byla vřava, já utíkám dozadu, volám „Pozor, Caesar!", všichni prchají na svá místa, já běžím také, jenomže uprostřed scény byl – nevím proč – schodek. Já si ho nevšiml a jak jsem tam tak šlápl do prázdna, tak jsem upadl. Samozřejmě, že se kolegové strašně smáli, smálo se i hlediště a já nevím, co mě to napadlo, jak jsem tam tak na té zemi seděl, oblečený do té dlouhé senátorské tuniky, tak najednou povídám: „Prosím vás, promiňte, já jsem si přistoupil sako!" Vy nemáte představu, jaká vřava v tu chvíli vypukla jednak na jevišti a jednak v hledišti! Takže Rudla, který vůbec nevěděl o co jde, přišel jako Caesar, rozhlédl se, jenomže ho vůbec nikdo nevítal. Tak se tam chvíli točil jako holub na báni a pak zařval: „Znovu!" To už jsem si všiml, jak je rozčilený a v duchu si povídám: to je na mrtvici mít takovýhle začátek. Tak jsem honem vstal, utíkal zase dozadu a znovu volal: „Pozor, Caesar!" A tentokrát, když jsem doběhl k tomu schodku, tak jsem se zarazil, povytáhl si tu tuniku, abych si ji znovu nepřišlápl, tím pádem se ovšem objevily ty mé tenké chlupaté nožičky – a všecko to řvalo znovu. To byl můj konec. Opět nastoupil Rudla, jenomže scéna už byla zničená...

A tak šel Rudla Deyl po představení rozčilený za panem ředitelem Werichem a řekl mu: „Jak jste ho na vteřinu přijal, tak ho na vteřinu vyhoďte! Buď půjde on, nebo půjdu já!" A věřte mi – trvalo dlouho, než jsem se s Rudlou skamarádil! Potom jsme ale byli velcí přátelé!

...Jak jsem se poprvé setkal s Ladíčkem Menšíkem? Budete se divit, ale já se s ním nepoznal na akademii, ale už dávno předtím. My oba jsme studovali průmyslovku, já elektroprůmyslovku, Ladíček průmyslovku strojní, ovšem obě byly

v jedné budově na Sokolské, v Brně. A právě tam jsme se střetávali při různých sportovních utkáních, protože on byl sportovec, já byl sportovec. Laďa hrál skvěle házenou, už o malinko hůř volejbal, ovšem nikdy jsem ho neviděl atletit, zatímco já jsem si přece jenom semtam zaatletil. Teď si představte, že byly středoškolské závody. Ten den bylo volno, všichni študáci byli na stadionu, i s profesory, a byla to velká show. Každý fandil té své škole, zkrátka – bylo to velké. A já tam házel oštěpem. Najednou se tam objeví Laďa Menšík, kterého jsem znal jen z té házené, a jde také na oštěp! Teď slyším hlásit: „Menšík, Sokolská, strojní!" Laďa vzal ten oštěp a rozeběhl se takovým fofrem, že přeběhl tu metu, ze které měl házet, asi o deset metrů, načež mrštil tím oštěpem takovým způsobem, že neletěl špicí napřed! On letěl naštorc, on plul vzduchem jako krk žirafy! Samozřejmě, že mu ten hod neuznali. Přišel druhý hod. Ladínek vzal zase oštěp a rozeběhl se pekelným tempem – najednou zabrzdil před tou metou, kterou minule přeběhl, a – upadl. Válel se tam s tím oštěpem, no to už bylo hurá, všichni říkali „to musí být nějaký šoumen" a tak, když se později ozvalo: „Menšík, Sokolská, strojní, třetí hod!" celý stadion začal skandovat: „Neprobodni se! Neprobodni se!" Jenomže to toho Laďu podnítilo k neuvěřitelnému výkonu! Byl to senzační hod, získal třetí místo a bronzovou medajli! A stal se skutečným hrdinou školy i těch her, doslova a do písmene!"

Velkou událostí bylo, když přijala pozvání do naší Kavárničky dcera krále komiků Vlasty Buriana se svým synem – paní Emilie Kristlová a ing. Vlastimil Kristl.

EMILIE KRISTLOVÁ:

„Jestli jsem někdy od tatínka dostala pár pohlavků? To vám musím říci, že ne. Jen jednou mi je slíbil, když jsem doma prohlásila, že jsem povstala z opice a on si to vzal na sebe...

Já jsem se narodila, když jemu bylo jedenadvacet, den před jeho narozeninami (on se na-

rodil 9. dubna, já 8. dubna). Později mi říkal: „Vidíš, já jsem mladší než ty, jak to vypadá v té rodině!"

Co se týče jeho výchovy, tak to bylo něco hrozného. On mi totiž odmalička vyprávěl pohádky, při kterých jsem se vždycky strašně smála. To byly absurdity! Já se smála tak, že měla babička strach o mé zdraví. Vždycky tátu napomínala: „Vlasto, prokristapána, to přece nemůžeš tý holce vykládat takový věci! Podívej se na ni, vždyť se jí může něco stát!"

...S tatínkem jsem nikdy nikde v životě nevystupovala, vlastně jen jednou jedinkrát, to mi bylo asi dvacet a účinkovala jsem s ním v rozhlase. Pamatuji si, jak si tenkrát otec utíral stále pot a doma si pak stěžoval: „Ta holka byla hrozná, ona tam tak huhňala!" A Baudis z divadla se mi smál: „Tátovi bylo rozumět všechno, ale vám ani slovo." Co to tehdy bylo za program – nevím. Vím jen, že jsem si utrhla hroznou kšandu. Nakonec jsem ovšem za to své vystoupení dostala z rozhlasu sto dvacet korun a to mě velmi blažilo."

ZDENĚK ŘEHOŘ:

„Jednou nám vyprávěl Jindřich Plachta, co se mu přihodilo za protektorátu, kdy poslední roky války nebylo osvětlení, všude byla většinou tma, na ulicích a v tramvajích bývalo jen takové modré světlo. Nastoupil v noci do tramvaje a průvodčí se na něj začal usmívat. Plachta si v duchu říkal: Je to marné, jsem slavnej, lidi mě znají, usmívají se na mě... A skutečně, hned v další stanici nastoupil nějaký pán a jakmile Plachtu uviděl, úplně se rozzářil. Průvodčí se k němu naklonil a povídá: Plachta, viďte? Jenomže ten nový pasažér ho uzemnil: To nevím, ale tomu pánovi svítí v kapse baterka!

...Na Takovou normální rodinku mám ty nejhezčí vzpomínky! Tenkrát pan režisér Dudek přinesl dva scénáře: jeden tragický, byla to dramatizace románu Zabijačka od maďarské spisovatelky Szabové: Manžel zabije nevěrnou manželku – já hrál manžela, Dana Medřická hrála manželku, dramatizoval to Jaroslav Dietl – a bylo zajímavé, jak se na tento čin dívá syn a jak dcera toho vraha. Každý měl jiný pohled. Nu a k téhle tragédii že prý budeme ve stejném obsazení točit veselohru, která se jmenuje Taková normální rodinka.

Když jsme Rodinku začali zkoušet, velice se nám to líbilo. A líbilo se to pak i lidem, takže došlo k dalšímu pokračování, paní Vavřincová napsala další díl, a potom další a další... A tak jsme se jednou za pár měsíců sešli, nazkoušeli to, natočili a stali se doopravdy takovou rodinkou. Nakonec nám to ovšem zakázali, poněvadž prý to není socialistická rodinka. Bláznivá rodina přece nemůže být socialistická!

Jak víte, tatínek měl rád zvířátka. A v prvním díle byla taková scéna, která byla popsaná ve scénáři asi takto: Tatínek něco píše, přijde Eda Cupák, řekne: Já mám hlad!, vezme si štrůdl, zakousne se do něho, Jana Štěpánková řekne: Tatínku, Poldinka! – švenk na podlahu – a po podlaze leze želva. Tak nejdříve, že si to nacvičíme. Já jsem psal, přišel Eda, zakousl se do štrůdlu (do třetího, protože si nejdřív dva zkusil, jestli je dobrý) potom Jana řekla: Tatínku, Poldinka! – podíváme se na zem – želva tam bude, že ano. Jedeme na ostro! Klapka – já píšu – Eda čtvrtý štrůdl – Tatínku, Poldinka! – podíváme se na podlahu – tam nic. Stop! Kde je želva? Já ji pustila, povídá asistentka, ale ona byla strašně rychlá... Znova! Musíte ji pustit později! Pozor – kamera! Já píšu – Eda pátý štrůdl – Tatínku, Poldinka! – švenk na zem – zase nic. Kde je ta želva? Ona je, pane režisére, strašně živá, to je tím, že je tu hrozný horko a ona je tu jako ryba ve vodě! Tak ji musíte poslat ještě později! Stejná klapka – píšu – mám hlad – další štrůdl – Poldinka! – Poldinka se skutečně objevila, ale utíkala tak rychle, že jsem ji nemohl chytit a dát do košíku. Stop! Prosím tě, musíš za ní rychleji! – Když ona je strašně živá... Konečně už to všechno vyšlo, želva byla v záběru, dobrý, najednou – stop! Byl tam vidět mikrofon! Znova! Zkrátka – asi po patnáctém štrůdlu přišel někdo na nápad – zřejmě pan režisér – že by se ta želva měla dát do ledničky, aby trochu ztuhla, a potom že se v záběru objeví v pravou chvíli. A to se skutečně podařilo; dali jsme ji do ledničky, ona tam ztuhla a zase: já psal, přišel Eda: Já mám hlad! kousl do sedmnáctého štrůdlu, ale už ho nejedl, už nemohl a tak jen předstíral že ho kouše, Jana řekla: Tatínku, Poldinka!, podívali jsme se na zem a tam se skutečně pomaličku hrabala Poldinka, jak jsme potřebovali. A Eda Cupák tehdy prohlásil: V životě už nechci štrůdl ani vidět!"

JARMILA SMEJKALOVÁ:

„Je pravda, že jsem začínala v roce 1942 rolí Helenky ve filmu Muži nestárnou, ale už v jedenačtyřicátém jsem dostala do Ostravy, kde jsem byla tehdy členkou činohry, z Barrandova dopis, ve kterém mě žádali, abych jim poslala svou fotografii a sdělila jim, kde a kdy trávím prázdniny. Tak jsem hledala, hledala – já nebyla nikdy sběratelkou svých fotografií – až jsem našla jedinou odněkud z Beskyd, kde sedím za nějakým stolem a piju slámkou nějakou šťávu. A napsala jsem, že prázdniny nejraději trávím samozřejmě v Beskydech. Žádná odpověď mi nepřišla, ovšem mezitím propukly prázdniny a já se se svým přítelem Rudolfem Deylem rozhodla, že si vyrazíme na prázdniny do Prahy. Měli jsme totiž v úmyslu dostat se nějakým způsobem na Barrandov, protože jsme byli zvědaví na práci u filmu. Ani jeden jsme s tím neměli žádné zkušenosti, ale protože jsme měli volno, tak jsme jeli. Na Barrandově tehdy zrovna natáčel režisér Vávra Maskovanou milenku, kde – jak víte – byla spousta komparsu, a tak jsme se tam s Rudolfkem přihlásili jako komparsisté. Vzali nás, protože on zrovna tenkrát končil sezónu v Brně a já byla členka ostravského divadla. A bylo poledne, byl oběd a já najednou slyším, jak takový asi devatenáctiletý mladík (jmenoval se Robert Vyhlídka, to jméno si pamatuji dodnes) volal: „Paní Smejkalová, paní Smejkalová!" Já říkám: „Rudolfe, myslíš, že jsem to já?" A on na to: „Proč ne? To se spletl a myslí, že jseš vdaná..." Tak k nám ten mladík přišel a Rudla mu říká: „Tohle je slečna Smejkalová." On zajásal: „Jé, prosím vás, a nejste vy ta z Ostravy?" Říkám: „Ano" a on: „Tak pojďte se mnou panu produkčnímu." Šli jsme tedy k panu produkčnímu, byl to pan Papež, Moravák, a ten mi řekl: „Buďte tak hodná, nám vypověděla nějaká herečka, která tady má jenom takovou malinkou úložku, ale my bychom to kvůli ní museli všechno zastavit – nevzala byste to za ni?" To víte, byl to pro mě trochu šok, v životě jsem předtím před kamerou nestála, ale souhlasila jsem. Dovedli mě k režisérovi Vávrovi a ten mi řekl, co budu dělat. Především mě nádherně oblékli, nádherně nalíčili, ovšem proč to dělali nevím, protože mi na tu nádheru nakonec dali škrabošku, což mě ovšem bylo jedno. Nu a takto nastrojená jsem měla proplout davem, kde mě jeden muž v masce zastaví a já mu měla říct: „Pusťte, pane, vy mě nudíte!" A to bylo vše. Když to ale skončilo, přišel za mnou pan produkční Papež a říkal: „My se vám slečno Smejkalová za to, že jste nám vytrhla trn z paty, odměníme, nebojte se!" Brala jsem to samozřejmě s rezervou, vrátila jsem se do Ostravy k mamince a když tam běžel film Maskovaná milenka, byla maminka moc zvědavá a pořád mi říkala: „Jarmilko, prosím tě, pojď se na to se mnou podívat, já tě chci vidět!" Tak jsme šly. Čekala jsem, kdy se objevím, maminka se pořád ptala, kdy už to bude, nu a dopadlo to nakonec tak, že jsem jí musela říct: „Maminko, už jsem tam byla, ale ty jsi zrovna smrkala." Takže mě chudinka nakonec neviděla.

Pak ale přišel dopis z Barrandova (a to si myslím, že zařídil právě ten pan produkční Papež), že mě pan režisér Slavínský zve na zkoušku pro jednu z hlavních rolí do filmu Muži nestárnou. Jela jsem tedy na zkoušku. Bylo tam asi šedesát děvčat, krásných, krásně oblečených, krásně nalíčených, a tak jsem si říkala, že mezi takovou konkurencí je zcela vyloučené, abych uspěla. Byla jsem velmi skromná, tak mě doma vychovávali; měla jsem jen svetr a sukni a vůbec jsem se nelíčila – prostě měla jsem za to, že tam jsem úplně zbytečně. Pak ale na mě přišla řada a režisér Slavínský mi povídá: „Slečno Jarmilko, postavte se tam doprostřed a – co nám řeknete?" Podivila jsem se: „Já nevím, co vám mám říct?" On: „Tak tedy co máte připraveného?" A já zase: „Nic nemám připraveného, mně nikdo neřekl, abych si něco připravovala." Načež jsem zpozorovala, jak se režisér Slavínský nahnul ke kameramanovi a něco mu šeptá. A ten kameraman se pojednou obrátil a někam nahoru volá: „Hele, hoď tam na ni kilo!" Já se otočila tím směrem a povídám: „Opovažte se!" Já měla totiž pocit, že na mě chce někdo něco hodit, aniž bych něco provedla, rozumíte? Byla jsem hrozná naivka! Nu a jak jsem tam tak diskutovala o tom, proč na mě má někdo něco házet, nakonec jsem tu zkoušku vyhrála. Na základě přirozenosti. Normální štěstí. Proč vám to ale říkám – protože ještě než jsem se rozhodla definitivně zůstat v Praze, musela jsem něco podniknout v Ostravě, tam jsem měla přece angažmá. Nevím, kde jsem vzala v těch jednadvaceti letech drzost, že jsem

si od jednoho známého advokáta nechala sepsat smlouvu s divadlem Uranie (protože můj přítel Rudolf Deyl byl angažovaný do Uranie) a tu fingovanou smlouvu jsem pak ukázala tatínkovi se slovy: „Hele, tati, mám v Praze angažmá, já tam musím jet!" Udělala jsem tedy takovýhle podvod a do té Prahy jsem bez peněz, bez angažmá a bez bytu jela.

Asi jsem opravdu měla v životě hodně štěstí, protože jsem podepsala smlouvu na film Muži nestárnou a tím pádem jsem obdržela dost velkou sumu, která mi vystačila na dobu asi půl roku, kdy jsem nakonec do té Uranie doopravdy byla angažovaná a to právě na základě toho filmu. Tenkrát totiž režiséři dost dali na to, jestli herečka filmuje, protože to znamenalo, že snad přece jenom za něco stojí..."

Z filmových režisérů, které jsme v Ostravě přivítali, byl pan Elmar Klos první oscarový!

ELMAR KLOS:

„Jak mohou dva režiséři dělat dohromady jeden film? Říká se, že dva kohouti nemůžou být na jednom smetišti, já vím... Ale my jsme byli s Jánem Kadárem tak odlišní, že jsme se mohli shodnout. On byl temperament, já byl kliďas, on byl malý, já byl velký, on byl mladý, já už hodně starý... nevím, co bych ještě vyjmenoval, v každém případě byli jsme i v té profesi každý jiný. A když jsme to dali dohromady, tak z toho vyšel jakžtakž slušný režisér. My jsme spolu například vyšli i bez té pomlčky mezi jmény – on byl Ká Á, já byl Ká eL, takže on byl ve firmě první.

Pro Jana Wericha jsme napsali asi tři role, ale vždycky se to nějakým způsobem nesešlo. Buď on točil jiný film, nebo se ten náš nesměl točit. Největší rolí, kterou jsme pro něj chystali, byl kapitán Vantoch ve Válce s mloky. Jednou už ho to dopálilo a povídá mi: „Poslyšte, já bych si jednou rád zahrál u vás v komparsu!" Mně to přišlo divné, dovedete si představit, že by tehdy chtěl některý z předních komiků dělat v komparsu? A on to skutečně udělal! Bylo to v Hudbě z Marsu. Sedl si tam do publika, do kterého jsme – aby to mělo formu – ještě rozsadili další známé postavy, které v oblasti komedie něco dělaly, Vladimíra Dvořáka, Jiřího Štuchala, už si ne-

vzpomínám na všecky, a on měl všehovšudy čtyři věty. A ty čtyři věty na něj stačily upoutat natolik pozornost, že jsem si tehdy opět uvědomil, co je to za osobnost už jenom tím, že je! Když jsme to natočili, tak jsem si říkal, že by to mělo dostat aspoň nějaké entrée. A tak jsem před začátek toho filmu, když už byl hotový a sestříhaný, natočil takovou krátkou scénu, ve které Alena Vránová uváděla Hudbu z Marsu na pódium a v tom okamžiku, kdy řekla: „Uvidíme...", tak z opony vystoupil Jan Werich, poklonil se a ona mu vyjeveně povídá: „Pane Werich, ale vždyť vy tu s námi vůbec nehrajete!" A on na to: „Ne? Tak to bude zase nějakej úřední omyl! Ale to se ještě ukáže, jestli hraju nebo nehraju!" To tedy měl být úvod či nástup k tomu komparsu. Jenomže – pak to uviděl Oldřich Nový, který v tom hrál s Marvanem jednu z hlavních rolí a řekl: „Vy jste mi ukradli nástup!" ...to bylo opravdu jaksi těžké... Vykládal jsem to Werichovi a ten velice rychle pochopil, o co jde a sám řekl: „Vystříhni to." Tak jsme to vystříhli.

...Jestli je obtížnější točit drama nebo komedii? Vy mi chcete dát takovou tu otázku jako: Co je těžší – kilo železa nebo kilo peří, že ano? Kdyby vám to kilo železa spadlo na nohu, tak byste říkal, že to drama je těžší, ale zkuste nacpat rozptýlené peří do cejchy, když je ho plná místnost! To je totiž ta komedie, ta nemá jasné a pevné zákony, poněvadž vy nikdy nevíte, kde čím diváka chytnete, kde se začne smát. A to je těžké."

V roce 1990 jsme do jedné z Kavárniček sezvali hosty, kteří měli jednoho společného jmenovatele: slavnou filmovou parodii Limonádový Joe. Pozvání přijala dcera autora literární předlohy i scénáře Jiřího Brdečky a představitelé dvou z hlavních rolí – Tornádo Lou a samozřejmě Limonádového Joa. Takže přijeli Tereza Brdečková, Květa Fialová a Karel Fiala.

TEREZA BRDEČKOVÁ:

„Když jsem byla malá, bral mě tatínek velice často do biografu. Já si dokonce myslím, že jsem byla v biografu poprvé, když mi nebyly ještě ani tři roky. A mám také takovou vzpomínku, že peníze na biograf byly peníze, které se z tatínka daly spolehlivě vyrazit. On sám měl totiž jeden velký komplex, neboť když byl ještě chlapec, jeho maminka byla vdova,

peněz nebylo nazbyt, a on jí z kabátu ukradl peníze na kino. A to mu potom bylo strašně líto, takže mi vždycky, když jsem si řekla, ty peníze dával. Mělo to ovšem tu nevýhodu, že jsem se vystavovala nebezpečí, že budu muset pak vyprávět obsah filmu, čili se za ty peníze opravdu dalo pouze jít do kina.

Víte, tatínek byl člověk, který se narodil za první světové války a to byla úplně jiná generace. Narodil se v Hranicích na Moravě a já jsem přišla na svět, když jemu bylo čtyřicet let. A u mužů jeho generace to nebylo jako dneska, kdy se tatínkové starají o miminka a jezdí s kočárkem a všechno umějí – pánové jako byl můj otec se začali o své děti zajímat teprve až když trochu povyrostly, když začaly mluvit, když byly velké řekněme alespoň jako deštník...

Vzpomínám, jak jsem se učila hrát celých sedm let na klavír (což dneska vůbec neumím) a každý den jsem cvičila. Měli jsme pianino, které bylo zabudováno do knihovny a ta knihovna byla stěnou, za kterou měl otec psací stůl, u něhož pilně pracoval. Jednoho dne jsem cvičila skladbičku takovým tím dětským způsobem, kdy se zadrhnete vždycky u chyby, vrátíte se na začátek, zase se zadrhnete a takhle se to opakuje mnohokrát za sebou. To se mi tehdy přihodilo. A on se najednou od toho psacího stolu zvednul, obešel tu stěnu, došel až ke mně, vlepil mi pohlavek a stejně klidně a mlčky se pak vrátil zpátky za ten svůj stůl a pracoval dál."

KAREL FIALA:

„Zajímavé, že lidi mají rádi, když je někdo mučen, nebo když se někomu děje nějaké příkoří. V Limonádovým Joe byla scéna, kde jsem byl uvázán u kůlu a trpěl jsem. A ta měla krásnou historii. Režisér si ji vymyslel tak, aby si všichni tři lumpové, to znamená Matuška, Hlinomaz a Effa, mohli se mnou dělat opravdu co chtěli. Tak mě přivázali k tomu kůlu a už to šlo ráz na ráz; ve svém stetsonu jsem měl asi dvacet lahviček kečupu, vybrali si na mě borůvkovou marmeládu, hodil se ovšem i vyjetý olej, prostě tím vším mě častovali a vyřizovali si se mnou své účty. Pokud si pamatujete, na konci scény pak seděli všichni tři na obrubě studny a Květa Fialová říká: „Chlapci, uděláme si památeční snímeček!" Režisér Oldřich Lipský, který celou tu partu dobře znal, věděl, že

Karlíček Effa nesmírně dbá o své zdravíčko a je velmi choulostivý. A tak dal tento pokyn: „Prosím vás, první do studny spadne pan Hlinomaz, na něj pak Matuška a poslední tam spadne pan Effa!" Samozřejmě, že to dopadlo úplně jinak. Když došlo k natáčení a Květa Fialová vystřelila z koltu ukrytého ve fotoaparátu, Hlinomaz, který to chtěl zahrát co nejlépe, srazil toho Effu jako prvního. Effa spadl, za ním hned letěl Hlinomaz, a teprve poslední Waldemar Matuška. Režisér okamžitě zavelel: „Stop!" a my všichni jen čekali, co se bude dál dít. Usměvavý Matuška vylezl jako první. Asi dvacet chlapů vytáhlo ven Hlinomaze. A jako poslední se vyškrábal Karlík Effů. Jeho nosánek, který má trochu profil doleva, byl najednou doprava, z pravé dírky mu trošičku tekla krev, takže když vylezl z té studny ven, začal ihned hledat nějakou oběť – kdo to způsobil, který lump! Najednou uviděl Jiřího Brdečku s Oldřichem Lipským. Vztekle k nim přišel, nenávistně se na ně podíval a pravil: „Vy nejste režiséři! Vy jste amatéři!"

KVĚTA FIALOVÁ:

„V příbuzenském vztahu ke Karlu Fialovi nejsem; jenom v přátelském. Ale je pravda, že když jsme někdy jezdili spolu po festivalech s Limonádníkem, tak nám v hotelích chtěli dávat společný pokoj.

...Mně se tenkrát moc líbil pan Brdečka! Byl krásný, inteligentní, moc se mi líbil. Jenomže já se asi moc nelíbila jemu. Díval se pořád jen po Olince Schoberové, které ovšem tenkrát bylo devatenáct, zatímco mně už dvaatřicet. Tak jsem jednou panu Brdečkovi řekla rovnou: „Já se vám asi moc nelíbím, viďte?" A on mi odpověděl: „No, vy už jste taková nahlodaná krása." Já myslím, že dnes by řekl že jsem „ohlodaná"... Ale mně se to líbilo. Já miluji katastrofy!

S Limonádníkem jsem měla to štěstí, že jsem mohla jezdit po festivalech – byla jsem v Jižní Americe, v Bejrútu, potom ve Finsku, všude možně. Ovšem s panem Hlinomazem jsme jeli do NDR a tam se lidem ten film šíleně nelíbil! Celou dobu pískali, dupali, a když pak jsme šli s Hlinomazem po filmu na pódium, tak po nás dokonce házeli flašky od piva. A to jsme tehdy jeli asi po deseti místech NDR a všude to bylo takhle

strašné. Prostě – nelíbilo se to. Dokonce na nás chtěli ředitelé festivalu a distributoři, abychom některé scény z toho filmu (třeba jak vstáváme z mrtvých) vystříhali! Strašně jim to vadilo a nic prostě nechápali."

KAREL FIALA:

„Děvčata, jak slyšíte, si jezdila všude možně. Pochopitelně, když byl film dokončen, tak jsme s panem Kopeckým také čekali, že se někam rozjedeme. Ovšem Miloš tenkrát říkal: „Buďte klidný, Karle, jak to znám, tak vy pojedete do Opavy a já asi do Karviné!" Nakonec to bylo obráceně – on jel do Opavy a já do Karviné, zatímco Květuška samozřejmě do Bejrútu a Olinka do San Franciska..."

KVĚTA FIALOVÁ:

„...Vy chcete vědět, jak jsem se setkala s panem Werichem? Víte že jsem se dostala do divadla ABC – tak to byl zázrak. On zázrak byl, že jsem se vůbec dostala do Prahy. Já byla v roce 1957 v Martině a v té době jsem začala chodit se svým nynějším manželem Pavlem Hášou. Jenomže Martin a Praha – to je strašně daleko. Bylo to jednou takhle v sobotu, já byla zrovna v Praze a tu noc jsem měla sen, ve kterém se mi zdálo o panu Werichovi a panu Voskovci a hovořila jsem s nimi jako s přáteli. Druhý den jsem pak řekla Pavlovi: „Pojď, půjdeme do divadla k panu Werichovi!" Odpoledne hráli zrovna Helenka je ráda. Ale o tom snu jsem mu nic neřekla! To se totiž nesmí! Tak jsme šli. Když pak byla přestávka, povídám: „Prosím tě, počkej tady chvilku, já si jen něco vyřídím." Sice jsem tam nikoho neznala, měla jsem však po tom snu v sobě takovou sílu a jistotu, že – přestože jsem se strašně styděla – šla jsem dozadu, tam byla sekretářka paní Jarmilka Týlová a té jsem se zeptala, jestli mohu mluvit s panem Werichem. Ona byla tak laskavá, že mě ohlásila a pan Werich byl zase tak laskav, že mě přijal. Tak jsem se ho hned zeptala, jestli by nepotřebovali herečku. On řekl, abych přišla druhý den. Přišla jsem tedy druhý den, to bylo pondělí, byl tam také pan Kostelka, a šli jsme na jeviště, kde mi pan Werich řekl: „No tak udělejte nám dědečka." Já jsem udělala dědečka (nevím jak, vůbec nic nevím) udělala jsem prostě dědečka a on mi řekl, že

mě potřebuje už od včera. Tak jsem jela do Martina, dala tam výpověď a za tři dny jsem nastoupila v divadle u pana Wericha. No, to byl přece zázrak, ne? Ovšem bylo to také proto – to já ovšem nevěděla – že pan Werich sháněl doopravdy nějakou herečku, protože paní Vránová a paní Adamová čekaly miminka. Já si ovšem přesto myslím, že se mu také možná zdál v noci sen... Vyplácí se věřit snům! A vůbec – věřit na všecko: na černé kočky, na jeptišky, na kominíky, na kartářky, na všecko!

Já jsem v podstatě stále šťastná. Trochu se to stydím říct, ale já se těším na každý den jako na Štědrý den. Těším se a je mi jedno, jestli jdu do zkoušky, nebo že musím převlékat peřiny a prát cíchy, já se prostě těším na všecko. I na to, že musím jít nakoupit na Dejvickou (tam bydlím) ovšem ne, že bych šla pro něco extrovního, jdu třeba jen pro rohlíky... No, vážně! Všechno mi připadá jako zázrak.

Víte, já měla dva infarkty a tak že prý musím na operaci se srdcem. Když mi pan profesor Kočandrle řekl, že musím jít na tu operaci rychle, abych neumřela, tak den před ní přišel za mnou doktor Petr Pavel, syn spisovatele Oty Pavla, a ptal se mě: „Paní Fialová, vy se nebojíte?" A já na to musela po pravdě říct: „Ne. Čeho bych se měla bát? Buď uvidím vás, až se vzbudím, anebo uvidím vašeho tatínka – oboje bude příjemné..."

S hlasem herečky Anči Kreuzmannové se můžete setkat na starých gramofonových deskách ze třicátých let, na nichž je partnerkou Spejbla a Hurvínka prof. Josefa Skupy.

ANČI KREUZMANNOVÁ:

„Hráli jsme s Josefem Skupou v Osvobozeném divadle hru, která se jmenovala Kašpárkova maminka. Zpěvačka paní Boubínová, která u Skupy hrála, mluvila maminku a já Kašpárka. Kašpárek leží v posteli a naříká, protože je nemocný, maminka ho konejší. Stála jsem nahoře nad jevištěm, odkud jsem Kašpárka mluvila, zatímco loutku vodil někdo jiný. Jak tak mluvím a mluvím takovým tím naříkavým hlasem, běduji, jak je mi špatně, najednou jsem zahlédla stát v portále Wericha. Byl oblečený v tom, v čem tehdy obvykle chodil, v burnusu, ruce v kapsách, klobouk na hlavě. Stoupl si tam

a teď se díval – kouká na jeviště, na Kašpárka jak se tam hýbe, zvedne hlavu a podívá se nahoru, kdo že to za něj mluví, zase se dívá dolů na jeviště, zase nahoru... Nevěřil, že to mluvím já. A já byla pyšná, že se Werich přišel podívat a že mě slyší!

Nu a toho večera se stala ještě jedna událost. Bylo po představení a Skupa mi povídá: „Poslechněte, Andulajs, když jsem vás teď tak slyšel mluvit toho Kašpárka, tak mě napadlo, co kdybychom udělali loutku holčičky, kterou byste mluvila? Možná, že by vám to šlo. Ovšem nebyla by to Hurvínkova sestra, nýbrž jeho kamarádka!" Řekla jsem: „Já nevím..." ale on naléhal: „A zkusila byste to?" Já povídám: „Nu, zkusila. Ale jak jste na to přišel?" A Skupa na to: „Jel jsem tuhle s kamarádem do Budějovic a on měl s sebou dcerušku, asi šestiletou. A ona celou cestu pořád brebentila. Tak mě napadlo, co kdyby měl Hurvínek právě takovou kamarádku?" – „Skupco," přemýšlela jsem už nahlas, „já bych ovšem potřebovala napřed vidět tu loutku." Tak jsem ji po čase viděla a začala jsem pro ni hledat rejstřík. Povídám si: Pokusím se, pokusím se... no, po té bábě a všech těch čarodějnicích, nevím. Snad by to ale přece jen šlo. Zkusím to! – Tak jsem zkoušela, hledala a najednou vyplul ten hlas a já hned běžela za Skupou a říkám: „Skupco, stačilo by, kdybych to mluvila takhle?" A předvedla jsem mu to. Nu a od té doby jsem už byla Mánička...

Ale abych se vrátila ještě jednou k tomu Osvobozenému divadlu, kde jsme občas hostovali pro děti. V baru u divadla jsem se jednou sešla náhodou také s Jaroslavem Ježkem. Seděl tam sám, posmutnělý, když mě ale uviděl, zavolal: „Máničko! To mám radost, že tě vidím! Pojď na chvilku ke mně!" Nechal nám oběma nalít koňak, dali jsme si pusu a já pak za chvíli musela běžet domů. Tak jsme se rozešli, aniž bych tušila, že je právě před útěkem do Ameriky a že už ho nikdy neuvidím."

V roce 1991 se objevila v Kavárničce Zita Kabátová, aby se tentokrát už opravdu objevila i na televizní obrazovce. Snažili jsme se paní Zitě z minula vše vynahradit a tak ji přišel pozdravit a zazpívat jí jeden z jejích někdejších divadelních ředitelů – Jára Kohout. Oba pak vzpomínali také na další své partnery a kolegy...

ZITA KABÁTOVÁ:

„Když objímal a líbal Otomar Korbelář, tak to bylo o žebra! Temperament! Hráli jsme spolu v jedné krásné komedii – v prvním jednání jsme se namlouvali, ve druhém se zasnubovali, pak byla velká pauza a přišlo finále. Premiéra, já načančaná, připravená, vše probíhalo jak mělo, jenomže najednou po té velké líbací scéně jdu do šatny a cítím, jak mě začíná obličej pálit, měla jsem velký výstřih, pálily mě i ramena – co to? Jak jsem byla rozčilená z té premiéry, tak si říkám: To přece není možné, buď máš nějaký ekzém, nebo jsou to neštovice, nebo tě bacil nějaký bacil... hrůza! Já se odlíčila, já se přelíčila, já se převlékla, ale pálit to nepřestalo. Povídám: Nedá se nic dělat, musí mě někdo odvézt do nemocnice, všechna práce sice přijde vniveč, ale musím s tím něco okamžitě udělat! Zašla jsem vedle (bylo to v Komorním, tam je taková malá místnost, kde se vaří kafe a čaj) vejdu tam a vidím Korbeláře... Víte, co tam ten Korbelář dělal?! Jedl feferónky! Já povídám: „Kristapána, copak tě to napadlo?" A on mi polohlasně odpověděl: „To máš tak, abys tomu rozuměla, ona za mnou přijde ta moje, a tak si vždycky na jednoho frťana dávám jednu feferonku. Frťan – feferónka – frťan – feferónka. A až mi ona řekne: Dejchni na mě! – tak já můžu, rozumíš?"

Mávla jsem rukou: „Na ni si klidně dejchej, ale co mám dělat já? Vždyť já mám feferónky až na zádech!"

JÁRA KOHOUT:

„...také jsem vystupoval v kabaretu Červená sedma. Tenkrát tam nápovědu dělal ještě Jindra Plachta, úředník šekového úřadu. Měl jsem tam takové číslo o ženách – například, jak se má žena chovat, když jde do postele. Mně bylo tehdy šestnáct let a už jsem radil ženám, jak se co dělá! To měly ženy, panečku, radost! Jenomže o to právě šlo, že jsem byl tak mladý a nic jsem o tom o čem jsem mluvil nevěděl.

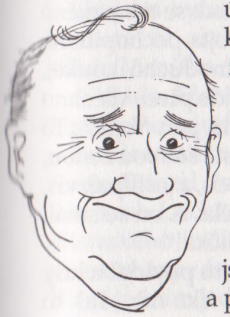

Nu a Plachta napovídal. A zrovna když jsem říkal, že se žena musí v první řadě zout a pak si musí vzít jupičku – prostě, co jsem tak

věděl – došel jsem k místu, kde jsem měl vysvětlit, jak se má žena chovat, když jí muž začne říkat: Ty máš krásná ouška! A tady jsem najednou nevěděl, jak dál. Mrknu na Plachtu a ten mi napovídal: „Ta má ouška jako od papouška!" Syknu na něj: „Co mi to povídáš, to přece v textu není!" Ale on si vedl stále svou: „Ta má ouška jako od papouška, ta má ouška jako od papouška!" Já se nemohl dostat z místa, ale on si vedl tu svou, zkrátka – nakonec mě opravdu donutil, abych to po něm opakoval a teprve potom pokračoval dál. Takhle jsem se tenkrát seznámil s Plachtou..."

A jsou tu další historky hostů z roku 1991...

STANISLAV FIŠER:

„Jednou jsem potkal na ulici pana Wericha, kterého jsem v divadle zažil na vlastní kůži jako ředitele, a on mi povídá: „Fišer, pojďte sem! Člověče, jak to děláte, že jste furt tak mladej? Kolik je vám roků?"

Já povídám „Třiatřicet."

A on protáhl obličej a říká: „Jó tak! Vy jste mladej!"

RUDOLF JELÍNEK

„Jak víte, říkalo se o panu Vojtovi, že zkazí každou anekdotu. Já si to chtěl kdysi ověřit a tak jsem mu cestou na natáčení vykládal historku, kterou jsem o něm slyšel. Říkal jsem si, že zjistím, jestli je to pravda nebo ne. Slyšel jsem totiž o tom, že byl kdysi pan Vojta na rekreaci v Tatrách a že tam byl i pěvec pan Beno Blachut. Jednou při procházce pan Blachut povídá: „Ty, Jaroslave, když tady v té dolině zazpíváš cé, tak se ti v ozvěně vrátí cis. Že nevíš, proč tomu tak je?" Pan Vojta pochopitelně nevěděl a tak mu pan Blachut říká: „To je jednoduché, koukej, tamhle na kopci je křížek a kde je křížek, tak jde přece všechno o půl tónu výš!" – „Jé, to je dobrý!" povídá pan Vojta, „To musím říct ženě!" A když pak byl na tom místě se svou ženou, říká jí: „Tady když zazpíváš cé, tak se ti ozve cis, a jestlipak víš, čím to je?" Samozřejmě, že paní také nevěděla. A on se smál: „Ty hloupá, podívej se! Támhle je přece kaplička!"

Tak takhle, jak to teď vykládám vám, jsem to povídal tehdy i panu Vojtovi. A on jen zakroutil hlavou a říká mi: „Tak to

vidíš, Rudolfe, jak mě pomlouvají! To vůbec není žádná pravda! To nebyla žádná kaplička, to byl pomníček!"

...mnohé z těch historek, které najdete ve Švandrlíkových Černých baronech, vzniklo při vojenské přípravě na vojenské katedře divadelní fakulty. Vzpomínám, jak jsme tenkrát dostali nového náčelníka katedry, který vystoupil s následujícím projevem: „Soudruzi! Když jsem se dozvěděl, že mám dělat náčelníka vojenské katedry na vysokých školách uměleckého směru, trošku mě to znervóznělo, protože jak známo, vy jste bohémové a nemáte pro pořádek smysl! Když jsem si to pak ale rozebral, došel jsem, soudruzi, k tomu, že vy byste měli mít obzvlášť dobrý poměr k vojenské přípravě. Proč. Tady například vidím – na pravém křídle stojí muzikanti. Soudruzi, vzpomeňte si, jak Rudá armáda zahrála fašistům u Stalingradu! Anebo tady – herci. Uvědomte si, soudruzi, jak se Rudá armáda musela přetvařovat, aby oklamala nepřítele!"

Jednou nám na vojenském soustředění v Dobré Vodě na Šumavě řekl: „Tady jsme blízko západní hranice, soudruzi! Dejte si pozor, aby nějaký soudruh neutekl! Protože, víte, já vám to řeknu upřímně od srdce, jak si to myslím – takový soudruh, který uteče za hranice, to už ani není soudruh!"

Vojenský šiml v té době řehtal a já jsem si s ním chtěl nějakým způsobem vyřídit účty. Takže jsem uvítal, když mi režisér Brynych nabídl roli poručíka Tonajzra ve filmu Souhvězdí Panny, kde mimochodem hlavní roli sehrál vynikající herec Vladimír Pucholt..."

OTAKAR BROUSEK:

„Já jaksi bytostně nejsem stvořen pro to, abych byl komikem, takže obdivuji třeba takového Jirku Sováka. Anebo Vláďu Menšíka. S oběma jsem byl kdysi v Déčku E. F. Buriana.

...Vláďa Menšík, legenda! Nezapomenutelný vypravěč! Hráli jsme kdysi první hru Josefa Topola, dnes našeho slavného dramatika, tehdy devatenáctiletého čerstvého maturanta. Přinesl veršovanou hru z české mytologie „Půlnoční vítr aneb Lucká válka". Já v ní hrál takového slovanského, alšovského hrdinu a proti mně – soupeř, nepřítel, uherský vousatý typ, černý jako uhel, báječný herec Franta Holar. V posledním jednání se odehrála bitva u Turska, ve které se

utkala jeho družina s mou družinou. A v mé družině byl Vláďa Menšík.

Bojovali jsme takovými širokými meči, které nám udělali v dílnách ze dřeva; aby něco vydržely, tak je omotali izolací, jako brankářské hokejky, a natřeli je stříbřenkou. Nu a my museli předstírat, jak jsou ty meče strašně těžké. Tak jsme se sráželi, vzdychali, bojovali a do toho pořád ty verše. Končilo to tak, že jsme pak už zůstali jenom my dva – Franta Holar a já. Po chvilce, když jsme opět zkřížili meče, koukám – tomu Frantovi se asi dvacet centimetrů jeho meče začalo lámat! Meč se lámal, ovšem jak to na něm všechno drželo tou izolací, vznikla z toho taková podivná hokejka a já viděl, že to nemá smysl, že to nedohrajeme. Jak ho mám zapíchnout, když bude bez meče?

A v tu chvíli ten Vláďa Menšík, který stál za mnou, udělal neuvěřitelnou věc: Vytrhl nepříteli Frantovi Holarovi ten jeho zlámaný meč, vrazil mu do ruky svůj a přitom zarecitoval doslova: „Tumáš, Franto, můj, abys věděl, že sme féroví klucí!" Chápete? Verše, neverše... Ale my jsme to mohli dohrát.

Tak takový byl Vláďa Menšík!

Polské herečce Barbaře Polomské jsme připravili v roce 1992 překvapení v podobě setkání se dvěma českými herci, kteří s ní hráli ve filmu „Co řekne žena" – s Robertem Vrchotou a jejím přímým partnerem Josefem Bekem. Rozhovoru se navíc zúčastnil také Ladislav Gerendáš, ale Josef Bek, ta sopka vtipu a věčně dobré nálady, byl tak výřečný, že jsem pro vás nakonec vybral jen to, co si povídali ti dva – paní Barbara a Josef Bek.

BARBARA POLOMSKÁ:

„Co jsem celou dobu dělala? Hrála jsem v polských filmech, jezdila po festivalech, hrála v divadle, velmi často v komediích, ale též v dramatech, hrála jsem Lízu v My Fair Lady, hraji v hrách Mrožka, Gombrowicze, mám za sebou na osmdesát různých rolí. Hrála jsem také ve vaší hře Maryša

(režíroval ji u nás Václav Lohniský) a v současné době hraji ve hře Pokušení od vašeho prezidenta, pana Václava Havla. A mám syna, kterému je 23 let a je studentem Vysoké školy sochařské.

JOSEF BEK:

„Co řekne žena... Tu nabídku jsem dostal v roce 1956. Přišli za mnou scénárista Vašek Jelínek a režisér Jaroslav Mach a já neodolal, protože jsem se mohl poprvé dostat za hranice našeho státu! Byl jsem poprvé u Baltického moře, polsky jsem se naučil „přeprašam", to kdybych snad o někoho zavadil, abych nedostal pár facek, a s hrůzou jsem si uvědomoval, že je tam spousta stejných slov jako u nás, jenomže vždycky znamenají něco jiného a vždycky je to něco nemravného! To je pravda. Hned první večer se konala večeře na naše uvítání, seděly tam dámy, přinesli šunku, já jako slušně vychovaný člověk řekl: Dobrou chuť! – a ty dámy spadly pod stůl! Tak jsem začal od té doby říkat „smačnego", protože kdybych vám řekl, co tam znamená dobrou chuť, tak se rozejdete do svých domovů a budete o mně rozšiřovat, že jsem pěkný čuňáček.

Asi čtrnáct dní na to jsme točili v krásných přímořských lázních Sopotech, od rána svítilo sluníčko, byla polední pauza, tak jsem si řekl: Trochu se opálíš. Svlékl jsem se do plavek – tenkrát jsem ještě mohl – lehl jsem si do písku a tvrdě jsem usnul. Za chvíli mě vzbudila Bášenka a říká: „Ty, Pepiku, kde ty bylem, ja tě dvě godiny šukala!" Já povídám: „Jó, holčičko zlatá, o tom já vůbec nic nevím!" Tak jsem se vylekal, jestli jsem něco nezaspal, anebo jestli tam nemají snad jinou techniku... Bylo to tam prostě nádherné! V Polsku vůbec jsou nádherná děvčata, to je ostatně vidět tady na Bašce, a všechny se tam jmenují Bášenka, tak to člověk nemůže zvorat, a kdybyste si tam chtěli něco začít v půl sedmé večer, tak musíte říct: „Pani šanovna, chöď do mně v půl do šudmej na piščošky!" Je to tak, Bášenko?"

BARBARA POLOMSKÁ:

„To je celý Pepíček! Samá legrace, stále plný humoru! Učil mě tenkrát různá česká slova, třeba „strč prst skrz krk", ale

i slova košilatá a různé takové výrazy „neblbni“, „nekecej“...“

JOSEF B E K :

„Pak jsme se také s Bášenkou setkali v Praze! Tehdy mělo jejich divadlo z Lodže družbu s naším divadlem S. K. Neumanna a tak Bášenka přijela a my s manželkou ji pozvali na večeři do Bruselského pavilonu. To vám přišel kus! Hluboké dekolté, vrchní měli oči jako tenisáky a furt se chodili ptát, jestli něco nepotřebujeme. Baška to rychle pochopila a tak si takhle dávala prst, aby se jí dekolt moc nerozevíral a oni aby neměli žádný nadhled. Ale stejně, když jsem platil, tak mi ten vedoucí říkal: „Prosím vás, pane Bek, ti naši chlapi nemohli vůbec obsluhovat!“ Bášenka byla rozkošná a jak vidíte – je dodnes!“

BARBARA P O L O M S K Á :

„Já vám musím ještě říct, že Pepík je v Polsku velmi populární! Viděli jsme ho v mnoha filmech, mně osobně se ale nejvíc líbil v Drdových Hrátkách s čertem...“

JOSEF B E K :

„...Když jsem se v sedmapadesátém vrátil z Polska, kde jsem byl třičtvrtě roku, tak hlavně pány zajímalo, jak se mi spolupracovalo s Barbarou Polomskou a vůbec nebrali ohled na to „co tomu řekne žena“. Tedy – moje žena! Nu, samozřejmě, když jsem se každý den pohyboval před kamerou s tak půvabnou dívkou a mohl se jí dívat zblízka do očí, tak se mi spolupracovalo ohromně! Ovšem měl jsem to zpestřené tím, že kameramanem filmu byl její první manžel Lampa, takže ten po mně pořád koukal skrz kameru a hlídal, aby mi náhodou neujely nohy; pak jsem tam také byl jediný herec z Československa, tím pádem jsem se musel držet zpátky, že, a navíc i ve scénáři byla hranice, kam až jsem směl: Třeba když už jsem se konečně měl v tom filmu vymáčknout, jestli mám Bášenku rád, tak jsem řekl, že miluju – Polsko! To byl hezký vztah, viď, Bášenko?“

V kavárničkách roku 1992 byla také mezi hosty herečka

Věra Tichánková, které jsme se mimo jiné také ptali na její manželství s hercem Janem Skopečkem...

VĚRA T I C H Á N K O V Á :

„Já vám povím, jak to začalo. Seznámili jsme se na jevišti Horáckého divadla. Jednoho dne se tam objevil takový vyčouhlý kluk a měl frky a fóry, které já pokládala za úplně pitomý! Potom jsem však zjistila, že se těm frkům a fórům směju, pak jsem je dokonce začala vyhledávat, a najednou koukám, že s těma frkama a fórama chodím! A pak mi jednou ty frky a fóry řekly: Zítra máme sraz a jdeme na radnici! Já povídám: Ale já musím mít kytici! Takže nejdříve půjdeme do květinářství. V květinářství měli chryzantémy nebo růže. No, tak chryzantémy ne, tak brzy ne, čili růže. – Kolik prý si jich přejeme. Já říkám: Nějaké šťastné číslo... třináct by bylo moc... tak sedm! A vedle mě se ozvalo: Šest! A tím také bylo rozhodnuto, kdo se stal hlavou rodiny!

...Co se týče jídel, která vařím, řeknu vám – Skopec je světec! On ta moje jídla jí, to má za trest! Já prostě nemám pro vaření talent. Můžu připravovat akorát snad kuřata, co se strčí do trouby a hotovo, maucta...“

JIŘÍ S U C H Ý :

„Moje filmové začátky se odehrály ve filmu „Sobota“, což byl film s Oldřichem Novým – ano, já točil u nás na Spořilově s Oldřichem Novým! Tedy – ona ta moje role nebyla zrovna z těch největších, byla to velmi malá dětská role, ačkoliv ona to vlastně vůbec role nebyla... Takhle – já to řeknu jak to je– já v tom filmu vystupuju z tramvaje. Zato ale pěkně! Dal jsem tomu opravdu co to potřebovalo! To mi tenkrát bylo deset. Ondra se objevil před kamerou, když mu bylo šestnáct. A taky s Oldřichem Novým! To je neuvěřitelné, jaké si ten člověk uměl vybírat spolupracovníky!

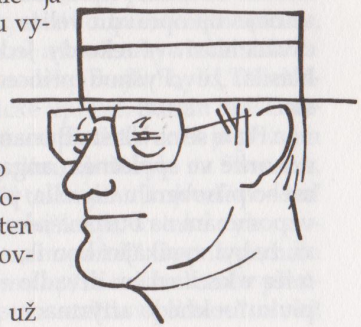

...Opravdu první film, kde už

jsem si skutečně zahrál, se jmenoval „Snadný život". Režisér Miloš Makovec si pro mě vzkázal – to už jsem vystupoval v Redutě a byl už lehce věhlasen – a dal mi tam krásnou písničku od Vratislava Blažka a Vlastimila Hály „Dáme si do bytu, dáme si vázu..." Dlužno podotknout, že tam tato písnička, kterou jsme zpívali s Pepíkem Zímou, vydržela přesně týden. Týden po premiéře ji vystříhli, protože zrovna začaly takzvané protichuligánské akce a my byli s Pepíčkem Zímou prohlášeni s touhle písničkou za chuligány českého filmu..."

VLADIMÍR R Á Ž :

„Já nevím, ale když se mě lidé ptají v čem vidím, že je „Pyšná princezna" už desítky let pořád tak oblíbená, tak jim zpravidla odpovídám, že si myslím, že šlo tehdy o takovou zvláštní a výjimečně příznivou konstelaci tvůrců, počínaje scénáristy, přes básnivou kameru Rottovu, až k té vynikající režijní kompozici Zemanově. Samozřejmě, že neskromně nepominu ani herecké obsazení, i tam myslím, že to bylo dobře vybráno, ale to je můj názor... Když jsem kdysi dělal s kýmsi rozhovor, tak mě ten zpovídající prozradil, že krátce přede mnou mluvil s režisérem Bořivojem Zemanem, který je jiného názoru. Režisér Zeman tvrdí, že úspěch toho filmu spočíval především v tom, že při jeho natáčení byla přítomna skutečná láska...

Je pravda, že od prvního uvedení „Pyšné princezny" až dodnes, třeba po každém vánočním odvysílání tohoto filmu v televizi, přijde taková ta korespondenční vlna a v ní se objevují opravdu velice zajímavé dopisy. Třeba když mi diváci hlásí své rekordy. Jedna paní z Moravy mi naposled hlásila, že „Pyšnou princeznu" viděla už po devětašedesáté!

...Ptáte se na Vlastu Buriana. S Burianem jsem byl jeden čas dokonce ve společném angažmá a byla to velice krásná éra mého působení u divadla, pod vedením režiséra Frejky. Rád vzpomínám na Buriana jako na kolegu a herce. Všeobecně se ví, že byl vynikající komik, ale v jedné z našich prvních premiér v karlínském divadle – byla to „Paní Marjánka, matka pluku" – král kvartýrmachra Sekáčka. Sekáček je zamilován

do paní Marjánky a když se dozví, že nemá šanci, tak zpívá takovou krásnou tklivou písničku „...vždyť ty přece nejsi jediný, komu štěstí dalo prázdniny..." a tu když Burian zpíval, tak jsme většinou postávali v zákulisí a on zpíval tak nádherně a dojemně, že nám obvykle tekly slzy. A tam jsem si právě potvrdil, že Burian je nejenom vynikající komik, ale že je i vynikající charakterní herec.

Ovšem musím Buriana také trošku pomluvit, abych ho jenom nechválil! Studovali jsme „Schovávanou na schodech" od Vítězslava Nezvala a na první čtené zkoušce otevřel Burian text, díval se do něj, já seděl vedle něj, Frejka nám o tom něco vykládal, a tu se ke mně Burian nakloní a povídá! „Koukej, vidíš to? To je nějaká chyba tisku nebo co, tady nic není, tady také nic není, jenom uprostřed... Vždyť by se toho na tu řádku vešlo přece dvakrát tolik!" Já mu šeptem povídám: „Ale to jsou přece verše..." – a v tu chvíli mi došlo, že on to velice dobře věděl a já mu jen skočil na špek. Nicméně s těmi verši to byla u něj pochopitelně potíž – Burian nebyl zvyklý se učit text. Většinou improvizoval a teď najednou – velice pevné básnické metrum! Nu, zkoušel to s Frejkou všelijak, nabízel mu různé verze, jen aby si to mohl říkat po svém, jenomže Frejka se usmíval, usmíval, ale nepovolil. A tak Burianovi nezbylo nic jiného, než se to opravdu nadřít a potom mu už bylo i v těch verších dobře a jeho Moskyto byl opravdu výborný.

Vzpomínám si, bylo to asi čtrnáct dní před premiérou, když za mnou Burian přišel před zkouškou do šatny a povídá mi: „Člověče, ten Frejka mě snad s těma veršema přivede do blázince!" Já povídám: „Jak to?" A on: „Ale, cestou do divadla jsem se stavěl dole v mlíkárně, abych si koupil něco na svačinu, nějaké housky, a už jsem tam na ně mluvil taky ve verších!"

Další premiéra (tu ovšem už nedělal Frejka) byli „Tři mušketýři", zase v Nezvalově básnické úpravě. Burian hrál Porthose, já d'Artagnana; bylo to krásné představení a já při něm zažil opravdu pěkné chvíle. Myslím, že to bylo na Silvestra, nejsem si tím jist, a ta hra končí takovým dvojverším – teď budu improvizovat: „Co řekne mušketýr, to také vykoná – když je v nejlepším, má spadnout opona!" Opona pomalu padá, my čtyři mušketýři stojíme vpředu a na tomto představení najednou, ještě než opona stačila spadnout a než

mohli diváci začít tleskat, nás Burian vzal kolem ramen a vykřikl: „Kluci, my jsme reci – jdeme na dvě deci!" Tak jsme se poděkovali, odcházíme po děkovačce z jeviště a v zákulisí stál Nezval, který chodil velice často na svá představení, skoro pokaždé, a měl takové vyčítavé oči, díval se na Vlastu a říkal: „Vlastíku, prosím tě, cos to tam říkal! To jsem přeci nenapsal!" A Burian mu na to odpověděl: „Ale měls to napsat! Slyšel jsi ten aplaus?"

Herečka a zpěvačka Aťka Janoušková slavila své poslední velké úspěchy svým hlasovým ztvárněním kreslené Včelky Máji. Když kdysi zpívala ústřední písničku z francouzského filmu „Můj strýček", byl si ji při své návštěvě Prahy poslechnout v Alhambře i samotný představitel „strýčka" – režisér a komik Jacques Tati. V Kavárničce dříve narozených byla paní Aťka v roce 1993 půvabná jak ve své „doktorské" písničce, tak i ve svém vyprávění.

AŤKA JANOUŠKOVÁ:

„Jezdila jsem – a dodnes jezdím – na zájezdy se skupinou Josefa Zímy a s orchestrem Jiřího Sládka. Když jsme spolu začínali, tak se mi přihodila jednou taková historka: Jezdil s námi tenkrát také Mireček Homola s Mirkem Lipským a jeho slavným Hlustvisihákem. A stalo se, že jsme se jednou vrátili ze zájezdu dřív (to ovšem s námi zrovna Mirek Homola nebyl) a řekli jsme si, že ještě nepůjdeme spát a že si společně zajdeme do jednoho takového známého pražského baru, baru Barbara. Šli jsme tam celá parta na skleničku, kapela, Pepík Zíma a já. Když jsme do té Barbary dorazili, kluci hned utíkali na bar (aby snad něco nepromeškali) a hned vedle toho baru bylo takové platíčko, kde u stolků stály asi tři krásné, hluboké klubovky. Tak jsme se tam s Pepíkem posadili a za chvilku se tam objevil Mirek Homola se skleničkou v ruce a sedl si do toho fotelu přesně tam, kde jsem seděla já. Aniž cokoli zaregistroval, povídá: „Viděl jsem kluky, tak jsem si hned myslel, že tady taky budeš, Pepo. A co Aťka? Ta tu není?" A Pepík mu tak věcně povídá: „No, když se trochu nadzvedneš, tak ji možná budeš mít možnost i pozdravit. Ovšem – jestli ještě dejchá!"

OLDŘICH VELEN:

„Slovácko sa nesúdí, s přítelem Jožou Krónerem, to byl pro nás životu nebezpečný televizní seriál! Životu nebezpečný proto, protože jsme ho točili v deseti vesnicích, přestože divákům jsme předstírali, že jsme jen v jedné jediné rakousko-uherské, kde tehdy byly ještě všude lidové malůvky, malované žudry, kapličky, kostelíčky, sklípky. Ono to dnes už na jednom jediném místě není a tak jsme museli putovat z dědiny do dědiny. Samozřejmě, že zlé závistivé herecké huby říkaly: „Velen s Krónerem, že hledají motivy? Oni vždycky tu dědinu vychlastají a tak musí jít do druhé!"

Bylo to překrásné filmování, i když – jak říkám – na hranici života a smrti. Protože ti strýci v dědinách si časem všimli toho, že nejsme na place věčně, že máme třeba také hodinu čas, a tak hned za námi – oni nám říkali strýcové, my jim také strýcové – a už zase: „Strýcu Velene, pojď! Vem strýca Krónera a pojďte si k nám do sklípka zakrojiť!" Bylo to pěkné, ale s námi to pak dopadlo špatně. Mně čtyři dny po natáčení museli vyhodit žlučník. (Pan docent, když jsem se ho ptal: Co mu bylo, vždyť já nikdy se žlučníkem nemarodil? – tak mi odpověděl: No, nebylo mu nic, akorát že to byl úplně vožralej žlučník, takovej jsem v životě ještě neviděl!) Króner si tam uhnal žaludeční vředy. Dodnes chcípe a pije minerálky. A mladičký režisér Petr Tuček, dokonce rodák z Kyjova, to znamená, že v sobě měl už generační protilátky, ten umřel na cirhózu jater. Takže – v rámci zdraví, raději už dál o tom nemluvme...

...Protože vypadám důvěryhodně, tak jsem ve filmech hodně hrál policajty, poněvadž oni podle předpisů takoví mají být, že ano? Ovšem nedělal jsem obyčejné policajty, ale šarže! Vyšetřovatele! Já na to taky velmi hřešil a hřeším dodnes. Nebudete mi to věřit, ale já ještě nikdy neplatil pokutu! Ať provedu, co provedu, vždycky mě samozřejmě zastaví, přijdou k okénku, chtějí říct „vaše doklady", ale když se podívají, tak řeknou: „Jéžiš, pan Velen! Mažte! S takovými šaržemi nechceme mít nic společného!"

Mně se policajti nemohli zeklovat, protože já je prostřídával vraždami. Zajímavá ovšem byla reakce diváků! Třeba jsme natočili seriál „Muž, který nesmí zemřít", tam jsem hrál

velkou zápornou roli, tři vraždy jsem měl na svědomí, z nichž ta třetí byla nejzajímavější – to jsem jel odtud z Beskyd do Prahy zavraždit plukovníka ministerstva vnitra. Bylo to asi před deseti – dvanácti lety. Ale to jste neviděli, co já dostal děkovných dopisů! Lidi mi blahopřáli, psali mi k svátku a říkali mi: „Takhle by to mělo bejt!" Národ byl prostě nadšený. (Já nevím, proč se tak smějete?) Ovšem jedna paní – té bylo devadesát a žila v Čicmanicích za Brnem – mně napsala dopis v podobě jedné dlouhé věty: „Milý mistře, já vás tak milovala, vy jste dělal to Slovácko sa nesúdí, vy jste byl můj miláček, já, protože nemám televizor, jsem chodila pěšky přes celou dědinu ke své přítelkyni se na vás dívat, tak jsem vás milovala, ale vy lumpe, vy hajzle, vy dacane, vy vrahu, vy jste nám teď zastřelil činitele...", ona chudinka myslela, že jsme v té době měli jenom jednoho jediného činitele a teď že je ten náš národ ztracený, poněvadž už žádného činitele nemá! A nadávala dál, ovšem ke konci dopisu zase měkla, protože si asi říkala, sakra, ono by to zase nebylo dobré si to s ním moc rozházet, a tak tedy končila: „...ale já si myslím, že přece jenom ve vás jiskřička dobra zůstala a že se polepšíte, jenomže se nemíním přes celou dědinu chodit dívat, jak se lepšíte, kupte mi barevný televizor a já se budu dívat doma!" Tak jsem jí odepsal: „Milá paní, já vám barevný televizor koupit nemůžu, vy jste si mě spletla s Robertem Redfordem, my jsme si strašně podobní, ale tady vám posílám dvě stovky, kupte si za ně hodně tvrdý kyselý cukrlata, aby vám dlouho vydržely, a jak se budete chodit přes tu dědinu dívat na to, jak se lepším, tak si je cucejte!"

Konec roku 1993, u kavárenského stolku na malém pódiu sedí Waldemar Matuška a náš společný rozhovor vtipně glosuje Pavlína Filipovská, někdejší Matuškova divadelní kolegyně. Tady je alespoň malá ukázka z tohoto setkání:

WALDEMAR MATUŠKA

„První film, ve kterém jsem hrál, byl děsně zajímavý, takový – řekl bych – pionýrský. Jmenoval se „Sedmý kontinent", režíroval ho pan režišér Gajer a hlavní roli v něm hrál

bagr. Bagr a pan Marvan. Já se s panem Marvanem setkal i v dalších filmech, zajímavé je, že jsem s ním hrál i ve svém posledním filmu, v „Noci na Karlštejně". Tam vždycky v pauzách běželi všichni dolů, něco si vypít, ovšem pan Marvan už moc chodit nemohl, tak jsem s ním na těch šancích seděl, někdy i celou noc, protože se točilo ve dne v noci. A on mi vyprávěl. Uměl se smát, uměl vymýšlet vtipy, uměl si dělat legraci sám ze sebe, byl to báječný člověk. Ale chcete-li hovořit o komikovi číslo jedna, pak to byl pan Burian. On vlastně všechno tvořil podle pana Chaplina, takové ty malé, prosté lidi, spíš uťápnuté, kteří se vlastní pílí, svým humorem a svou chytrostí dostávají do popředí. To se mi vždycky moc líbilo, protože to byl vlastně také náš osud, nás, obyčejných lidí. Já přišel do Prahy s bendžem a dvěma košilema a říkal jsem si: Tak a já teď tady budu zpívat! Potkal jsem se s Jirkou Suchým, bylo to 1. května 1957, chystala se premiéra prvního text-eppealu...

O.S.: „Už jsem se lekl, že jste se potkali v průvodu, tam že sis nesl ty dvě košile a bendžo..."

WALDEMAR MATUŠKA: „Ne! To bylo odpoledne a my měli zkoušku! Ale je pravda, že jsem šel po Václavském náměstí a tam mě poprvé zastavili pionýři a chtěli na mě podpis, ačkoliv mě tehdy ještě nikdo neznal!"

PAVLÍNA FILIPOVSKÁ: „Oni si, Waldo, mysleli, že jste rumunská delegace! Pionýři byli na to jako diví!"

WALDEMAR MATUŠKA: „Už jsem vám řekl, že s Rumuny nemám nic společného... Jiřík tenkrát ještě jel do ateliéru vedle Hlavního nádraží, kde pracoval, pro basu a společně jsme tu basu stěhovali. Naložili jsme ji do tramvaje, tenkrát ještě stála šedesát halířů, stáli jsme na zadní plošině a on říká: „Víš, večer totiž budeme zpívat takovou píseň, která se jmenuje Opilá bílá myška." A teď mě učil během jízdy tu Opilou bílou myšku a lidi na nás koukali vyjeveně, jako když hrají hymny, a říkali si: Co si to tam ti dva broukaj? A my zpívali: „Bílá myška v deliriu vidí stále před očima samé lidi, samé lidi, bílá myška opilá..." A přišel k nám průvodčí a povídá: „Co je?" Já mu říkám: „My si tu jenom něco zkoušíme." A on povídá: „Zkoušejte, zkoušejte – ale někde jinde!!! Tady mi plašíte lidi!" Nu ale i tak premiéra

té písničky večer byla... Jo, tenkrát jsme ještě měli mladé mozky! Ony ty buňky, kterých má člověk několik miliard, neumějí totiž plavat... To je zajímavé! Jak se buňky ocitnou v určitém druhu tekutiny, tak se utopí a – konec. My měli tenkrát těch buněk daleko víc, takže nám ta cesta do Reduty skutečně stačila k tomu, abychom se tu Bílou myšku naučili..."

PAVLÍNA FILIPOVSKÁ: „Waldo – a kam byste musel jet tou tramvají teď?"

WALDEMAR MATUŠKA: „A proč myslíte, že jsem se přestěhoval?"

PAVLÍNA FILIPOVSKÁ: „Jo, takhle! A já pořád, proč jste zmizel tak daleko! Oni zkoušeli! – Já si vás pamatuju..."

WALDEMAR MATUŠKA: „Já vás taky!"

PAVLÍNA FILIPOVSKÁ: „Ne, počkejte, já chci říct, že si vás pamatuju z té doby, kdy jste tu písničku zpívali! Tatínek mě tenkrát na tyhle text–appealy brával. Já byla ještě..."

WALDEMAR MATUŠKA: „...malinká holčička. Krásná. Totiž – krásně malinká!"

PAVLÍNA FILIPOVSKÁ: „To leda! Já byla krásně malinká a vy jste měl krásné drátěné brejličky!"

O.S.: „A knír měl prvního května!"

WALDEMAR MATUŠKA: „Jo, to by souhlasilo. – Ještě bych chtěl připomenout takovou maličkůstku, k těm filmům. Ve „Fantomu Morrisvillu" (ve kterém jsme se mimochodem také sešli s panem Marvanem) hrál hlavní roli pan Oldřich Nový. A ten, když jsem se převlékl jako doktor Lepierre, se na mě chvíli tak koukal a pak povídá: „Poslechněte, Waldemare, pojďte sem. Víte, co to máte na sobě?" Já říkám: „To je žaket, mistře." A on mi povídá s úsměvem: „Já vím. Ten mi totiž šili do Kristiána." Takže já v tom filmu hrál v kostýmu, který na Oldřicha Nového šili do filmu „Kristián"! On ho poznal!"

JOSEF ZÍMA:

„O panu Werichovi toho bylo už hodně řečeno i napsáno, já myslím, že těch historek, které ještě nebyly nikde publikované, je strašně málo, nicméně si zkusím vzpomenout na dvě, u kterých jsem byl v divadle ABC osobně přítomen, neboť jsem měl tu čest být s panem Werichem v jeho divadle pět let. Jedna ta historka je taková – člověčenská, lidská, taková „soukromá" – jak to rád říkal Werich. Je trošku možná choulostivá, ale já se ji pokusím interpretovat tak, aby to nebylo proti ničemu a proti nikomu, hlavně pak proti mravnosti. Hráli jsme jednou takhle odpoledne (to se v sobotu hrálo dvakrát a v neděli dvakrát, což Werich neměl rád, protože říkal: „Jéžišmarjá, v neděli odpoledne, to zase budeme hrát pro to vepřový, zas to bude v těch řadách spát!") takže – hráli jsme odpolední představení a o přestávce, to byl Werich převlečený do županu, najednou si musel odskočit.

Letěl tedy na onu pánskou místnost, jenomže ta byla beznadějně zamčená. I nedalo se nic dělat – vlítl tedy vedle na tu dámskou. Sotva tam usedl, přiběhla tam jedna kolegyně, která měla také naspěch. Lomcovala klikou a křičela: „Jéžiš, holka, která tam seš? Dělej, já už to nemůžu vydržet!" A z té místnůstky se pojednou ozvalo: „Tady sedí ředitelka!" Pravda – on to řekl trochu jinak...

A pak jsem zažil příhodu, která už není tak choulostivá. Werich byl náladový člověk. Když jsme něco potřebovali, tak jsme se vždycky nejdřív ptali jeho sekretářky, zlaté Jarmilky Týlové, v jaké je pan šéf náladě. Když řekla: Je to dobrý, běž tam...tak udělal první a poslední. Když ale řekla: Já ti nevím, nevypadá to zrovna nejlíp, přijď radši zítra...tak se za ním raději nechodilo.

Jednou se stalo, že k nám večer při představení přišel nějaký pán, který měl vážné podezření, že jeho žena, naše baletka z divadla, má poměr s nějakým hudebníkem, rovněž z divadla. Tak tedy přišel a rovnou za šéfem do jeho kanceláře. Předesílám – Werich byl v dobré náladě! Seděl zase v tom svém dlouhém županu, pod nímž měl jen spodní prádélko, nu a onen pán tam vstoupil a povídá: „Podívejte se, pane Werichu, já jsem ten a ten, moje žena tady pracuje a ona mi tu chodí s nějakým muzikantem. Vy s tím musíte něco udělat, protože je to proti morálce a hlavně proti socialistické morálce! Vy, jako ředitel, nesmíte dopustit, aby se děla taková nepravost!" Werich měl dobrou náladu. Povídá: „Podívejte

se, pane, já sice jsem ředitelem tohoto divadla, já tady vypisuju všechna ta lejstra, taky tu hraju, starám se o soubor, o dramaturgii, jenomže já se nemůžu věnovat ještě těmhle soukromým záležitostem, víte, ono by se to ani nepatřilo, to je prostě vaše soukromá věc, vyřiďte si to doma nebo u soudu, to je jedno, ale já to prostě řešit nemůžu, nezlobte se na mě." Takhle mile mu to řekl. Uklidnil ho, vypoklonkoval, že ten člověk nakonec pozdravil a odešel z té kanceláře. Jenomže – došel k vrátnici a tam mu najednou nějak došlo, že vlastně ničeho nedocílil, takže se vrátil. Otevřel dveře kanceláře a povídá zvýšeným hlasem: „Pane Werichu, vy s tím m u s í t e něco udělat!" Načež pan Werich v tom dlouhém županu vstal a povídá: „Mladý pane, obraťte se." Pán ničeho netuše se obrátil a Werich z toho županu vysunul tu svou silnou werichovskou nohu a tak ho nakopl do zadku, že milý stěžovatel málem prorazil dveře. Ovšem to nestačilo! Werich toho pána takhle vykopal až před vrátnici!

Zkrátka – změnila se mu nálada."

Herečku a zpěvačku Martinu Menšíkovou jsme pozvali, aby si u nás zavzpomínala na svého tatínka, báječného herce a komika Vladimíra Menšíka.

MARTINA M E N Š Í K O V Á :

„Podle nás, dětí, byl tatínek naprosto geniální. Myslím, že maminka s námi tenhle názor příliš nesdílela, protože maminka byla v naší rodině jediný člověk, který se snažil udržet doma nějaký řád, nějaký pořádek, vychovat z nás slušné lidi. Ne, že by se o to tatínek nesnažil, ale nebýval s námi zase tak často, takže když se doma objevil, měl potřebu vynahradit nám tu dobu, kterou s námi nebyl a proto nám dělal spoustu ústupků. Když mi například maminka řekla: „Nepůjdeš ven, dokud si neuklidíš!", tak tatínek mě okamžitě uvolnil: „Běž, Martinko, já to za tebe udělám". Takže maminka byla z tatínkovy výchovy trochu zoufalá, protože on vlastně podrýval její autoritu. Pochopila jsem to až mnohem později. Když byla maminka na měsíc v lázních a my zůstali s tatínkem na chalupě sami, prodlužovali jsme si tak ten den do noci – tatínek mi vyprávěl spoustu svých nádherných

životních příběhů – až jsme nakonec skončili tak, že už jsme chodili spát v šest ráno, celý krásný letní den jsme prospali, sluníčko se nás za ten měsíc ani netklo, a probouzeli jsme se kolem osmé hodiny večer, kdy jsme si dělali snídani, ve dvě v noci jsme vařili oběd, v pohodě, v klidu, nikdo nás nerušil. Když se maminka po měsíci vrátila, tak se zhrozila. Chápu, že bychom bez ní s tatínkem opravdu skončili příšerným způsobem. Ovšem jinak – tatínek byl geniální. I v tom, jaká byla doma vždycky obrovská pohoda a legrace, protože takový, jaký vystupoval na veřejnosti, byl i v soukromí.

Měli jsme opravdu krásné dětství."

BOHUMIL B E Z O U Š K A :

„Koho milovalo celé Národní divadlo, to byl nebožtík Jaroušek Vojta! Studnice moudra, dobra, laskavosti a lidství. Vypravovaly se o něm ty „zvojtěné" anekdoty, ale většina z nich nebyla pravdivá. On sám říkal: „To na mě vymyslel ten pacholek Haas!" Něco však pravda přece jen být musela.

Jednou se bavili v divadle starší páni kolegové o domácích zvířatech; chovatelé psů chválili pejsky, kočičkáři kočky, Vojta to chvíli poslouchal a pojednou povídá: „Chlapci, to je moc vobyčejný, psi a kočky, to já jsem chtěl udělat dětem radost, tak jsem jim koupil veverku!" A někdo povídá: „Vojto, jdi prosím tě! Veverka přece smrdí!" A Vojta se rozlítil: „Cože?! Veverka že smrdí? Vůbec ne! Kdo ti to řek'? – Ale někdy hrozně."

Já dávám před anekdotama přednost historkám ze života. A jednu vám o Vojtovi povím. To se dával Jiráskův „Jan Žižka" a Vojta hrál Žižku. A ten Žižka začíná jako jednooký, na jedno oko ještě vidí. Je po třetím zvonění, ozve se inspicient, Vojta se v šatně zvedl, vzal si tu čapku, vzal si rukavice, do ruky palcát a šel dolů na jeviště. Nu a když se tam posadil a rozhrnula se opona, tak jsme všichni koukali – Vojta neměl přes oko pásku! Zapomněl. Na jevišti celý soubor a tak každý

na něj: Jardo, nemáš pásku! Vojto, Žižka byl jednookej! Vojto, kde máš pásku? – Vojta se nejdřív lekl, pak se začal uchechtávat, až musel nakonec fousama ten smích jaksi ztišit, jenomže potom si uvědomil, že to je skutečně hrůza. A tak začal mhouřit střídavě oči! Nejdřív zamhouřil levé oko, pak si to rozmyslel a zamhouřil pravé. My se mohli zbláznit smíchy! Pak ten akt skončil, šli jsme nahoru do šatny a Vojta nám cestou povídá: „Vy se smějete, ale já jsem si hoši fakt nemohl vzpomenout, na který oko byl ten Žižka slepej!"

Končím v roce 1994. Po delší pauze se také prostřednictvím Kavárničky vrátil na televizní obrazovky doktor Miroslav Plzák, lékař, který svůj smysl pro humor předvedl divákům v minulosti nesčíslněkrát. Proto jsem si myslel, že by bylo dobré tuto nejobsáhlejší kapitolu z celé Účtenky zakončit právě jím. Jsem si vědom, že se na spoustu skvělých vypravěčů nedostalo, ale přibývají k nim každého čtvrt roku další a další, takže se nabízí otázka, proč by po čase nemohli právě oni zaplnit podobnou kapitolu nové Účtenky. Nu, uvidíme...

MUDr. MIROSLAV P L Z Á K , CSc. :

„Ptáte se mě, komu ze slavných lidí jsem záviděl jeho milostné problémy a komu je nezáviděl... Především – užíváte termínu 'milostný problém' a to je správné, protože každá láska je spojena se zoufalstvím, takže kdo si ji nadměrně užívá, ten si také pak nadměrně užívá zoufalství.

Co si budeme povídat – na prvním místě musím jmenovat Miloše Kopeckého. Ovšem – pozor! Muži, co mají rádi ženy, se dělí na Casanovy a Don Juany. Don Juan se zamiluje, hledá lásku, kdežto Casanova, ten hledá jenom požitek! A budete se velice divit – Miloš Kopecký je Don Juan! Nikoliv Casanova! To si lidé jenom myslí, ale pan Kopecký, ten se vždycky zamiluje, vždycky je to vztah, a taky si to pak dovede náležitě protrpět! Kdežto jiní, mohu–li jmenovat, on není v České republice, ale takový Milan Kundera, anebo blahé paměti Jiří Šlitr, to byli praví Casanovové! Ti tak tajně, s ohrnutým límcem, aby se nikdo nic nedozvěděl... Nejzajímavější byl pro mne pan Menšík. Od toho jsem se nikdy nedozvěděl, jak to s ním vlastně je.

Čemu jsem se v životě nejvíc zasmál? Nejvíc asi některým dopisům, které dostávám. Posuďte sami – tenhle má dokonce tři pointy: „Vážený pane doktore, mám takový problém, že manžel chce, abych měla při milování oči otevřené, že on je má taky. Jenomže on je mít musí, protože jakmile je zavře, tak v tu ránu usne!" Druhá pointa: „Pozvěte si ho a mně pošlete něco na spaní!" A třetí: „Zjara vám přivezu vejce, jistě nemáte čerstvý."

Já jednou vystupoval na Zbraslavi a zrovna se tam oslavovalo výročí Vladislava Vančury. Tak mě tam všichni upozorňovali: Dejte si dneska pozor, je tady krajský tajemník! A ten krajský tajemník tam měl projev ke školákům a v něm řekl doslova toto: „Děti, pro pravdu musíte umět trpět, jako trpěl Vladislav Vančura, a socialistické zřízení vám k tomu dává ty nejlepší podmínky!" Mimochodem – kdysi jsem byl i při tom, kdy se něco podobného povedlo i bývalému ministru Nejedlému. Ten zase doslova řekl: „A uvědomme si, že všichni jsme malé zrnko písku v složitém soukolí socialismu!"

A ještě jsem si vzpomněl na jeden dopis. Byla v něm věta, která mně připadá jako perla: „Můj manžel dlouho spí, ale tvrdí mi, že nespí dlouho, ale pomalu. Je to možné?" To se mi moc líbilo, protože já sám jsem odpolední spáč a tvrdím, že chce-li žena muže pohladit, tak když chlap vstoupí do dveří a řekne: „Dneska jsem takovej ňákej unavenej," žena nemá říct: „To bych teda ráda věděla z čeho!" nýbrž: „Opravdu, člověče." A teď má jít za sebou: „Sedni si, najez se, lehni si..." A má ho na celý život!

Tohle ale nepůsobí na ženy.

Ovšem znám také takovou hladivou frázi, kterou má říct muž, když takhle doma sedí, zatímco jeho žena pracuje: „Holka, ty jsi na tom hůř než já!"

Se zpěvem jde všechno líp

Přiznám se vám, že jsem se zpočátku velmi bránil. Ba i moje žena byla proti. Ne, že bych se zpěvu vyhýbal ze zásady. Když už jsem měl publikovaných několik stovek kreslených myších vtipů a začal jsem je tisknout i vystavovat v zahraničí, ješitnost mě svého času vehnala ba i do nahrávacího studia, kde jsem spolu se sborem Bambini di Praga a orchestrem Pavla Větrovce nazpíval na singl pro Panton dvě „myší písně". Ostatně – od poloviny šedesátých let jsem nikdy nepřestal psát také texty k písničkám, ať už byly pro děti (ty v posledních letech téměř výhradně interpretuje Dagmar Patrasová) anebo pro dospělé (z těch považuji za svůj největší úspěch ty, které například nazpívala Hana Hegerová). Přesto však být v Kavárničkách za zpěváka, to se mi moc nechtělo. Když mi nakonec v televizi sdělili, že do stejné role budou vtahováni i mí partneři (z nichž Valerie Chmelová má – při vší úctě k ní – věru důvod vznášet proti této povinnosti pravidelné námitky) rezignoval jsem. Postupně jsem dokonce i upustil od mnohého ze svých původně zamýšlených pevných předsevzetí, že za a) nebudu nikdy zpívat dechovku, za b) nebudu nikdy zpívat operetu a za c) nebudu nikdy zpívat písničky Suchého a Šlitra, neboť to mi připadalo už zcela nepatřičné.

Nejprve mi dramaturg Karel Spurný rozmluvil tu dechovku. To šlo rychle – už ve druhé Kavárničce jsem zpíval s Janou Paulovou polku jejího tatínka o tom, že „hrála muzika

bez kapelníka". Časem došlo i na operetku a s ní související i mé okostýmování (dělal jsem značné potíže – před kamerou pak už jen co jsem mohl). Nu a nakonec se samozřejmě objevily písničky ze Semaforu! Na tomto bitevním poli jsem však přece jen něco ubránil. Jednak v písničkách známých z interpretace mého bratra jsem si vymínil účinkování pouze ve sborech typu „jé, jé, jé" a „hoši a děvčata, pěstujte koťata", pak že také nebudu muset pokud možno nasazovat si na hlavu slaměný klobouk zvaný žirarďák, jedině snad buřinku, a pokud už bude opravdu nezbytné, abych předstoupil před mikrofon coby sólista, že budu skromě a po svém interpretovat písničky, které národ zná v jinak nezaměnitelné interpretaci Jiřího Šlitra (který, jak známo, mým bratrem nebyl). A povšimněte si, že se mi leccos z toho podařilo uhájit až do dnešních dnů!

Abyste mi rozuměli, v žádném případě nejsem potížista, trvalo mi však opravdu dost dlouho, než jsem se přesvědčil a pochopil, že nechce-li být Kavárnička diskusním klubem anebo publicistickým pořadem jiného typu, musí být v určitých místech přerušována tu písničkou, interpretovanou nějakým známým zpívajícím hostem, tu filmovou ukázkou (příp. i krátkou archivní ukázkou zvukovou) pak písničkami, tvořícími závěrečnou, mnohdy monotématickou písničkovou směs, anebo písničkovými kuriozitami, jako byla například ta, kterou složil, otextoval a věnoval herečce Anny Ondrákové režisér Martin Frič, anebo kterou složila Emma Destinová a otextoval kabaretiér Josef Šváb-Malostranský, anebo kterou na námět Vlasty Buriana napsal Saša Rašilov... atakdále, mohl bych pokračovat. Ovšem jak předvést takovou písničku televiznímu divákovi, není-li po ruce žádný známý interpret? Pokud byl naším hostem Luděk Sobota a měli jsme tak možnost zveřejnit v jeho podání zcela neznámou píseň „Ninča", kterou věnoval Eman Fiala k narozeninám manželce Vlasty Buriana, tak to bylo samozřejmě vítané. Podobně si u nás s chutí zazpíval například režisér Zdeněk Podskalský (spolu s Jaroslavem Wykrentem) „Píseň starého idiota" od Ference Futuristy, Kateřina Burianová-Rajmontová píseň svého tatínka E. F. Buriana „Rue de la Gaité" a Viktor Sodoma kuplet z repertoáru své prapratety, šantá-

nové pěvkyně Lorči Sodomové. Jenomže ne vždy jsou hosté schopni či ochotni sehrát u nás i roli zpěváků, takže bylo a je dodnes na nás (tedy na mé maličkosti, na panu Vrchním, Aleně Sasínové, Láďovi Gerendášovi, ba i na Valerii Chmelové), abychom se tohoto úkolu ujali. A tak tedy zpíváme – a vy teď už víte proč.

Fakt je, že se mi tato povinnost začala stávat příjemnou od chvíle, kdy jsem se s dramaturgem domluvil, že čas od času může v Kavárničce zaznít také píseň zcela původní, speciálně pro Kavárničku vytvořená. Pro zhudebňování mých textů jsem získal ideálního tvůrce, skladatele a aranžéra dr. Vladimíra Čecha z Přerova, který mimochodem stojí právě jako aranžér plných deset let skromě v pozadí všech kavárničkových hudebních a písničkových projektů, a já jsem rád, že mu touto cestou mohu za vše poděkovat. Čas od času tedy vznikají písničky pro potřeby pořadu, jako například ta, jíž jsem oslavil návštěvu polské herečky Barbary Polomské a kterou jste si už mohli přečíst na jiném místě této knížky. Když jsme se v roce 1992 rozhodli, že by se asi tak dvakrát do roka mohla objevovat Kavárnička zaměřená na hosty více nám generačně příbuzné (dostala podtitul „Dlouho jsme se neviděli") naskytla se pro mě jako textaře příležitost otevírat a uzavírat každý tento pořad zpěvem. A tak vznikly dvě písně, které jsem zpíval zprvu s Ladislavem Gerendášem, později s Valerií Chmelovou.

DLOUHO JSME SE NEVIDĚLI

Dnes vrátíme se zpět
o dobrých třicet let
Kalendář si může trhnout nohou
Pro nás čas neplatí
My dva jsme totiž ti
Co dovolit si s časem hýbat mohou

Dnes vrátíme se zpět
O dobrých třicet let
Jó, to jsme měli ještě spoustu vlasů
A každý den byl sraz

Neboť byl na něj čas
A přátelé drželi spolu basu
Dlouho jsme se neviděli
Říkáme svým známým
Sejdeme se po neděli
Budeme-li k mání
Dlouho jsme se neviděli
Léta mizí v čudu
Proto bychom po neděli
Konečně si říci měli
Dneska k mání budu!

V ILUSIONU, V PONREPU

Až jednou budou běžet filmy s námi
V Ilusionu, v Ponrepu
V hledišti budou sedět hlavně známí
V Ilusionu, v Ponrepu
Na filmovém plátně škrábance tam prší
V Ilusionu, v Ponrepu
Málo koho z lidí pršení však ruší
V Ilusionu, v Ponrepu

Přijdeme si sednout do poslední řady
V Ilusionu, v Ponrepu
Tak aby všichni seděli k nám zády
V Ilusionu, v Ponrepu
Tak aby do tváře nebylo nám vidět
V Ilusionu, v Ponrepu
I když se za slzy není třeba stydět
V Ilusionu, v Ponrepu

Až jednou budou běžet filmy s námi
V Ilusionu, v Ponrepu
V hledišti budou sedět hlavně známí
V Ilusionu, v Ponrepu
Bude to krásné, jediné co vadí
V Ilusionu, v Ponrepu
Že na plátně nejsou staří – a v hledišti mladí

V Ilusionu, v Ponrepu
V Ilusionu, v Ponrepu

Ladislav Gerendáš je člověk, kterého nelze nemít rád. Je to vpravdě „roztomilý člověk". Děsně rád se směje a to i tehdy, stane-li se sám obětí nějaké legrácky svých kolegů. Na jeho účet žertoval kdysi Ivan Mládek, to když byl Láďa členem jeho Banjo Bandu, žertovali na jeho účet i kolegové Oldřich Kaiser a Jiří Lábus, to když byl svého času členem divadla Ypsilon. V roce 1986 se blížilo Láďovo životní jubileum – čtyřicítka – a ti dva rošťáci mu provedli něco, co vám musím vylíčit. V první polovině prosince toho roku se na fermanech snad všech pražských divadel objevil dvojjazyčný leták (v češtině a maďarštině), na kterém bylo lze se dočíst:

MAĎARSKÁ KULTURA,
kulturní a informační středisko
Rytířská 25–27, Praha 1 – St. Město

Oznamujeme všem přátelům, příbuzným a známým,
že dne 16. prosince 1986 se dožívá 40ti let
dlouholetý člen Svazu československo-maďarské
kultury, český herec, zpěvák a trumpetista

Ladislav Gerendáš
přezdívaný též „Dalmatská čufta"
(na protější stránce, kde byl celý text v maďarštině, znělo jméno s přezdívkou oslavence takto:
G E R E N D Á Š László
beceněven „D a l m á t c s u f t a ")

Oslava tohoto významného životního jubilea
probíhá ve dnech 16. až 20. prosince ve všech
prostorách Studia Ypsilon, Spálená 16, Praha 1.

Jménem oslavence i jménem
naším Vás všechny srdečně
zveme

Já osobně jsem o tento letáček požádal ve vrátnici divadla Semafor a proto ho dnes mohu tak věrně tlumočit. Že ve dnech 16. až 20. prosince 1986 se v Ypsilonce s gratulanty

dveře netrhly (a Ladislava-Lászla přišla jeho pohostinnost určitě na pěkné peníze) je samozřejmé. To ovšem nebylo ještě všechno. Vzhledem k tomu, že obsah letáčku byl organizátory dodán i do denního tisku, objevovali se v Ypsilonce i gratulanti víceméně nečekaní. Tu volal kdosi z kterési Brigády socialistické práce, že oslavenci gratuluje jménem celého kolektivu, tu nečekaně dorazila patnáctičlenná delegace mladých herců, s nimiž musel oslavenec odběhnout ze zkoušky naproti do restauračního zařízení a přiťuknout si s nimi přátelskou sklenkou. Jistěže i za tím vším, co se objevovalo navíc, stáli zase pánové Kaiser a Lábus. Pro Ladislava tak připravili ti dva zážitek na celý život. Alespoň on to dodnes tvrdí. A já mu to rád věřím.

Do pořadu „Dlouho jsme se neviděli" jsem pro Láďu Gerendáše napsal podle jeho životního příběhu píseň, kterou žel, dodnes nenazpíval, i když tvrdí, že ji s láskou zhudebnil. Prý je mu to žinantní zpívat lidem o sobě. Léta jsem mu to měl za zlé, ale když se tak dívám dnes do kalendáře, datum 16. prosince 1996 se kvapem blíží a tak důvod k nazpívání téhle písně Láďa mít bude...

LÁĎOVO ZRCADLO

Všiml jsem si tuhle
Že mi nějak prejská
V koupelně nad umyvadlem zrcadlo
Kdysi jsem v něm vídal
Mladičkého hejska
Nadšence pro film, hudbu a divadlo

Tenkrát mi z rádia
Denně vyhrávali
Bezubka, Brázda, Vlach a Brom
A já se sám sebe
Tázal doma zda-li
Hrát na trubku nebo na trombón

Zvolil jsem trubku
Vylepšil to zpěvem

Nakonec zavolal Barrandov
Prý se jim hodím
Exotickým zjevem
Do role – zatím jen beze slov

Narostly mi vousy
Odešly mi vlasy
Dioptrií pár mi přibylo
Role mají slova
Pryč jsou staré časy
V pase zdá se, že jsem přibral o kilo

Co chvíli se kdekdo
Venku po mně dívá
Žádný na mě dříví neštípá
Láďa jsem, či Géza
Ač jsem také býval
Hájek z Plavců nebo Uhlíř bez Šípa

Čtyřicítka tatam
Padesátka kvačí
A to přímo mé osobě v ústrety
Je to všechno príma
Jenže já bych radši
Zpátky k prvním tónům té své trumpety

Všiml jsem si tuhle
Že mi nějak prejská
V koupelně nad umyvadlem zrcadlo
A ačkoliv nejsem
Tím, kdo si rád stejská
Zpíval jsem vám, co mě při tom napadlo

A ještě jeden text písničky bych v téhle knížce rád připomněl. Vznikl u příležitosti vzniku několika střihových pořadů, jejichž podtitul zněl „Částečná bilance" a které měly skalním divákům připomenout ta vyprávění hostů Kavárniček, která u nich měla největší ohlas. Poprvé jsem tuhle písničku „Částečných bilancí" zpíval v opravdovské ostravské

kavárně, v prostředí, které téměř přesně odpovídalo obsahu textu. S tím, co píseň sděluje, se dodnes ztotožňuji. A věřím, že i mnohým z vás mluvila či bude mluvit z duše...

MŮŽE SE VZPOMÍNAT

V kavárně u okna malý je plácek
Ve stínu zašlé slávy
Na stolku přede mnou stříbrný tácek
Se šálkem černé kávy

Zbloudilé šípy Amorů
Stopy tu nechaly v plyši
Ze stolku s deskou z mramoru
Mlhavá minulost čiší

A může se vzpomínat
Na to, co v životě bylo pěkné
Může se vzpomínat
Večer se vzpomíná líp než ve dne

Může se vzpomínat
Vzpomínky lesklé jsou jako mince
Může se vzpomínat
Vzpomínka přichází po vzpomínce

V kavárně u okna malý je plácek
Ve stínu zašlé slávy
Na stolku přede mnou stříbrný tácek
Se šálkem černé kávy

Piáno tiše tu valčík hraje
Klávesnicí prsty klopýtají
Dnes večer loňský sníh neroztaje
Dnes večer nikdo nic neutají

A může se vzpomínat
Pozor však – pouze na to pěkné!
Může se vzpomínat

Večer se vzpomíná líp než ve dne
Může se vzpomínat
Nevěřte že to snad není radno
Může se vzpomínat
S úsměvem obvykle jde to snadno

Kavárnička u Kokořína

Kavárny jsou u nás na vymření, také jste si toho všimli? Kavárny mizely a mizí...

Teprve v dnešní nové době – a v roce vlastní padesátky – jsem pochopil pohnutky Adolfa Hoffmeistera, který začátkem šedesátých let uspořádal vzpomínkový sborník o tehdy již neexistující kavárně Union. Ta knížka mě oslovila už tenkrát; představoval jsem si, jaký asi byl ten vlídný pan vrchní Patera, u něhož nacházeli mnohdy poslední azyl dne umělci, kteří jej pak z vděčnosti zvěčňovali ve svých literárních dílech. Kdysi jsem na jméno Patera narazil hned v několika knížkách najednou (jedním z autorů byl i Jaroslav Hašek) a vypsal si je spolu s názvy filmů, kde se pan vrchní téhož příjmení rovněž objevil. Říkal jsem si, že o tom jednou napíšu fejeton, anebo že se naskytne určitě i jiná příležitost ke zveřejnění. Papírek jsem pečlivě uschoval, abych ho – pochopitelně – už nikdy nenašel...

V těch šedesátých letech jsem už také jen slýchal třeba o kavárně Lloyd, ve které vyhrával k tanci orchestr mladého Karla Vlacha, anebo o kavárně z počátku tohoto století, která byla v Řetězové ulici a nesla název Montmartre. Připadalo mi to všechno neskutečné. Pověsti z dávno zasuté minulosti. Jak to asi v takových předválečných kavárnách vypadalo? Představoval jsem si jejich interiér asi jako bar, v němž Oldřich Nový ve filmu Kristián vyznával lásku Adině Mandlové. Ano, tak nějak jsem uvažoval ve svých sedmnácti-osmnácti

letech, sám pobíhaje po Praze s hlavou plnou představ o své závratné umělecké budoucnosti, a muselo uplynout téměř třiatřicet let, abych si pojednou uvědomil, že vlastně i za mého dospívání existovala v Praze místa, která začala aspirovat na úlohu zaniklých legend. Například kavárna Vltava, v níž se koncem padesátých let ocitl i můj bratr Jiří s panem Horníčkem a skupinou muzikantů, mezi nimiž byl už i Jiří Šlitr a Ferdinand Havlík. Vystupovali ve Vltavě každé pondělí, ty večery se jmenovaly „Pondělky s tetou", v ostatních dnech tam vyhrával k tanci například orchestr Jaroslava Maliny (ve starých tramvajích se tehdy na oknech objevily letáčky s rébusem, na němž byla nakreslená červená malina, vedle ní napsáno „o 5 ve" a následovaly kreslené vltavské vlnky).

Když jsem začal chodit do kaváren, hrál se ve Vltavě jazz, který jsem zrovna v té době nevyhledával, neboť jsem byl zasažen vlnou rock and rollu a divadel malých forem. Protože jsem byl navíc posedlý neustálým zakládáním malých scén, vysedával jsem často při dlouhých a bouřlivých debatách se stejně „postiženými" vrstevníky v kavárně Slavie, ale také v Malostranské kavárně, v malé kavárničce-bistru Speciál vedle Slovanského domu a za Eduardem Pergnerem jsem docházel do jeho poetického Miniaturního kabaretu, který sídlil na Václavském náměstí v kavárně Luxor. Ó, jak jsem mu záviděl, že má vlastní kabaretní scénu s každodenním programem!

V kavárnách, těch starých, klasických, které mi bylo ještě dopřáno zažít, jsem míval vždy zvláštní, sváteční pocit, když za tři-čtyři koruny přede mne položil pan vrchní na stolek stříbrný tácek, na kterém stála džezva s tureckou kávou, šálek s podšálkem a lžičkou, dva cukry a malá sklenka vody. Nikdy nezapomenu na vzácné chvíle, kdy – pokud se mi naskytla ta možnost – jsem usedl ve všední den, ale třeba i v neděli, již po osmé hodině ráno(!) k velkému kavárenskému oknu, před sebou kávu na tácku a v ruce čerstvé noviny, zavěšené v bambusovém či drátěném rámu. Jak jen jsem byl dospělý! Konečně – není to tak dávno, sotva deset let, kdy jsme chodívali s přítelem Petrem Kovaříkem a s našimi manželkami v neděli dopoledne do poloprázdné kavárny Slavie na teplý

jablečný závin a espreso či vídeňskou kávu. Vybavují se mi nyní všechny ty chvíle v nejrůznějších denních i nočních dobách, které jsem v minulosti prožil v pražských kavárnách. Ve Slavii jsem si najednou všiml, že u vedlejšího stolku sedí některý ze známých herců Národního divadla s někým, s kým si tu dojednal schůzku, anebo že opodál sedí ten a ten známý mladý režisér, možná že se svým budoucím scenáristou. Usedali tu také k malému stolku Jirka Grossmann se Slávkem Šimkem a vymýšleli po vzoru Voskovce a Wericha pro své divadélko Karkulka (anebo už tenkrát byli ve Sluníčku?) své slavné humoristické povídky.

Kde je dnes kavárna Slavie? Já vím... Stojí tam, kde stávala odjakživa, akorát že už je několik let zavřená...

Když o tom tak uvažuji, napadá mě myšlenka dost děsivá, ale něco na ní nejspíš bude. Totiž – že jsem příslušníkem generace, která je už asi skutečně tou poslední generací, pro niž kavárny a kavárenský život něco znamenal. Mimochodem – život kavárenský! Často se i ještě dnes setkávám s názorem, že život kavárenský byl typický pouze pro takzvané „kavárenské povaleče". To je omyl. Pokud by byli skutečnými kavárenskými povaleči Vítězslav Nezval, Hugo Haas, Karel Poláček, Egon Erwin Kisch, pánové Voskovec a Werich, nikdy bychom jejich jména neznali! Naopak, je-li kupříkladu dílo Vítězslava Nezvala tak gigantické, můžeme za jeho podstatnou část blahořečit právě pražským kavárnám a Nezvalovým pobytům v nich.

Trochu jsem se rozepsal. Ale kdo jiný může ty mé myšlenkové pochody lépe chápat než právě diváci televizních Kavárniček? Teď se však vrátím k něčemu, co už jsem nakousl v jedné své Účtence. Když jsem měl možnost po listopadu 89 zpovzdálí pozorovat, jak hloupě promarnil nový majitel restauračního podniku zvaného Permoník na Černé louce v Ostravě příležitost využít letité popularity pořadu Kavárnička dříve narozených a televizi ze svých prostor s tímto pořadem nepřímo vykázal (šlo o přehnaně vysoké nájemné, požadované jednou za čtvrt roku za tři natáčecí dny!) říkal jsem si v duchu, že já tak tu možnost mít, nikdy bych podobný nesmysl neudělal. Uplynuly čtyři roky a hle, malá možnost se naskytla! Nikoliv sice v Ostravě, nikoliv ani v Praze,

ale pět kilometrů od obce Kokořín v místě zvaném Šemanovice, kde jsem našel svůj „konečný přístav". Spočívá v oáze klidu a pohody, o níž se zasluhuje dílem kokořínská chráněná příroda, dílem mnou chráněná manželka, pocházející z Beskyd, zpod Ondřejníka. Společně se stejnými nadšenci, manžely Pěnkavovými z Kralup, jsme se tu pustili do práce – výstavby šemanovického kulturního a společenského minicentra s názvem Nostalgie. Důvodů, proč právě v Šemanovicích může takovéhle zařízení fungovat, není málo. V dávné minulosti například chodil v této vesničce do školy básník Václav Bolemír Nebeský, životní láska Boženy Němcové, v nedalekých Želízech pobýval celkem přes dva roky spisovatel Franz Kafka, na šemanovickém hřbitůvku odpočívají malíř Alois Fišárek a sochař Martin Reiner, Kokořín a Kokořínsko jsou nejen dodnes turisty vyhledávanou scenérií, objevující se v dílě národního básníka Karla Hynka Máchy, ale i vděčnou scenérií mnoha českých filmů. Minulost trampské osady HARAKOKO (kam přijížděl např. i mladý Géza Včelička) je stále přitažlivá pro pokračovatele trampingu. Pamatujete si na půvabný kreslený film Jiřího Trnky „Zvířátka a Petrovští"? Petrovský, Klempera ba dokonce i Babinský – to je zase temná loupežnická minulost zdejšího okolí. Ale loupežníky ponechme stranou, zvláště dnes. Raději budu končit tím, že v širokém okolí Šemanovic se nachází také rekreační obydlí mnoha známých umělců, herců a zpěváků. Nevyužijte tak atraktivní minulosti i přítomnosti tohoto půvabného místečka na mapě Čech! Ostatně takhle už jsem uvažoval mnohem dříve, když si Šemanovice oblíbili třeba Ljuba Hermanová či Jára Kohout, z generace mladší pak například Dagmar Patrasová s Felixem Slováčkem.

Překvapuje vás, proč těmto informacím dávám tak velký prostor právě zde? Nedivte se. Důvod je samozřejmě ten, že hlavní sálek v Šemanovické Nostalgii bude – KAVÁRNIČKA DŘÍVE NAROZENÝCH! Kopie té televizní, včetně pravidelných pořadů a setkání s herci „staršího data na rodném listě". Na pódiu kromě stolku s křeslem pro hosta bude mít své stálé místo také piano a basa, nástroje se slavnou minulostí – piano, na které hrál Jiří Šlitr a basa, která zase v rukou mého sou-

rozence zažila slávu někdejší pražské Reduty. Ty dva hudební nástroje tu budou mít své opodstatnění – hned za Kavárničkou dříve narozených vzniká totiž malé muzeum zábavy SEMAFOREK, uchovávající památky z historie divadla Semafor a prvních tzv. divadel malých forem, ale i dokumenty z předválečných zábavních divadel – Osvobozeného V + W, Nového Oldřicha Nového, Vlasty Buriana, Járy Kohouta. V Kavárničce i v Semaforku se budou konat výstavy, v místní knihovně půjčovat knížky a v JOHOSTINCI pít a jíst jídla podle receptů našich slavných herců. Bude tu i stánek regionálního tisku, vybraných knih, kazet a pohlednic nakladatelství Klokočí a sídlo malé Nadace přátel zvířat, která je v přímém kontaktu s Fondem Brigitty Bardot v Paříži. Před Nostalgií bude dětské hřiště s pískovištěm, opodál, v prostoru skanzenu, také Muzeum zanikajících řemesel. I to patří do zdejší nostalgické atmosféry, i to by mělo v budoucnu těšit všechny zvědavé „dříve narozené". Jsem také rád, že se mi pro tyto plány podařilo získat i člověka pro mě životně veledůležitého – svého bratra Jiřího, který nejenže si už začíná vozit na návštěvy k nám své bendžo, ale pustil se ochotně i do výtvarného řešení firemního nápisu Nostalgie a 36 let existujícího firemního znaku divadla Semafor, který kdysi ještě jako propagační grafik sám navrhoval a který má dnes již i druhou verzi své podoby – Semaforek.

V letech 1995 a 1996 slaví Kavárnička dříve narozených 10 let existence (natáčení a první vysílání). Její mladší „bratranec", o něhož se rovněž s láskou pečlivě starám – zábavný rozhlasový týdeník Padesátník, přinášející od konce roku 1992 každý pátek večer na stanici Praha zábavu z let padesátých a šedesátých, slaví v roce 1996 své 150. vydání. 100 let oslaví téhož roku český film. Prostě – důvodů k tomu, aby se lidé „se starším datem na rodném listě" scházeli a bylo jim spolu dobře, je a bude stále dost a dost. A přiznám se vám, že už se moc těším, až k některým z nich z malého jevišťátka šemanovické Nostalgie pronesu onu obligátní větu, zaznívající až dosud jen z televizní obrazovky: „Pěkný podvečer, vážení a milí, vítám vás v naší Kavárničce!"

Ze všeho nakonec

Všechno má své „ze všeho nejdříve" i své „ze všeho nakonec". Náhody někdy vyřeší věci za vás. Mně se taková náhoda přihodila právě v době, kdy jsem přemýšlel o tom, jakými slovy se s vámi budu v Účtence loučit.

Darovala mi kamarádka opis modlitby prý anonymního autora. Přijímám opisy současné „lidové tvořivosti" vždy s určitým despektem; upřímně řečeno nikdy mě neoslovilo to, co mi bylo podstrčeno s ujištěním, že jsem „takovou legraci ještě nečet'". Bývají to různá manželská desatera, modlitby pivařů, známé texty přetransponované na silně choulostivé téma. Bývám nad těmi výtvory bezradný, i když dárcům tvrdívám, že jsem skutečně „takovou legraci ještě nečet'". Nechci jim kazit radost.

Tentokrát jsem dostal Modlitbu stárnoucích a užasl jsem. Ejhle – ono se může v „lidové tvořivosti" objevit i něco inteligentního!

To je ono, řekl jsem si. A dnes poprvé činím to, co obvykle všichni opisovači považují za svou povinnost. Posílám to dál. Ať vám následující řádky slouží a pomáhají jako mně...

MODLITBA STÁRNOUCÍCH

Pane, Ty víš, že stárnu;
nedopusť, abych podléhal povídavosti
a utkvělé představě, že se musím
ke všemu vyjádřit.

Osvoboď mne od touhy
napravovat záležitosti svých bližních,

nedopusť, abych přednášel nekonečné maličkosti,
propůjč mi křídla,
abych se vždy dostal k věci.

Zapečeť mi ústa, když se chystám
vyprávět o svých bolestech a trápeních.
Přibývá jich zároveň s mým věkem
a hovořit o nich se stává
sladším a sladším.

Pouč mne o nejcennějším,
že také já se mohu někdy mýlit.
Učiň, aby mne zajímaly věci druhých,
aniž bych do nich strkal nos,
abych dovedl pomáhat,
aniž bych řídil.

Mám nepřebernou zásobu moudrosti
a zkušenosti
a je to škoda,
že jich není možno použít.
Ale to víš, Pane, že si chci
zachránit několik přátel do konce
života.

Přehled dosud natočených pořadů Kavárnička dříve narozených v Československé a České televizi v Ostravě

pořadí	hosté	datum natáčení
1.	Ljuba Hermanová, Karel Matějček, Vladimír Brázda, Jana Včeláková	10. 4. 1985
2.	Hana Vítová, Settleři, Jana Paulová	26.–27. 3. 1986
3.	Stella Zázvorková, arch. Jan Zázvorka, Svatopluk Beneš, MUDr. Svatopluk Káš	9.–10. 4. 1986
4.	Josef Bek, Zdenka Sulanová-Nováková, Miloslav Švandrlík, Standa Procházka, Jitka Molavcová,	8.–9. 7. 1986
5.	Ella Šárková, R. A. Strejka, Anka Gabrielová-Nádvorníková, Josef Kobr, Milan Wolf	23.–24. 10. 1986
6.	Jiří Sovák, Anna Sováková, Dr. Lilly Hodáčová-Jirsová, Raoul Schránil, Věra Lišková-Schránilová	4.–5. 11. 1986
7.	Marie Rosůlková, Jaroslav Štercl, Saša Rašilov, Antonín „strýček" Jedlička	4.–5. 12. 1986
8.	Vlasta Fabianová, Zdeněk Dítě, Karel Effa, Dr. Pavel Taussig	21.–23. 5. 1987
9.	František Dibarbora, Stella Májová, Ondřej Neff, Otakar Štembera	21.–23. 5. 1987
10.	Gustav Nezval, Zdeněk Podskalský, Karel Vacek	5.–6. 11. 1987
11.	Miloslav Holub, Jiřina Froňková, Dr. Jan Pixa, Kateřina Burianová-Rajmontová	1.–2. 9. 1987
12.	Ljuba Hermanová – jubilejní	8. 3. 1988

13.	Miloš Kopecký, Jiří Štěpnička, Karel Jahn	5.–7. 7. 1988
14.	Július Pántik, Anna Ferencová, Vladimír Thiele	5.–7. 7. 1988
15.	Lubomír Lipský, Jiří Lír, Milena Uxová	28. 2.–1. 3. 1989
16.	...tentokrát poněkud netradiční (o tvůrcích a divácích)	13. 4. 1989
17.	Hana Hegerová, Dr. Zdeněk Mahler, (Július Pántik)	3.–5. 5. 1989
18.	Jiřina Steimarová, Lubomír Kostelka, Antonín Zacpal	3.–5. 5. 1989
19.	Berta Stýblová, Josef Větrovec, Antonín Pečenka	13.–14. 7. 1989
20.	Silvestrovská Kavárnička (Anduly jsou hezké holky)	28.–30. 9. 1989
21.	Libuše Havelková, Jan Skopeček, Zdeněk Petr	16.–18. 1. 1990
22.	Antonie Hegerlíková, Emilie Kristlová, ing. Vlastimil Kristl, Luděk Sobota	16.–18. 1. 1990
23.	Zdeněk Řehoř, Jiří Šrámek	11.–14. 6. 1990
24.	Elmar Klos, Jarmila Smejkalová, Rudolf Pellar	11.–14. 6. 1990
25.	Květa Fialová, Tereza Brdečková, Karel Fiala	11.–14. 6. 1990
26.	střihová Kavárnička	23.7. 1990
27.	střihová Kavárnička	1. 8. 1990

28. Anna Kreuzmannová, Bedřich Zelenka, Vít Holubec 1.–2. 10. 1990

29. Jára Kohout, Běla Jurdová, Ladislav Kochánek 18.–21. 2. 1991

30. Zita Kabátová, Karel Čáslavský, Jára Kohout 18.–21. 2. 1991

31. Milena Dvorská, Václav Postránecký, Ilja Černohorský, Pavel Mang 22.–24. 5. 1991

32. Adriena Borovičková, Stanislav Fišer, Jiří Trnka, Pavel Mang 22.–24. 5. 1991

33. Jethro Spencer McIntosh, Vladimír Svitáček, Karel Jelínek 13.–15. 10. 1991

34. Vlasta Průchová, Vladimír Ráž, Petr Hořec, Emil Viklický 13.–15. 10. 1991

35. Ivo Žídek, Vlastimil Bedrna 25. 2. 1992

36. Nelly Gaierová, Gustav Brom, Zdeněk Srstka 22.–23. 4. 1992

37. Otakar Brousek, Valerie Kaplanová, Ferdinand Havlík 19.–21. 5. 1992

38. Barbara Polomská, Robert Vrchota, Josef Bek 19.–21. 5. 1992

39. Dlouho jsme se neviděli: Hana Brejchová, Jaroslava Schallerová, Valerie Chmelová, Věra Křesadlová 14.–16. 9. 1992

40. Věra Tichánková, Miroslav Doležal, Karel Malina 14.–16. 9. 1992

41. Aťka Janoušková, Josef Langmiler, Milan Neděla 1.–3. 2. 1993

42. Jaroslav Suchý, Jiří Suchý, Ondřej Suchý, Jarmila Přibylová 1.–3. 2. 1993

43. Částečná bilance I. 3. 5. 1993

44. Bohumil Bezouška, Jiří Šašek, Martina Menšíková 7.–9. 6. 1993

45. Dlouho jsme se neviděli: Helga Čočková, Zuzana Vrbová-Lejčarová, František Vainbuch, Jiří Wimmer, Luděk Sobota 7.–9. 6. 1993

46. Částečná bilance II. 8. 10. 1993

47. Josef Zíma, Eva Klepáčová, Ladislav Trojan 18.–20. 10. 1993

48. Štěpánka Haničincová, Dr. František Kožík, Jan Přeučil 18.–20. 10. 1993

49. Dlouho jsme se neviděli: Waldemar Matuška, Olga Blechová-Matušková, Pavlína Filipovská, Magda Křížková-Šebestová 7.–8. 11. 1993

50. Olga Čuříková, Oldřich Velen, Dalibor Pokorný 16.–18. 2. 1994

51. Bořivoj Navrátil, Bohumil Čáp, Vladimír Hrabánek 16.–18. 2. 1994

52. MUDr. Miroslav Plzák, Viktor Sodoma st., Viktor Sodoma ml., Ivo Niederle 23.–25. 5. 1994

53. Vlasta Fialová, Sylva Daníčková, Karel Urbánek 23.–25. 5. 1994

54. Miloš Kirschner, Helena Štáchová, Karel Štědrý, Ivan Štědrý, Magdalena Štědrá-Propperová, Magda Hrnčířová, Josef Hrnčíř 6.–7. 12. 1994

55. Josef Vinklář, Jaroslava Panýrková, Jaroslav Čmehil 14.–16. 3. 1995

56. Ilja Racek, Miloš Nesvadba, Dr. Boris Jachnin, Dr. Pavel Taussig 14.–16. 3. 1995

57. Dlouho jsme se neviděli: Yvonne Přenosilová, Pavel Pecháček, Jaroslava Tvrzníková 6.–8. 6. 1995

58. Ondřej Suchý – jubilejní, Felix Holzmann, Ladislav Gerendáš, Ljuba Hermanová, Dagmar Patrasová, Felix Slováček, Eduard Hrubeš, Jiří Suchý 6.–10. 6. 1995

J. Molavcová, J. Suchý.
J. Cisler a G. Oplustil. 1995

Obsah

ZE VŠEHO NEJDŘÍVE 5
O festivalech, prožitých v krátkých kalhotách 6
O filmování s Oldřichem Novým a neslavném statování v Národním divadle 11
O trnité cestě za novinářskou slávou 18
Účtenka z Kavárničky dříve narozených
I. 22
II. 23
III. 26
IV. 28
V. 31
VI. 33
VII. 36
To veselejší z Kavárniček 39
Se zpěvem jde všechno líp 106
Kavárnička u Kokořína 115
ZE VŠEHO NAKONEC 120
Přehled dosud natočených Kavárniček 122

ondřej suchý účtenka z kavárničky dříve narozených

Kresby Ondřej Suchý
Obálka a grafická úprava
Václav Kučera
Vydala BRÁNA, spol. s r. o.
121 00 Praha 2, Blanická 25,
jako svou 23. publikaci
Odpovědná redaktorka
Věra Kružíková
Technická redaktorka
Vlasta Machová
Publikaci vyrobila
Moravská tiskárna Olomouc, spol. s r. o.
Studentská 5, 771 64 Olomouc
Stran 128 + 24 příloha
Vydání první
Praha 1995

Cena doporučená nakladatelstvím
včetně DPH 93 Kč

FOTOGRAFIE NA OBÁLCE
Všichni mí partneři v Kavárničce dříve narozených: Vrchní Ivan Dědeček, Vrchní Jan Mazák, kolega Ladislav Gerendáš, spoluzpěváci Jaroslav Wykrent, Jana Janěková, Alena Sasínová a nahoře kolegyně prozatím poslední – Valerie Chmelová.

Televizní diváci mají jistě dosud v živé paměti oblíbený pořad „Kavárnička dříve narozených“, moderovaný Ondřejem Suchým, který vysílala ostravská televize od roku 1985.
Hosty tohoto pořadu byla řada populárních osobností našeho kulturního života - herci, zpěváci, spisovatelé, režiséři, z nichž někteří nám bohužel zůstali už jen ve vzpomínce.
Jejich vystoupení, plná neodolatelného humoru, moudrosti a vtipu zapsal v této půvabné knížce autor pořadů spisovatel Ondřej Suchý.
A tak tentokrát jsme do Kvárničky znovu zváni i my, abychom s mnoha umělci opět prožili hezké chvíle s radostí a úsměvem.

ISBN 80-85946-12-2
9 788085 946123

o. suchý **účtenka** z kavárničky dříve narozených

BRÁNA

účtenka z kavárničky dříve narozených

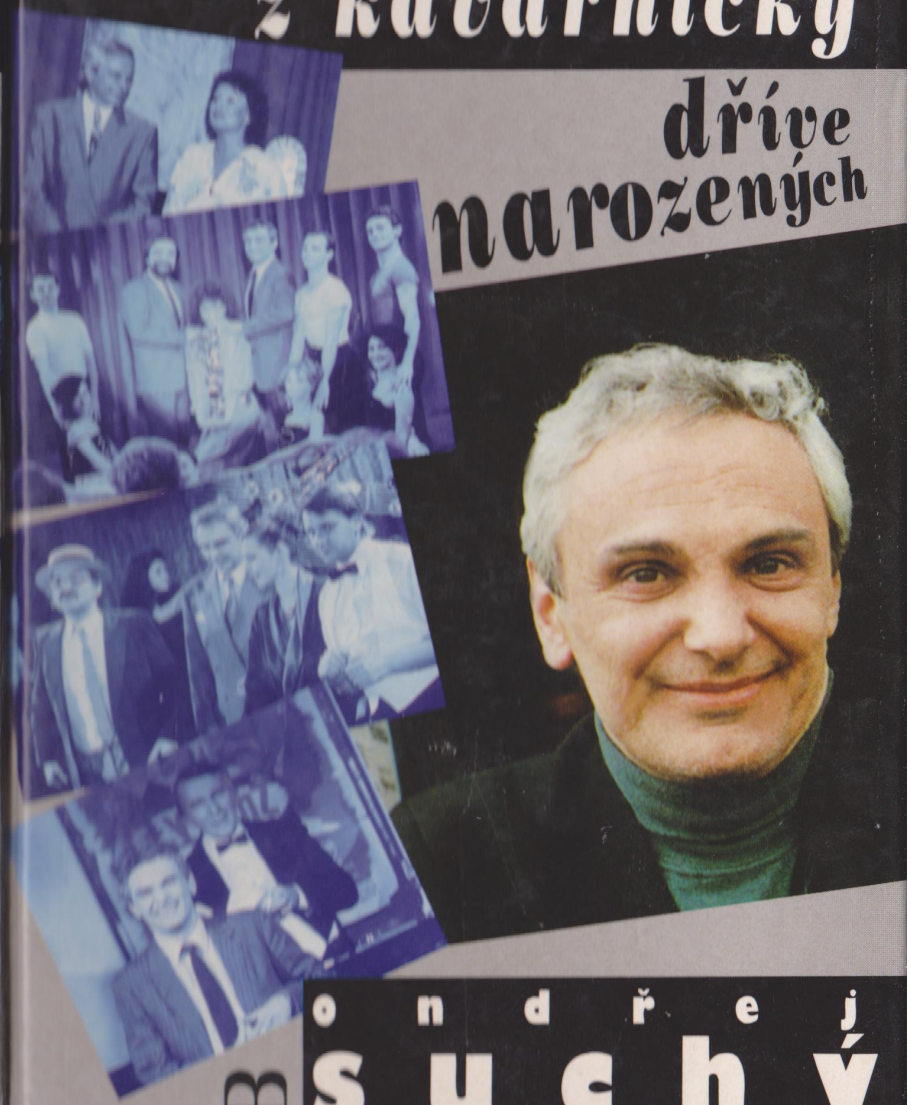

BRÁNA

ondřej Suchý